

Diagnosi socioeconòmica del territori de la MIDIT

Relat territorial, punts crítics i oportunitats

Desembre de 2024

Assistència tècnica:

Actíva Prospect és una companyia de recerca i consultoria formada per un equip multidisciplinar de professionals que treballa en els àmbits de mercat de treball, formació, polítiques socials i desenvolupament territorial i gestió de projectes. Actíva Prospect proveeix informació pràctica i orientada a la presa de decisions, amb una base de treball participatiu i proper al territori.

L'enfocament, el contingut, l'anàlisi i la interpretació d'aquest document són responsabilitat de l'equip de treball d'Actíva Prospect que en té l'autoria.

La duplicació i/o publicació en qualsevol forma d'aquest document només és permesa amb el permís explícit de la Mancomunitat d'Iniciatives pel Desenvolupament Integral del Territori (MIDIT).

Equip:

David Moreno Lobera	Enginyeria en Informàtica, Diplomatura en Estadística i Postgrau en Participació Ciutadana i Comunicació
---------------------	--

Laia Pellejà i Adalid	Llicenciada en Ciències Polítiques i Sociologia. Màster en Societat de la Informació i el Coneixement. DEA en Sociologia
-----------------------	--

Actíva Prospect SL (Research & Solutions)
Centre d'Empreses de Noves Tecnologies
Parc Tecnològic del Vallès
08290 Cerdanyola del Vallès
Barcelona

Tel. +34 93 5820177 - Fax. +34 93 5801354
activapropect@activapropect.cat
<http://www.activapropect.cat>

Índex

1	Resum executiu	1
2	Punts crítics i oportunitats.....	4
3	Relat territorial	8
	Des de la perspectiva social i demogràfica	9
	Des de la perspectiva del teixit i les vocacions productives.....	19
	Des de la perspectiva de l'ocupació	29
	Des de la perspectiva de la formació pel treball	39
	Des de la perspectiva de la competitivitat territorial o externalitats que presenta la comarca	45
	Des de la perspectiva del model de desenvolupament.....	52
	Des de la perspectiva mediambiental	56

1 Resum executiu

La Mancomunitat d'Iniciatives pel Desenvolupament Integral del Territori (MIDIT) presenta un conjunt complex de desafiaments socioeconòmics i ambientals que requereixen una atenció urgent i una planificació estratègica a llarg termini. Aquest document recull els punts crítics més rellevants que descriuen l'estat actual de la zona i proposa línies d'actuació per fomentar un desenvolupament equilibrat i sostenible.

Un dels problemes més significatius a la MIDIT és el creixement demogràfic desigual entre els seus municipis. Mentre Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant experimenta una expansió considerable, altres municipis com Tivissa estan en retrocés. Aquesta disparitat té conseqüències profundes per a la cohesió territorial, ja que pot provocar una distribució desigual de recursos i serveis. Aquest desequilibri no només afecta la qualitat de vida dels residents en zones menys desenvolupades, sinó que també pot accentuar les desigualtats socials i econòmiques, limitant les oportunitats de desenvolupament harmoniós a la zona.

Aquest desequilibri demogràfic està estretament lligat a la migració juvenil cap a altres regions amb més oportunitats laborals i educatives. Aquest fenomen agreuja l'envelliment poblacional, especialment a les zones interiors, on la demanda de serveis socio-sanitaris augmenta, alhora que es redueix la base activa i productiva. La pèrdua de joves i de població en edat de treballar desestructura el teixit social i econòmic, deixant les zones afectades encara més vulnerables a la desertització demogràfica.

El mercat immobiliari a la MIDIT es troba en una situació crítica, especialment a les zones costaneres, on la predominança del lloguer turístic limita l'accés a habitatge permanent i assequible per als residents. Aquesta manca d'oferta d'habitatge permanent suposa una barrera significativa per a l'atracció i retenció de població jove i famílies, que són essencials per a la revitalització del territori. L'accés limitat a l'habitatge no només afecta la cohesió social, sinó que també dificulta el desenvolupament econòmic, ja que les empreses tenen més dificultats per atreure i mantenir treballadors qualificats que necessiten un lloc on viure.

Aquesta problemàtica de l'habitatge està directament relacionada amb la dependència del sector turístic, que, si bé és un motor econòmic important, presenta grans limitacions per la seva estacionalitat. El turisme, concentrat principalment durant els mesos d'estiu, genera una economia temporal i precària, amb pics d'activitat que tensionen les infraestructures locals però que no asseguren estabilitat econòmica durant la resta de l'any. Aquesta dinàmica es veu reflectida en la inestabilitat laboral i en l'excessiva dependència del turisme estacional per mantenir l'activitat econòmica.

L'economia de la MIDIT, tot i tenir la presència de la central nuclear de Vandellòs com un element històricament rellevant, ha diversificat la seva estructura en els darrers anys. Actualment, la dependència directa del sector energètic ha disminuït, i l'impacte de les fluctuacions del preu de l'energia o de les decisions polítiques a curt termini no són tan determinants com en el passat. No obstant això, el tancament programat de la central nuclear segueix sent un repte a llarg termini per al territori, ja que pot generar una pèrdua significativa d'ingressos municipals i de llocs de treball especialitzats. Això subratlla la necessitat de continuar avançant en la diversificació econòmica i en l'adaptació del teixit productiu local per afrontar un futur sense la contribució directa d'aquesta activitat.

El sector primari, tradicionalment un dels pilars de l'economia de la MIDIT, ha patit un declivi notable, tant en termes d'ocupació com de superfície agrícola. Aquesta reducció posa en risc la sostenibilitat de les zones rurals i la preservació del paisatge, elements essencials per a l'equilibri ecològic i el desenvolupament econòmic. La disminució de l'activitat agrària també afecta la continuïtat de les tradicions locals i la diversitat econòmica, incrementant la vulnerabilitat del territori davant de canvis econòmics o climàtics.

La revitalització del sector agrari i agroalimentari és essencial per evitar la desertització econòmica i social de les zones més rurals. Innovar en aquest sector, modernitzant les pràctiques agràries i diversificant la producció, podria no només preservar el paisatge, sinó també generar noves oportunitats econòmiques i laborals que contribueixin a la fixació de la població.

La MIDIT presenta una creixent desigualtat de rendes, amb una bretxa cada cop més gran entre aquells que treballen en sectors ben remunerats, com l'energètic, i els que es troben en sectors amb salaris més baixos, com el turisme i els serveis. Aquesta desigualtat pot tenir efectes desestabilitzadors sobre la cohesió social, creant tensions que es manifesten en aspectes com l'accés a l'habitatge, on els preus elevats fan difícil l'accés per a molts residents amb menys recursos.

Aquesta desigualtat no només afecta la qualitat de vida, sinó que també posa en perill la sostenibilitat a llarg termini de la comunitat. És fonamental implementar polítiques que fomentin una distribució més equitativa de la riquesa, assegurant que els beneficis econòmics es reparteixin de manera més justa i que tots els residents tinguin accés a les oportunitats necessàries per prosperar.

Un altre desafiament crític per a la MIDIT és la manca de serveis empresarials i sectors terciaris, que són vitals per al desenvolupament econòmic modern. La baixa presència d'aquests serveis limita la capacitat de la zona per atreure noves empreses i retenir talent, contribuint a la fuga de cervells cap a regions més dinàmiques i amb més oportunitats. Aquesta situació impedeix que la MIDIT desenvolupi un teixit econòmic diversificat i resiliència, necessari per afrontar els reptes del futur.

Per revertir aquesta tendència, és essencial promoure la diversificació econòmica amb un èmfasi en sectors terciaris i innovadors. Això podria incloure la creació d'infraestructures adequades, incentius per a noves empreses, programes de suport a l'emprenedoria i la promoció de la formació en competències avançades. Aconseguir un ecosistema empresarial vibrant i diversificat no només contribuiria a millorar la competitivitat de la MIDIT, sinó que també generaria noves oportunitats laborals de qualitat, essencials per retenir talent i impulsar el desenvolupament sostenible.

La necessitat que tenen molts residents de desplaçar-se fora de la MIDIT per trobar feina és una indicació clara de la insuficiència d'oportunitats laborals locals. Aquesta situació és un reflex de la concentració d'ocupacions en sectors limitats i la manca de diversificació econòmica. Fomentar la creació de llocs de treball dins de la MIDIT és crucial per millorar l'autosuficiència econòmica del territori i reduir la dependència d'altres àrees, contribuint a una economia més resiliència i sostenible.

Un altre aspecte preocupant és el desajust entre l'oferta formativa i les necessitats del mercat laboral. La disminució de la taxa d'escolarització en Formació Professional (FP) i la dependència de nodes formatius externs, com Tarragona i Reus, dificulten la integració dels joves al mercat laboral local. És fonamental adaptar l'oferta formativa als requeriments dels sectors econòmics emergents, assegurant que els joves tinguin les competències necessàries per ocupar llocs de treball de qualitat i contribuir al desenvolupament de l'àmbit MIDIT.

La protecció del sòl i la gestió ambiental són aspectes crucials per al desenvolupament sostenible de la MIDIT. Amb un alt percentatge de territori protegit, la zona prioritza la conservació del paisatge i la biodiversitat. Aquesta orientació és fonamental, però ha de ser equilibrada amb les necessitats de desenvolupament econòmic, assegurant que la protecció ambiental no es vegi compromesa per pressions urbanístiques o econòmiques. Integrar la protecció del territori en el model de desenvolupament econòmic és essencial per preservar el patrimoni natural i assegurar un creixement sostenible.

La MIDIT es troba en un punt crític on les decisions preses avui determinaran el seu futur econòmic, social i ambiental. La diversificació econòmica, la millora de l'accés a l'habitatge, la creació d'oportunitats laborals locals, i la protecció del patrimoni natural i cultural són elements fonamentals per garantir un desenvolupament equilibrat i sostenible. La implementació de polítiques integrades i estratègiques que abordin aquests desafiaments serà essencial per assegurar la cohesió social, la resiliència econòmica i la sostenibilitat ambiental de la MIDIT en els propers anys.

2 Punts crítics i oportunitats

1. Desigualtat demogràfica i cohesió territorial

El creixement demogràfic desigual al MIDIT, amb Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant liderant l'expansió i Tivissa en retrocés, amenaça la cohesió territorial. Aquesta disparitat en el creixement pot provocar una distribució desigual de recursos i serveis, afectant negativament la cohesió social i limitant un desenvolupament harmoniós de la regió.

2. Migració juvenil i envelliment poblacional

La migració de joves cap a altres regions a causa de la manca d'oportunitats laborals atractives contribueix al desequilibri demogràfic, amb una població envellida que demanda més serveis socio-sanitaris. Aquest fenomen debilita el teixit social i econòmic del territori, agreujant la disparitat entre les diferents àrees de la MIDIT.

3. Dificultats en l'accés a l'habitatge permanent

La manca d'habitatge assequible i permanent, especialment a les zones costaneres on predomina el lloguer turístic, dificulta l'atracció i retenció de residents permanents, especialment joves i famílies. Aquesta situació afecta la cohesió social i el desenvolupament comunitari, reforçant la necessitat de polítiques que fomentin l'accés a l'habitatge durant tot l'any.

4. Dependència econòmica del sector energètic i necessitat de diversificació

La forta dependència del sector energètic, especialment a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, crea una vulnerabilitat econòmica significativa per la MIDIT. Aquesta concentració d'activitat exposa la zona a fluctuacions del mercat energètic i a canvis en les polítiques governamentals. Per tant, és urgent diversificar l'economia per garantir la seva sostenibilitat a llarg termini.

5. Estacionalitat turística i inestabilitat econòmica

La forta estacionalitat del turisme a la MIDIT crea una economia desequilibrada, amb pressió sobre les infraestructures durant la temporada alta i inestabilitat laboral. La desestacionalització del turisme i la promoció d'un turisme interior són clau per garantir una economia més equilibrada i menys dependent de les temporades altes.

6. Declivi del sector agrari i indústria agroalimentària

El sector primari i la indústria agroalimentària han patit un fort declivi, amb una pèrdua significativa d'ocupació i superfície agrícola. Aquesta tendència posa en risc la sostenibilitat de les zones rurals i la preservació del paisatge, fent urgent la necessitat d'innovació i modernització per assegurar la continuïtat d'aquestes activitats.

7. Desigualtat de rendes i tensions socioeconòmiques

La creixent desigualtat de rendes, amb una bretxa significativa entre els residents amb ingressos alts (associats sovint al sector energètic) i baixos (en sectors menys remunerats), posa en perill la cohesió social. Aquesta desigualtat es veu reflectida en les tensions del mercat immobiliari, on els preus elevats dificulten l'accés a l'habitatge per als residents amb menys recursos.

8. Manca de serveis empresarials i "fugida de cervells"

La baixa presència de serveis empresarials i sectors terciaris a la MIDIT limita la capacitat d'atreure noves empreses i retenir talent, contribuint a la "fugida de cervells" cap a regions més dinàmiques. La

diversificació de l'economia cap a sectors més innovadors i terciaris és essencial per millorar la competitivitat i la resiliència econòmica.

9. Alta mobilitat laboral i insuficiència d'oportunitats locals

La necessitat de desplaçar-se fora de la MIDIT per trobar feina reflecteix la manca d'oportunitats laborals locals. Fomentar la creació de llocs de treball dins de la MIDIT és crucial per millorar l'autosuficiència econòmica del territori i reduir la dependència de l'exterior, contribuint a una economia més resilient i sostenible.

10. Desajust entre oferta formativa i necessitats del mercat laboral

La disminució de la taxa d'escolarització en Formació Professional (FP) malgrat la seva importància pel mercat laboral local indica un desajustament entre l'oferta educativa i les necessitats econòmiques. És crucial adaptar la formació als requeriments dels sectors econòmics per assegurar una millor integració dels joves al mercat laboral i evitar la "fugida de cervells."

11. Protecció del sòl i gestió ambiental com a prioritat estratègica

La protecció elevada del sòl no urbanitzable a la MIDIT reflecteix una orientació clara cap a la conservació ambiental. Aquest compromís ha de mantenir-se i integrar-se en el desenvolupament econòmic, assegurant que la protecció del territori no es vegi compromesa per pressions urbanístiques o econòmiques.

12. Creació d'un turisme sostenible i integració del patrimoni cultural

El patrimoni cultural i natural de la MIDIT, combinat amb la necessitat de desestacionalitzar el turisme, ofereix una oportunitat única per desenvolupar un turisme sostenible. Aquest enfocament pot diversificar l'economia, promoure la preservació del paisatge i la biodiversitat, i millorar la qualitat de vida dels residents, alhora que es crea un entorn més atractiu per a inversions futures.

13. Vulnerabilitat al canvi climàtic i gestió dels recursos naturals

La MIDIT afronta riscos crítics com la sequera, el risc d'incendis i la degradació del paisatge. La implementació de polítiques actives de gestió forestal, protecció dels recursos hídrics i promoció de pràctiques agrícoles sostenibles són essencials per assegurar la resiliència territorial i aprofitar aquestes condicions adverses per promoure models d'innovació i desenvolupament sostenible.

14. Innovació i economia circular com a pilars per al futur industrial

L'eficiència limitada en la valorització de residus industrials a la MIDIT (41%) posa en evidència la necessitat d'adoptar l'economia circular com a estratègia central. La creació d'infraestructures de valorització energètica i externa, juntament amb la col·laboració público-privada, pot millorar significativament aquests índexs i reforçar la sostenibilitat del sector industrial. Aquesta transformació permetria aprofitar millor els residus com a recursos, reduint els impactes ambientals i augmentant la competitivitat del territori.

15. Potencial de lideratge en energies renovables

La MIDIT, amb una potència instal·lada de 205,9 kW per habitant, és líder a Catalunya en producció energètica, però encara ha d'augmentar el pes de les fonts renovables. La diversificació cap a tecnologies netes, com l'energia solar i l'eòlica, és una oportunitat clau per reduir la dependència de les fonts

tradicionals com la nuclear i els cicles combinats. La transició cap a un model energètic més verd posicionaria la MIDIT com un territori referent en sostenibilitat i en la lluita contra el canvi climàtic.

Amb un creixement destacable en instal·lacions fotovoltaïques i una potència mitjana superior a la mitjana catalana, la MIDIT té l'oportunitat de liderar la transició cap a l'autosuficiència energètica. Cal continuar incentivant aquest model, especialment en municipis amb menys presència d'instal·lacions, per augmentar la resiliència energètica i reduir la dependència de tecnologies tradicionals.

3 Relat territorial

DES DE LA PERSPECTIVA SOCIAL I DEMOGRÀFICA

1. La MIDIT lidera el creixement demogràfic al Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre, superant les mitjanes regionals i consolidant-se com a pol d'atracció

En la darrera dècada, l'àmbit territorial de la MIDIT, que inclou els municipis de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, Pratdip i Tivissa, ha experimentat un creixement demogràfic destacable del 9,8%, passant de 8.506 habitants el 2013 a 9.337 habitants el 2023. Aquest augment contrasta amb la tendència observada en altres zones del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre, on algunes comarques, com la Ribera d'Ebre, han vist reduir-se la seva població. Mentre la Ribera d'Ebre ha experimentat una disminució sostinguda des del 2010, la MIDIT ha mantingut un creixement constant, arribant a un índex de 117,3 el 2023, en comparació amb el 109,6 de la mitjana catalana.

A nivell de comarques catalanes, l'evolució demogràfica els darrers 20 anys mostra grans desigualtats en el creixement poblacional. Mentre el Baix Penedès lidera amb un increment del 67,5%, altres comarques com la Terra Alta han patit una disminució del 6,9%. En aquest context, el Baix Camp, on s'integra el MIDIT, ha crescut un 29% (la 9a comarca amb major creixement poblacional), posicionant-se per sobre de la mitjana catalana del 17,9%. Això destaca la MIDIT com un territori atractiu i dinàmic, especialment en comparació amb altres comarques amb creixements més modestos o en declivi.

Aquestes dades no només reflecteixen una capacitat d'atracció poblacional de la MIDIT superior a la de la majoria de les comarques veïnes, sinó també un dinamisme econòmic i social que el consoliden com a referent en la regió. Aquest creixement és especialment significatiu quan es considera el seu paper dins de l'àrea de mercat de treball de Mont-roig del Camp¹, que ha experimentat un dels increments més notables amb un creixement acumulat del 19,4% des del 2007. Així, la MIDIT no només es consolida com un àmbit en expansió, sinó també com una àrea que contribueix significativament al desenvolupament demogràfic del territori més ampli del Camp de Tarragona.

2. Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant impulsa el creixement demogràfic de la MIDIT, mentre Tivissa experimenta un retrocés significatiu i Pratdip un estancament

Entre 2013 i 2023, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant ha estat el motor principal del creixement demogràfic dins de la MIDIT, amb un increment notable del 16,4%. Aquest creixement es tradueix en l'increment de 984 nous habitants, elevant la població total del municipi a 6.976 persones, el que representa el 74,7% de la població total de la MIDIT. Aquesta xifra demostra l'atractiu d'aquest municipi, tant per la seva capacitat d'atraure nous residents com per la seva consolidació com a nucli dinàmic de l'àmbit.

En canvi, Tivissa ha viscut una disminució demogràfica significativa durant el mateix període, perdent el 10% de la seva població, equivalent a 181 habitants. Amb només 1.633 residents el 2023, aquest municipi representa un 17,5% del total de la MIDIT, reflectint una tendència preocupant que contrasta amb l'expansió observada a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant. Pratdip, per la seva banda, ha mostrat un creixement moderat del 4%, amb 28 nous habitants, arribant a un total de 728 persones i representant el 7,8% de la MIDIT. Aquestes dades subratllen la dualitat dins de la MIDIT, on un municipi experimenta un creixement significatiu mentre altres mostren signes de declivi o estancament.

3. Reptes de l'empadronament irregular i la controvèrsia sobre el creixement demogràfic en la prestació de serveis a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant

El creixement demogràfic recent de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, impulsat en part pels ingressos significatius que el municipi rep de la central nuclear, ha permès una millora i expansió dels serveis públics. Això ha convertit la zona en un atractiu per a nous residents, incloent-hi una notable població

¹ Que inclou l'Ametlla de Mar, Collejou, Mont-roig del Camp, el Perelló, Pratdip, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant i Vilanova d'Escornalbou.

immigrant. Tanmateix, aquest creixement també ha posat de manifest el problema de l'empadronament irregular, una pràctica que alguns residents utilitzen per accedir als serveis gratuïts o subvencionats que ofereix el municipi. Aquesta situació distorsiona les dades demogràfiques, fent que la població oficial no reflecteixi fidelment la realitat de qui utilitza aquests serveis, i complica la planificació i distribució de recursos.

D'altra banda, aquest ràpid creixement poblacional ha generat preocupació entre alguns sectors de la comunitat pel possible impacte negatiu en la qualitat dels serveis públics. Tot i que els ingressos provinents de la central nuclear han facilitat la millora d'infraestructures, existeix el temor que, quan la central cessi la seva activitat, el municipi perdi una font clau de finançament, la qual cosa podria dificultar el manteniment dels actuals nivells de servei. Aquesta incertesa subratlla la necessitat de planificar a llarg termini per evitar una dependència excessiva d'aquests ingressos i trobar estratègies alternatives per garantir la sostenibilitat financera del municipi.

El debat actual posa de manifest la necessitat de trobar un equilibri entre el creixement demogràfic i la sostenibilitat en la prestació de serveis, assegurant que tots els residents puguin accedir a serveis de qualitat sense sobrecarregar les infraestructures existents. Planificar amb antelació i diversificar les fonts d'ingressos serà clau per mantenir la qualitat dels serveis, especialment en un escenari de reducció dels recursos vinculats a la central nuclear en el futur.

4. El Baix Camp manté un creixement demogràfic sostingut gràcies a un saldo migratori positiu, mentre que la Ribera d'Ebre continua perdent població

Durant el període 1981-2022, el Baix Camp ha experimentat un creixement demogràfic notable, impulsat principalment per un saldo migratori positiu que ha compensat les fluctuacions en el creixement natural. El 2022, el Baix Camp va registrar una taxa bruta de creixement total de 19,82‰, on el saldo migratori va contribuir amb 21,03‰, mentre que la taxa bruta de creixement natural va ser negativa, amb -1,16‰. Aquestes dades indiquen que la capacitat d'atracció de nous residents ha estat clau per al creixement sostingut de la comarca, especialment durant els anys posteriors a la crisi econòmica del 2008, on el creixement migratori va ser el principal motor del creixement poblacional.

En canvi, la Ribera d'Ebre ha mostrat una tendència preocupant, amb una pèrdua continuada de població. El 2022, la taxa bruta de creixement total va ser de només 5,6‰, amb una taxa de creixement natural negativa de -7,61‰ i un saldo migratori positiu de 12,57‰. Aquesta comarca ha patit especialment per la baixa natalitat i l'envelliment de la població, factors que han contribuït a un saldo natural persistentment negatiu des dels anys 90. Tot i l'intent de compensació amb la migració, la Ribera d'Ebre no ha aconseguit revertir la seva tendència de pèrdua poblacional, destacant la necessitat de polítiques d'atracció de residents i dinamització econòmica per frenar aquesta dinàmica negativa.

Aquest contrast entre el Baix Camp i la Ribera d'Ebre exemplifica les diferents realitats demogràfiques dins la mateixa regió, on factors com l'atractiu migratori i les taxes de natalitat tenen un impacte decisiu en l'evolució poblacional i explicaria també les diferents dinàmiques observades dins la MIDIT.

5. Descens de la natalitat i tancament de línies escolars

La MIDIT ha experimentat una disminució significativa en la població infantil de 0 a 2 anys durant la darrera dècada, amb una caiguda del 16% entre 2013 i 2023. Aquesta reducció, que ha vist passar el nombre de nens d'aquest grup d'edat de 257 a 216, és un indicador clar de la baixada en la natalitat a la regió. Aquesta tendència és preocupant perquè posa en perill la viabilitat de les línies escolars locals, especialment en municipis més petits i rurals.

Amb menys infants per inscriure, les escoles es veuen obligades a tancar línies o a fusionar-les, reduint l'oferta educativa disponible. Això no només afecta la qualitat de l'educació, sinó que també limita les opcions per a les famílies, que podrien haver de desplaçar-se a altres localitats per garantir una educació adequada per als seus fills.

6. Fuita de joves i pèrdua de població en edat activa

Les dades acumulades entre 2017 i 2021 mostren que la MIDIT ha registrat una de les taxes més elevades de baixes al padró municipal en el segment de població de 16 a 64 anys, amb una taxa global de 63,5‰, superior a la mitjana de la província de Tarragona (60,9‰). Les taxes de baixes són especialment altes en els grups d'edat més joves, destacant els grups de 16-24 anys amb 66,4‰ i de 25-34 anys amb 109,7‰, indicant una tendència preocupant de migració juvenil cap a altres territoris.

Dins de la MIDIT, municipis com Pratdip i Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant tenen les taxes més elevades de baixes en la franja de 16 a 64 anys, amb 87,3‰ i 63,3‰ respectivament. A Pratdip, aquesta situació és especialment alarmant en el grup de 16-24 anys, on s'arriba a 108,1‰. Aquestes xifres reflecteixen una sortida significativa de població jove i activa, que probablement es deu a la manca d'oportunitats laborals i de desenvolupament personal en aquests municipis.

En contrast, Tivissa amb una taxa de baixes de 55,2‰ per a la població de 16 a 64 anys, mostra una certa capacitat de retenció de població, tot i que també presenta altes taxes de sortida en alguns grups d'edat, com els 25-34 anys amb 82,7‰.

Aquestes dades subratllen la necessitat d'intervencions orientades a millorar l'atractiu de la MIDIT per als joves i les persones en edat de treballar, ja que la pèrdua continuada d'aquests segments demogràfics pot tenir repercussions a llarg termini en la sostenibilitat i el dinamisme econòmic de la zona.

Es destaca que la pèrdua de joves està lligada no només a la manca d'oportunitats laborals, sinó també a la percepció de manca de qualitat de vida al territori. Factors com la limitada oferta d'activitats d'oci, cultura i esportives contribueixen a aquesta situació, així com la falta d'una identitat territorial forta que faci atractiu l'arrelament dels joves. Es proposa millorar les infraestructures per a la mobilitat, tant interna com externa, per facilitar l'accés als serveis i oportunitats d'educació i feina.

7. Migració jove: un desafiament per a la fixació de la població al territori

Es veu amb preocupació la tendència de la migració jove, que està afectant significativament el territori. Es destaca que molts joves marxen per estudiar fora i no tornen, la qual cosa crea un desequilibri demogràfic i afecta negativament al relleu generacional. Aquest fenomen es manifesta de manera notable en el fet que les zones interiors tenen una població envellida, mentre que la costa atrau més joves.

La principal preocupació és que aquesta migració no només representa una pèrdua de capital humà jove i format, sinó que també impacta en la vitalitat econòmica i social del territori. Les dades indiquen que hi ha una clara tendència de recuperació demogràfica en termes generals, però aquesta no es tradueix en un augment de la població jove. Això suggereix que els nous residents no són principalment joves, sinó persones de mitjana edat o famílies amb fills petits.

Aquest aspecte es veu agreujat per la manca d'oportunitats laborals atractives i de qualitat, que és un dels principals motius pels quals els joves decideixen marxar. La necessitat de crear ocupació de qualitat, especialment en sectors com la indústria i els serveis empresarials, s'identifica com una prioritat per tal de frenar aquesta tendència.

S'apunta que la manca d'habitatge assequible per a joves representa una de les barreres més importants per retenir-los al territori, especialment en nuclis costaners. A més, es va assenyalar la necessitat de desenvolupar un pla estratègic específic per al retorn dels joves que han marxat, oferint incentius fiscals i programes de suport per a emprenedors. Finalment, es va proposar fomentar espais de coworking i teletreball, aprofitant les noves formes de treball i l'entorn natural del territori per atraure professionals joves.

8. El MIDIT: Un mosaic demogràfic amb alta presència d'immigració recent i diversitat d'orígens

La MIDIT presenta una composició demogràfica diversa amb una proporció significativa de la població nascuda fora del municipi. Segons les dades de 2023, un 20,7% de la població del MIDIT és nascuda a l'estranger, una xifra lleugerament inferior a la mitjana de la província de Tarragona (21,2%). Aquesta presència d'immigració es veu especialment reforçada a Pratdip, on el 28,4% de la població és nascuda a l'estranger, el percentatge més alt dels municipis de la MIDIT. L'origen principal dels estrangers a Pratdip es concentra en la Unió Europea (50,5%), la qual cosa suggereix que una part d'aquesta població podria correspondre a ciutadans europeus jubilats establerts a la zona. No obstant això, també hi ha una presència significativa d'immigració procedent d'Àfrica (25,2%), que probablement es correspon amb moviments migratoris més recents orientats a la recerca de feina. Aquesta dualitat en els perfils demogràfics dels immigrants subratlla la diversitat de situacions dins del municipi.

A Tivissa, la majoria de la població (80,2%) ha nascut a la mateixa comarca, amb només un 15,7% de nascuts a l'estranger, la qual cosa indica una població més estable i menys afectada pels fluxos migratoris recents. La composició demogràfica de Tivissa reflecteix un municipi amb arrels territorials fortes i un perfil més homogeni.

Pel que fa a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, un 60,0% de la població ha nascut a Catalunya, mentre que un 21,0% prové de l'estranger, similar a la mitjana de la província. A diferència de Pratdip, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant presenta una composició demogràfica molt més equilibrada entre població estrangera i de la resta de l'Estat espanyol (19,8%). A més, la tendència d'arribada dels estrangers ha estat molt marcada en els darrers anys, amb un 48,5% dels arribats el 2019 procedents de l'estranger, fet que suggereix que el municipi està esdevenint un pol d'atracció tant per a població de fora de Catalunya com per a immigrants internacionals. L'increment s'ha produït en paral·lel a una diversificació dels orígens: inicialment dominada per la població de la Unió Europea (66,7% dels estrangers l'any 2000), la composició actual inclou un percentatge elevat de residents d'Àfrica (21,3%), la resta d'Europa (18,3%) i Amèrica del Sud (20,3%). Aquesta tendència indica que Vandellòs s'ha convertit en un punt d'atracció per a perfils migratoris diversos, tant laborals com residencials.

Aquestes dinàmiques subratllen la necessitat d'abordar els desafiaments associats a la integració i cohesió social en un entorn cada cop més heterogeni, especialment a Pratdip i Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, on el percentatge d'estrangers supera la mitjana catalana.

9. El MIDIT experimenta un augment sostingut de la població estrangera, consolidant-se com un espai de diversitat cultural

Des de l'any 2000 fins al 2023, la MIDIT ha experimentat un augment significatiu de la població estrangera, passant de 179 a 1.714 persones. Aquest creixement ha fet que la taxa d'estrangeria de la MIDIT augmentés progressivament, assolint un 18,4% el 2023, una xifra lleugerament superior a la mitjana de la província de Tarragona. Aquest augment de la població estrangera ha contribuït a la diversitat cultural i demogràfica de l'àrea, fent de la MIDIT un territori amb una composició poblacional cada vegada més heterogènia.

El creixement demogràfic de la població estrangera a la MIDIT s'ha vist impulsat per l'arribada de persones procedents de diferents continents, amb una presència destacada de ciutadans de la Unió Europea, d'altres països d'Europa, Àfrica i Amèrica del Sud. No obstant això, la contribució més significativa al creixement total de la població estrangera prové de la Unió Europea (que representa el 36,1% del total), tot i que en els últims anys la proporció de residents d'altres parts d'Europa (20,9%), així com d'Àfrica (19,7%) i Amèrica del Sud (17,2%), ha augmentat.

Pratdip presenta la taxa d'estrangeria més alta entre els municipis de la MIDIT, amb un impressionant 28,8% l'any 2023. Aquest municipi ha mantingut una taxa d'estrangeria elevada des del 2000, quan era del 14,7%, i ha experimentat un augment significatiu fins arribar al 39,3% el 2012. Tot i que la taxa ha disminuït lleugerament en els darrers anys, continua sent la més alta de la MIDIT.

Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant ha vist una evolució constant de la seva taxa d'estrangeria, passant d'un 1,8% el 2000 a un 18,1% el 2023. Aquest municipi ha experimentat un augment progressiu en l'arribada de població estrangera, especialment a partir de la dècada de 2000, quan la taxa va saltar al 16% el 2008.

Tivissa, tot i tenir una taxa d'estrangeria més baixa que Pratdip i Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, també ha experimentat un augment notable, passant de 1,0% el 2000 a 14,7% el 2023. El creixement més significatiu va ocórrer durant la primera dècada dels 2000, coincidint amb l'increment general de la població estrangera a Catalunya.

10. La MIDIT afronta una transformació demogràfica: envelliment, decreixement de la població jove, i un augment dels desafiaments de recanvi generacional

Les dades demogràfiques de la MIDIT entre 2003 i 2023 mostren una sèrie de canvis significatius que plantegen reptes importants per al futur del territori. Tot i que la població total ha crescut un 9,8% en aquest període, aquest augment ha estat marcat per una reducció de la població infantil i juvenil, amb una disminució del 16% en el nombre de nens de 0 a 2 anys i una caiguda del 2,6% en el grup d'edat de 16 a 29 anys. Aquest decreixement en la població més jove posa en perill la renovació generacional i pot dificultar la sostenibilitat a llarg termini de la comunitat.

Paral·lelament, s'observa un augment constant de la població de més de 65 anys, que ha crescut un 14,9% en la darrera dècada. Aquest envelliment de la població s'ha traduït en un índex de recanvi generacional desfavorable, passant d'1,5 el 2008 a 1,7 el 2023. Aquest índex indica que per cada jove entre 16 i 19 anys hi ha 1,7 persones entre 60 i 64 anys, la qual cosa suggereix que hi ha menys joves per reemplaçar les persones en edat de jubilació, creant un desequilibri que podria afectar la força laboral i l'economia local.

Aquestes tendències reflecteixen un envelliment general de la població de la MIDIT, així com una pèrdua de dinamisme demogràfic entre els més joves. A mesura que la població envelleix i el recanvi generacional es fa més difícil, serà crucial per a la MIDIT desenvolupar estratègies que atreguin i retenguin població jove, així com adaptar els serveis socials i econòmics per a una població cada vegada més gran.

11. La MIDIT i els seus municipis afronten l'envelliment amb taxes de sobreenvelliment creixents, destacant Tivissa i Pratdip amb les xifres més elevades

Les dades de 2023 mostren un increment significatiu de les taxes d'envelliment i sobreenvelliment en els municipis de la MIDIT. Tivissa lidera amb una taxa d'envelliment del 26,1% i una taxa de sobreenvelliment per a majors de 85 anys del 20,1%, situant-la com la més alta de la zona. Aquestes xifres posen en evidència un perfil demogràfic cada cop més envellit, amb una proporció creixent de persones grans dins de la població total.

Pratdip, amb una taxa d'envelliment del 25,3% i un sobreenvelliment del 16,8%, també destaca per la seva població envellida. Aquests municipis, juntament amb la Ribera d'Ebre, que presenta una taxa de sobreenvelliment del 19,0%, evidencien la necessitat de planificar serveis i recursos adequats per atendre una població cada vegada més envellida.

En comparació, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant mostra una situació menys crítica, amb una taxa d'envelliment del 18,4% i un sobreenvelliment del 13,6%, però encara per sobre de la mitjana de la província de Tarragona. Aquestes tendències demogràfiques apunten a la necessitat urgent d'adaptar les polítiques públiques i els serveis socials per gestionar l'envelliment de la població i assegurar el benestar dels residents més grans.

12. L'oferta de places de residència i centres de dia a la MIDIT: Estabilitat en la disponibilitat amb plena cobertura pública

L'oferta de places de residència i centres de dia a la MIDIT s'ha mantingut força estable en els darrers anys, amb una disponibilitat total de 77 places de residència i 15 places en centres de dia des del 2017 fins al 2022. Aquestes xifres indiquen una certa estabilitat en la capacitat d'atenció per a la població

envellida, tot i l'increment de la demanda associat a l'augment de l'envelliment i el sobreenvelliment de la població en aquest àmbit territorial.

Un aspecte destacable és que el 100% d'aquesta oferta és de gestió pública, tant en les places de residència com en les de centres de dia. Aquesta cobertura completa per part del sector públic local garanteix l'accés universal a aquests serveis essencials, tot i que també podria plantejar reptes en termes de capacitat de resposta davant un possible augment de la demanda en el futur. La dependència total de la iniciativa pública pot requerir futures inversions per assegurar que les necessitats de la població envellida siguin adequadament cobertes a mesura que aquesta segueixi creixent.

13. La MIDIT afronta un creixement sostingut de la població amb discapacitat

La MIDIT registra un increment significatiu en la població amb discapacitat, especialment en els grups d'edat més avançada, fet que destaca la necessitat urgent de reforçar i adaptar els serveis d'atenció social i sanitària. Entre 1998 i 2022, el nombre de persones reconegudes com a discapacitades ha augmentat de 135 a 600, un increment que reflecteix tant l'envelliment de la població com una millor detecció i reconeixement de les discapacitats. Aquest creixement és particularment pronunciat entre les persones de 65 anys o més, que representen ara una gran part del total de persones amb discapacitat.

A Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, la població amb discapacitat ha crescut de manera notable, passant de 80 persones el 1998 a 399 el 2022. Aquest augment es reflecteix també en municipis com Tivissa, on el nombre de persones amb discapacitat ha crescut de 48 a 155 en el mateix període. Això posa de manifest la creixent pressió sobre les infraestructures de suport, especialment en un context on la població general també ha experimentat un creixement.

L'anàlisi per edats revela que l'increment de la població amb discapacitat es concentra majoritàriament en els grups d'edat més avançada, amb un augment destacat en el grup de 75 anys o més. Això no només indica un envelliment progressiu de la població, sinó que també subratlla la necessitat de serveis especialitzats per atendre les necessitats d'aquest segment demogràfic. En conjunt, la població de 65 a 74 anys i la de 75 anys o més ha experimentat un augment constant, el que indica que la demanda de serveis d'atenció per a aquestes edats continuarà creixent en el futur.

En paral·lel al notable increment de la població amb discapacitat, també s'ha observat una expansió considerable en la capacitat dels serveis d'atenció per a aquestes persones, especialment en els centres ocupacionals al Baix Camp. Des de 2001 fins a 2022, el nombre de places disponibles en aquests centres ha augmentat de 127 a 299, un increment que demostra l'esforç institucional per adaptar-se a les necessitats creixents d'una població vulnerable.

En aquest context, la MIDIT es troba davant del repte d'ampliar i adaptar els serveis d'atenció per a la població amb discapacitat i envelliment, garantint la seva integració i benestar. Això inclou la necessitat d'augmentar les places en centres d'atenció i la creació de programes específics que abordin les necessitats d'una població cada vegada més envellida i amb un percentatge creixent de persones amb discapacitat. Els esforços en aquesta direcció seran essencials per mantenir la qualitat de vida i assegurar una resposta eficaç a les noves demandes socials.

14. L'augment de població estacional a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant: un fenomen que complica la planificació territorial i la prestació de serveis

A Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, la població flotant, especialment durant la temporada estival, representa un desafiament significatiu per a la planificació territorial i la gestió dels serveis municipals. Amb una població resident estable de 6.976 habitants, l'arribada de prop de 4.200 persones addicionals durant el tercer trimestre de l'any genera un augment sobtat del 60% en la població total, creant tensions considerables en les infraestructures i serveis locals.

Aquest increment estacional en la població es fa notar especialment en la capacitat de resposta dels serveis públics. La sanitat és un dels sectors més afectats, amb una demanda que sovint supera els

recursos disponibles, fet que posa en risc la qualitat de l'atenció que reben tant els residents com els visitants. A més, les infraestructures bàsiques, com el subministrament d'aigua, també es veuen pressionades durant aquests pics de població.

Aquesta dinàmica no només afecta la qualitat de vida dels habitants, sinó que també influeix en el mercat de l'habitatge. L'alta demanda de lloguers temporals durant l'estiu provoca un augment dels preus, desplaçant la població resident permanent, especialment els joves i les famílies, i comprometent la cohesió comunitària. Aquest fenomen subratlla la necessitat urgent de diversificar l'economia local, reduint la dependència del turisme estacional, i de regular el mercat de l'habitatge per garantir l'accés a lloguers assequibles, afavorint així una comunitat més estable i cohesionada al llarg de tot l'any.

Es subratlla que l'augment de la població estacional no només posa pressió sobre serveis públics i infraestructures, sinó que també afecta la convivència i la qualitat de vida dels residents permanents. Es destaquen queixes freqüents per soroll, ús excessiu d'espais comuns i tensions en la comunitat, fet que reforça la necessitat d'una planificació més dinàmica i adaptada a aquestes fluctuacions. Es proposa promoure mecanismes de sensibilització adreçats tant a residents com a visitants per millorar la convivència i l'ús responsable dels recursos locals.

15. Creixement aparent de l'activitat turística a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant per la via de l'habitatge d'ús turístic

La recaptació de l'impost d'estades turístiques a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant ha experimentat un augment destacat en els darrers anys, amb un increment del 24,9% entre el 2019 i el 2022, passant de 77.534,89 euros a 96.806,40 euros. Tot i que a primera vista aquest creixement podria suggerir un augment de l'activitat turística, part d'aquest increment sembla estar vinculat a la millora en el control i la regularització dels habitatges d'ús turístic, arran de l'obligació de registrar-los i recaptar l'impost de manera més sistemàtica. Això indicaria que, més que un augment real del flux turístic, el canvi reflecteix l'aflorament d'una oferta que ja existia però que anteriorment no contribuïa a la recaptació oficial.

Aquest fenomen s'emmarca dins d'un context més ampli a la província de Tarragona, on municipis com Salou i Cambrils també han experimentat creixements importants en la recaptació, del 21,3% i 33,5% respectivament, durant el mateix període. A Catalunya, la recaptació total ha crescut un 40,51%, subratllant la creixent importància de la correcta gestió i formalització de l'oferta d'allotjament turístic més que un augment de la demanda en termes absoluts.

Aquestes dades posen de manifest la necessitat de gestionar de manera equilibrada l'expansió de l'oferta turística, especialment la vinculada als habitatges d'ús turístic, per garantir que el creixement econòmic derivat del turisme no comprometi la qualitat de vida dels residents permanents.

Es comenta que la regularització dels habitatges d'ús turístic és un pas positiu, però encara insuficient per controlar l'impacte global d'aquest fenomen en el mercat de l'habitatge. Es proposa reforçar els mecanismes d'inspecció per garantir que els habitatges compleixin les normatives vigents, i s'afegeix la idea de desenvolupar una estratègia equilibrada per fomentar el turisme de qualitat sense comprometre l'accés a l'habitatge dels residents permanents.

16. Alta proporció d'habitatges buits o d'ús esporàdic a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant que tensionen el mercat immobiliari i acaben expulsant població local

L'anàlisi de les dades del consum elèctric a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant revela que una part significativa dels habitatges del municipi es consideren buides o d'ús esporàdic. En concret, el 37,5% dels habitatges entren dins d'aquesta categoria, amb un 18,9% considerats buits i un 18,6% utilitzats de manera esporàdica. Aquestes xifres situen Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant en una posició destacada

respecte a altres municipis de la regió, on també es detecta un alt percentatge d'habitatges amb poc ús regular.

Comparat amb la mitjana catalana, on el percentatge d'habitatges buits o d'ús esporàdic és del 18,2%, el valor de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant és notablement més alt. Aquesta situació reflecteix una presència considerable d'habitatges secundaris o segones residències, probablement destinats a ús turístic o estacional, un fenomen especialment rellevant en zones costaneres.

La situació a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant és similar a altres municipis turístics com Mont-roig del Camp, on el percentatge d'habitatges buits o d'ús esporàdic arriba al 41,2%. Aquestes dades subratllen la necessitat de considerar l'impacte de l'ús esporàdic de l'habitatge en la planificació territorial i en les polítiques d'habitatge, per tal d'assegurar una oferta residencial que respongui tant a les necessitats de la població resident com a les dinàmiques del turisme.

Així, un dels problemes més greus que afronta el municipi és la dificultat per trobar habitatges de lloguer disponibles durant tot l'any. Molts habitatges es destinen al lloguer turístic de temporada, reduint la disponibilitat per als residents permanents i elevant els preus del lloguer, una situació que afecta especialment les famílies locals i els treballadors que busquen estabilitat residencial. Aquest context genera tensions en el mercat immobiliari local, fent difícil per als residents trobar habitatge assequible durant tot l'any, i alhora afecta la qualitat de vida i la capacitat de retenir la població local. Això afecta la cohesió social i el desenvolupament comunitari, ja que la comunitat local es veu fragmentada i menys estable.

S'apunta que la por dels propietaris a llogar, especialment per risc d'ocupació il·legal i impagaments, és un obstacle significatiu per incrementar l'oferta d'habitatge de lloguer. Es destaca la necessitat d'impulsar mecanismes que garanteixin la seguretat jurídica dels propietaris, com assegurances contra impagaments o programes públics de mediació i suport per a la resolució de conflictes, per fomentar que més habitatges s'incorporin al mercat de lloguer.

Es posa èmfasi en la necessitat de desenvolupar polítiques específiques per incentivar la rehabilitació i mobilització d'habitatges buits cap al lloguer de llarga durada. També s'apunta el potencial de col·laboracions públic-privades per abordar aquesta problemàtica i com aquest enfocament podria agilitzar la posada en circulació d'aquests habitatges, especialment en zones amb alta demanda i escassetat d'oferta.

17. Nivells històricament baixos en la construcció d'habitatges des de la crisi del 2008

Des de la crisi immobiliària del 2008, la construcció d'habitatges a la MIDIT s'ha mantingut en nivells històricament baixos, amb una clara caiguda en el nombre de noves promocions d'habitatges. Aquesta situació ha tingut conseqüències importants en el mercat immobiliari local, exacerbant la manca d'oferta d'habitatges assequibles per a la població.

Les dades mostren que, mentre que el 2005 es van iniciar 491 habitatges, aquesta xifra va disminuir dràsticament fins a només 32 l'any 2008, coincidint amb l'inici de la recessió. Des de llavors, el nombre d'habitatges iniciats ha estat molt baix, amb només 8 nous habitatges iniciats el 2022, un descens que reflecteix la paralització del sector de la construcció. A més, no s'han iniciat nous habitatges amb protecció oficial des del 2008, deixant la població amb poques opcions per accedir a habitatges assequibles.

18. L'augment de població i l'escassetat d'habitatge provoquen una crisi d'accés a l'habitatge

L'augment sostingut dels preus de l'habitatge en els últims anys ha complicat significativament l'accés a la propietat per a gran part de la població, especialment per a les classes mitjanes i populars. A la comarca del Baix Camp, el preu total de l'habitatge ha experimentat un increment del 13,7% entre 2013 i 2023, assolint els 136.500 euros de mitjana. Aquesta tendència es veu agreujada per la insuficient oferta d'habitatge nou, especialment protegit, la qual cosa no permet satisfer la demanda creixent. Aquesta

escassetat d'oferta es reflecteix en un augment del preu per metre quadrat, que ha pujat un 18,1% durant el mateix període, situant-se en 1.643,5 euros/m².

L'elevat cost dels habitatges, tant en venda com en lloguer, ha fet difícil que les famílies es puguin establir de manera permanent en el territori. Aquesta problemàtica és especialment aguda en les zones costaneres, on la pressió del mercat turístic intensifica les dificultats d'accés a l'habitatge per a la població resident. Per exemple, en municipis com Mont-roig del Camp, els preus del lloguer han passat de 427,07 euros al mes el 2015 a 601,60 euros el 2023, un increment significatiu que reflecteix la creixent dificultat per accedir a un habitatge assequible. A Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, el preu mitjà del lloguer ha augmentat de 401,54 euros el 2015 a 533,76 euros el 2023.

D'altra banda, municipis més petits com Pratdip i Tivissa també es veuen afectats per aquestes dinàmiques. A Pratdip, tot i que no hi ha dades disponibles per a alguns anys, es constata que la disponibilitat d'habitatge de lloguer és escassa, cosa que limita les opcions per a les famílies que volen establir-se en aquest municipi. A Tivissa, el preu del lloguer ha mostrat un augment progressiu, passant de 245,67 euros el 2017 a 331,50 euros el 2021, una dada que, tot i ser inferior a la d'altres municipis més grans, reflecteix una tendència similar d'increment de preus en un context de poca oferta.

Aquest increment dels preus també comporta desafiaments per a la retenció del talent i la diversificació econòmica a la MIDIT. La dificultat per accedir a un habitatge assequible obliga molts treballadors a viure en condicions precàries o a traslladar-se a altres regions amb un mercat immobiliari més accessible. Aquesta mobilitat forçada redueix la capacitat de la regió per atraure i retenir joves professionals i famílies, que són essencials per a la diversificació econòmica i el desenvolupament sostenible. Així, la implementació de polítiques d'habitatge que assegurin una oferta suficient i assequible esdevé un requisit imprescindible per fomentar una economia més diversa i resiliència a la MIDIT. Aquestes polítiques no només haurien de centrar-se en la construcció d'habitatges, sinó també en la regulació dels preus de lloguer i en la promoció d'habitatge protegit, per garantir que tothom tingui accés a un habitatge digne i assequible.

Es posa de relleu que la crisi d'accés a l'habitatge és especialment preocupant per als joves i treballadors temporals, que sovint han de recórrer a opcions d'habitatge precàries o abandonar el territori. S'apunta la necessitat de desenvolupar habitatge protegit amb una distribució territorial equilibrada per garantir que tots els municipis de la MIDIT puguin oferir opcions assequibles, promovent així la retenció de talent i la diversificació econòmica.

19. Limitacions urbanístiques dels POUM per al desenvolupament de sòl residencial

Els Plans d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM) del territori s'han convertit en una barrera significativa per a la generació de nou sòl residencial, especialment per habitatges assequibles. Dissenyats en un context de projeccions demogràfiques i econòmiques optimistes, aquests plans han quedat desfasats i són poc adaptables a les necessitats reals d'habitatge dels municipis actuals. En aquest marc, moltes de les zones urbanitzables identificades pels POUM han resultat inviables o poc atractives per al desenvolupament residencial, sobretot pel que fa a habitatges accessibles per a joves i famílies.

Un dels principals reptes identificats és la complexitat i la durada del procés de revisió dels POUM. Per als ajuntaments, especialment els més petits, afrontar una revisió completa d'aquest instrument urbanístic pot requerir entre quatre i cinc anys, amb una inversió de recursos que sovint excedeix la seva capacitat. Aquesta lentitud limita l'agilitat de les administracions per respondre a la demanda d'habitatge i adaptar-se als canvis en el mercat immobiliari.

A més, s'ha posat de manifest que, sovint, el sòl urbanitzable identificat com a prioritari en els POUM està destinat a usos comercials o d'activitats amb una rendibilitat més alta, com centres comercials o infraestructures logístiques. Aquest desequilibri redueix encara més les opcions de crear habitatge assequible, ja que el model actual no incentiva als promotors a apostar per projectes residencials. Aquesta

situació dificulta especialment l'accés a l'habitatge per a col·lectius com els joves o les famílies amb recursos limitats, que són els més afectats per la manca d'oferta.

En conclusió, l'actualització dels POUM és imprescindible per adaptar la planificació territorial a les necessitats reals del mercat d'habitatge. Aquesta reforma hauria de prioritzar la flexibilitat i l'accessibilitat del sòl destinat a habitatges assequibles, garantint un marc més àgil i equilibrat que permeti als municipis respondre eficaçment a les demandes socials i econòmiques emergents.

DES DE LA PERSPECTIVA DEL TEIXIT I LES VOCACIONS PRODUCTIVES

20. Especialització energètica i extractiva: un pilar de l'economia de la MIDIT

L'especialització en el sector extractiu i energètic destaca com un pilar fonamental de l'economia a la MIDIT, evidenciant una singularitat que contrasta notablement amb la resta de la província i Catalunya. En aquesta àrea, el sector extractiu, energia, aigua i residus ocupa un 25,2% dels llocs de treball, una proporció molt superior al 1,7% que es registra al Camp de Tarragona i al 1,0% en el conjunt de Catalunya. Aquesta diferència posa de manifest la concentració d'activitats vinculades a la generació i distribució d'energia, així com al tractament de residus, que tenen un pes estructural significatiu en l'economia local.

Aquest alt percentatge es deu en gran part a la presència de la central nuclear de Vandellòs, que és una de les principals generadores de llocs de treball en la regió. Tanmateix, les xifres de llocs de treball localitzats a la MIDIT poden sobreestimar la realitat municipal, ja que també s'hi inclouen treballadors d'altres centrals nuclears, com la d'Ascó, que encara que treballen a la MIDIT, no resideixen necessàriament en la zona. Aquesta realitat subratlla la importància del sector energètic, però també posa de relleu la dependència d'aquesta activitat, la qual podria necessitar una diversificació per assegurar la sostenibilitat econòmica a llarg termini.

En comparació, la població resident ocupada en el sector extractiu i energètic a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant representa un 7,5%, una xifra inferior a la dels llocs de treball localitzats, la qual cosa evidencia que molts dels llocs de treball generats per aquest sector atrauen treballadors de fora del municipi. Aquesta diferència ressalta la necessitat d'avaluar amb cura les estratègies de desenvolupament econòmic local, per tal de maximitzar els beneficis d'aquests llocs de treball per a la població resident.

21. L'economia de la MIDIT es fonamenta en els serveis presencials, impulsats per les segones residències

L'economia de la MIDIT depèn fortament del sector dels serveis presencials, que representen el 44,1% de la població ocupada del municipi de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant i que són el 40% dels llocs de treball a Tivissa i Pratdip. Aquesta dependència es veu accentuada per la presència significativa de segones residències, que contribueixen de manera notable a la demanda d'aquests serveis, especialment durant les temporades turístiques i els caps de setmana.

Les segones residències generen una activitat econòmica constant al municipi, ja que els seus propietaris requereixen serveis com el comerç al detall, la reparació i manteniment d'habitatges, i altres serveis personals com perruqueries, bugaderies, entre d'altres. Aquesta demanda sostinguda al llarg de l'any, però especialment intensa en períodes de vacances, impulsa la creació d'ocupació en aquests sectors, consolidant el paper dels serveis presencials com a pilar de l'economia local.

22. El sector serveis a la MIDIT: Menys predominant però amb un pes destacat del turisme i l'oci

A la MIDIT, el sector serveis, tot i ser el més gran en termes de llocs de treball, no té el mateix pes relatiu que en altres parts de Catalunya. En aquesta zona, el sector serveis representa un 53,4% dels llocs de treball, una xifra considerablement menor que la mitjana del Camp de Tarragona (76,3%) i Catalunya (78,8%). Aquesta discrepància posa de manifest una estructura econòmica més diversificada a la MIDIT, on sectors com la indústria i l'energia tenen un pes significatiu, a diferència d'altres regions on els serveis dominen de manera més aclaparadora.

Tot i aquesta menor preponderància, dins del sector serveis a la MIDIT, hi ha subsectors que destaquen especialment, com el turisme i l'oci. Aquestes activitats suposen un 13% dels llocs de treball, reflectint la importància del turisme per a l'economia local. Aquesta rellevància és particularment notable durant la temporada alta, quan l'afluència de visitants augmenta, reforçant la dependència d'aquest sector i

destacant la seva importància com a motor econòmic, malgrat la menor proporció global del sector serveis en comparació amb altres regions.

Aquest enfocament en el turisme i l'oci dins del sector serveis, si bé aporta dinamisme a l'economia local, també suggereix la necessitat de continuar diversificant l'economia per a evitar una dependència excessiva d'un sector vulnerable a les fluctuacions estacionals i a les crisis econòmiques globals, tal com s'ha evidenciat en altres regions amb estructures econòmiques similars.

23. La manca de serveis empresarials frena el potencial econòmic de la MIDIT

La MIDIT s'enfronta a un obstacle significatiu per al seu desenvolupament econòmic: la menor presència de serveis empresarials i altres sectors terciaris. Aquest dèficit limita la capacitat de la regió per atreure noves empreses, retenir talent i fomentar l'emprenedoria, elements clau per a un creixement econòmic sostenible i innovador. Amb només un 9,7% dels llocs de treball dedicats als serveis empresarials, molt per sota de la mitjana catalana del 23,1%, la MIDIT es troba en una posició desavantatjosa respecte a altres regions més diversificades.

Aquesta manca de diversificació econòmica es tradueix en una dependència excessiva del sector energètic i el turisme, que, tot i ser forts, deixen la regió vulnerable a les fluctuacions del mercat global i les regulacions del sector energètic. Sense una base robusta de serveis empresarials que pugui donar suport a la innovació i l'expansió empresarial, la MIDIT corre el risc de quedar estancada en el seu desenvolupament econòmic.

Per tal d'assegurar un creixement més equilibrat i resistent, és essencial implementar polítiques actives que promoguin la creació de noves activitats econòmiques més enllà de la indústria energètica i el turisme. Això no només contribuiria a la diversificació de l'economia local, sinó que també milloraria la capacitat de la zona per adaptar-se als canvis del mercat, atraure inversions i retenir el talent necessari per construir un futur més pròsper.

24. El sector primari manté la seva rellevància a l'economia local de la MIDIT

Tot i ser considerat un sector menor en l'economia de la zona, el sector primari, que inclou l'agricultura, la ramaderia i la silvicultura, manté una presència notable a la MIDIT. Amb un 3,1% dels llocs de treball dedicats a aquest sector, la MIDIT supera tant la mitjana del Camp de Tarragona (1,8%) com la de Catalunya (1,5%), subratllant la seva importància relativa dins de l'economia local.

Aquest pes superior del sector primari reflecteix una dependència encara significativa d'activitats tradicionals a la zona, especialment en un context on altres sectors, com els serveis empresarials, tenen una presència menor. La presència d'aquest sector també és indicativa de la diversitat econòmica existent, malgrat la concentració en la indústria i els sectors extractius.

No obstant això, per assegurar la sostenibilitat del sector primari en un entorn econòmic cada vegada més globalitzat, és crucial fomentar la innovació i la modernització en aquestes activitats. Això podria ajudar no només a mantenir la seva importància en l'economia local, sinó també a generar noves oportunitats de creixement i ocupació a llarg termini, contribuint a la resiliència de la MIDIT davant els desafiaments econòmics futurs.

25. Els municipis de la MIDIT mostren una diversificació econòmica marcada per les seves singularitats locals

Els municipis de la MIDIT mostren una diversitat significativa en la seva estructura econòmica, amb diferències marcades en sectors com el turisme i l'oci, així com en la indústria. Pratdip destaca per la seva forta dependència del turisme i l'oci, que representen el 23,2% dels llocs de treball, molt per sobre de la mitjana de la MIDIT (13,0%). Aquest enfocament turístic contrasta amb Tivissa, on el turisme i l'oci només suposen el 9,0% de l'ocupació, amb una economia més orientada cap al sector agrari, que representa un 26,1% dels llocs de treball.

En canvi, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant presenten una estructura econòmica dominada pel sector extractiu i energètic, gràcies a la presència de la central nuclear de Vandellòs. A més, tot i que Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant també compta amb una important presència del turisme i l'oci (13,0%), és la combinació d'una forta base industrial amb el sector serveis la que defineix la seva economia.

Aquestes diferències il·lustren com els municipis de la MIDIT han desenvolupat models econòmics únics basats en les seves fortaleeses locals. Mentre Pratdip s'ha consolidat com un destí turístic dins de la MIDIT, Tivissa manté una estructura més tradicional, i Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant combina una potent indústria amb un creixement significatiu en el sector serveis. Aquesta diversitat econòmica és un avantatge per a la sostenibilitat de la MIDIT, però també posa en relleu la necessitat de polítiques econòmiques flexibles i adaptades a les especificitats de cada municipi per fomentar el creixement i la cohesió territorial.

26. L'àmbit MIDIT destaca en el context regional per la seva especialització en sectors vinculats al turisme i l'hostaleria beneficiant-se de la seva ubicació costanera

Les àrees de mercat de treball que envolten la MIDIT mostren una diversificació i especialització econòmica notable, amb cada àrea contribuint de manera diferent a l'economia regional. Aquestes complementarietats són fonamentals per al desenvolupament econòmic equilibrat de la regió.

Amposta, per exemple, es caracteritza per una forta presència del sector primari, amb un 11,7% dels llocs de treball dedicats a l'agricultura, ramaderia i pesca, un pes considerablement superior al de la resta de l'àmbit. Això es reflecteix també en el seu índex d'especialització en aquest sector, que és 3,9 vegades superior al pes que té aquest sector en el conjunt de l'àmbit. Aquesta especialització posiciona Amposta com un centre clau per a la producció agrícola en la regió, mentre que també manté una presència notable en la indústria alimentària.

Mont-roig del Camp, en la que s'inclou principalment la MIDIT, d'altra banda, destaca per la seva especialització en sectors vinculats al turisme i l'hostaleria, amb un 18,4% dels llocs de treball en aquest sector, i un índex d'especialització d'1,6, superant la mitjana de l'àmbit. Aquesta àrea es beneficia de la seva ubicació costanera, atraient visitants i reforçant la seva economia local a través del turisme estacional.

Móra d'Ebre, per contra, manté un perfil més industrial, amb una forta presència del sector manufacturer, especialment en alimentació i begudes (7,1%) i tèxtil, confecció i cuir (2,9%). A més, el sector agrícola continua sent fonamental, representant un 17% dels llocs de treball, fet que subratlla la seva importància en la cadena de valor agroalimentària de la regió.

Reus i Tarragona, com a centres urbans més grans, presenten una economia més diversificada amb una presència significativa en serveis empresarials, educació, i serveis sanitaris i socials, però també mostren especialitzacions destacables en sectors com els materials de transport a Reus (amb un índex de 3,7) i la química a Tarragona (índex de 1,3).

Aquestes complementarietats entre les diferents àrees de mercat de treball permeten a la regió comptar amb una economia robusta i diversificada, capaç de respondre a diverses demandes del mercat i oferir oportunitats econòmiques variades als residents.

27. Una zona de contrastes productius

L'anàlisi de l'especialització sectorial dels municipis veïns més grans revela una diversitat significativa en les activitats econòmiques que configuren l'economia de la zona d'influència de la MIDIT. Aquesta diversificació subratlla la complementarietat entre els municipis, però també les seves diferències en termes de focus econòmic.

L'Ametlla de Mar, per exemple, destaca per la seva elevada proporció de llocs de treball en el sector de l'agricultura, ramaderia i pesca, que representa un 12,6% del total, molt per sobre de la mitjana de l'àmbit.

Aquest focus en el sector primari subratlla la seva orientació cap a activitats relacionades amb l'explotació de recursos naturals, contrastant amb la més diversificada economia de Mont-roig del Camp, on l'hostaleria té un pes rellevant, ocupant el 27,7% dels llocs de treball. Mont-roig del Camp es perfila així com un important centre turístic, la qual cosa complementa les activitats primàries de l'Ametlla de Mar.

El Perelló, amb un 10,8% dels llocs de treball en el sector agrícola i un 12,8% en la construcció, mostra una orientació vers sectors tradicionals que reflecteixen l'estructura econòmica d'una àrea amb una presència significativa d'activitats relacionades amb la construcció i l'agricultura. No obstant això, també presenta una notable diversificació amb una proporció significativa de llocs de treball en el sector de l'hostaleria (11,6%), indicant una economia mixta que combina tradició i serveis.

Per la seva banda, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant es distingeix per la seva concentració en el sector de la distribució d'energia, que constitueix un important 27,5% del total de llocs de treball. Aquest fet és clarament influenciat per la presència de la central nuclear, que condiciona en gran mesura l'economia local. A diferència dels altres municipis de l'àrea, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant té una menor presència en sectors com l'agricultura (0,9%) i l'hostaleria (10,4%), reflectint una dependència molt més forta de les activitats industrials i energètiques.

Aquestes diferències en l'especialització sectorial dels municipis veïns no només il·lustren la diversitat econòmica de la zona, sinó que també posen de manifest les complementaritats que existeixen entre ells. Aquesta diversitat d'activitats ofereix una base sòlida per al desenvolupament econòmic de la zona, permetent que els municipis puguin aprofitar les seves fortaleces individuals mentre es beneficien de la proximitat a altres economies locals amb especialitzacions diferents.

28. El creixement sostingut dels serveis presencials impulsen l'economia a la MIDIT

Els serveis presencials han estat un dels motors més importants de l'economia local en els darrers anys. Des del 2011, aquest sector ha experimentat un creixement significatiu, passant de 769 llocs de treball el 2011 a 1.149 el 2023, segons les últimes dades disponibles. Aquest increment, que representa un augment de gairebé el 50%, reflecteix la importància creixent de serveis orientats a les persones, com el comerç al detall i els serveis a les llars.

Aquest creixement és especialment destacable en un context on altres sectors han experimentat fluctuacions o fins i tot decrements. Mentre que sectors com el de les indústries manufactureres han mantingut una certa estabilitat, el creixement dels serveis presencials ha estat constant, impulsat per la demanda local i el turisme. Aquestes activitats no només han creat llocs de treball, sinó que també han contribuït a la dinamització del teixit econòmic de la zona, fent-la menys dependent de sectors tradicionals com l'agricultura o la construcció, que han vist una disminució del nombre de llocs de treball durant el mateix període.

Aquest increment del sector dels serveis presencials és un indicador positiu de la capacitat de l'economia local per adaptar-se a les noves necessitats de la població i dels visitants. El comerç i els serveis personals han jugat un paper clau en aquesta transformació, contribuint a mantenir l'activitat econòmica i assegurant un creixement sostenible.

29. Desplaçament de la demanda de serveis turístics cap als serveis presencials: L'impacte del turisme de segona residència i dels habitatges d'ús turístic

Tot i l'augment del nombre de turistes que pernocten a la regió, el sector de turisme i oci ha experimentat una disminució significativa en el nombre de llocs de treball. Aquesta paradoxa es pot explicar en gran part per l'evolució del tipus de turisme predominant a la zona, amb un increment de l'ús de segones residències i dels habitatges d'ús turístic en detriment dels serveis turístics tradicionals, com l'allotjament hotel·ler i la restauració.

Els turistes que opten per segones residències i habitatges d'ús turístic tendeixen a fer un ús més limitat dels serveis turístics convencionals. Aquests visitants, en comptes de pernoctar en hotels o menjar en

restaurants locals, sovint prefereixen cuinar i gaudir de la seva estada en les seves pròpies propietats o les de lloguer. Això redueix la demanda de serveis d'allotjament i restauració, que són fonamentals per a l'ocupació en el sector de turisme i oci. Aquesta tendència ha resultat en una contracció dels llocs de treball en aquest sector, malgrat l'increment global en el nombre de visitants.

Tanmateix, aquest turisme de segona residència ha impulsat un ús més intensiu dels serveis presencials, especialment en l'àmbit del comerç d'alimentació i productes bàsics, sovint dominat per grans cadenes de supermercats, així com altres serveis a les persones. Els turistes que resideixen en segones residències tendeixen a consumir més productes de proximitat i utilitzar serveis de la zona, però aquest increment no es tradueix necessàriament en un impuls al petit comerç local, ja que una gran part de la despesa es concentra en establiments de major dimensió. Això ha generat un creixement en el nombre de llocs de treball en aquest sector, en detriment dels serveis de turisme i oci. En termes absoluts, aquests últims han passat de 509 el 2011 a 358 el 2023, fet que representa una caiguda significativa del 29,7%. Aquesta disminució subratlla la necessitat d'adaptar les polítiques turístiques per diversificar l'oferta i crear noves oportunitats d'ocupació que responguin a les noves tendències en les preferències dels turistes.

30. Important recuperació del sector de la construcció després de la pandèmia

El sector de la construcció ha experimentat una notable recuperació després de la caiguda registrada durant la pandèmia de la COVID-19. Després d'una dècada de fluctuacions i descens en l'ocupació, els llocs de treball en aquest sector han començat a augmentar de manera significativa, reflectint una reactivació de l'activitat constructora i una renovada confiança en el mercat immobiliari.

Entre el 2020 i el 2023, el nombre de llocs de treball en la construcció ha passat de 203 a 263, un increment del 29,6%. Aquest creixement és especialment rellevant si es compara amb els anys anteriors a la pandèmia, on el sector havia experimentat una certa estabilització però sense arribar a recuperar els nivells de principis de la dècada. L'increment actual suggereix que el sector està superant les dificultats derivades de la crisi sanitària i que l'activitat constructora està recuperant força en àmbits clau com la rehabilitació d'habitatges i la construcció d'infraestructures.

Aquesta recuperació també es reflecteix en l'índex d'ocupació del sector, que ha passat de 74,3 el 2014 a 109,1 el 2023. Aquesta pujada evidencia que la construcció està recuperant el seu paper com a motor de l'economia local, amb una demanda creixent que impulsa tant l'oferta d'ocupació com l'activitat econòmica associada.

31. Desacceleració i declivi del sector primari i la indústria agroalimentària

El sector primari, que inclou activitats com l'agricultura, la ramaderia i la pesca, ha experimentat una caiguda significativa en l'ocupació en els darrers anys. Des del 2011, l'índex de llocs de treball en aquest sector ha disminuït de manera constant, passant de 100,0 l'any 2011 a 72,9 el 2023. Aquesta reducció del 27,1% és un reflex dels desafiaments estructurals que enfronten aquests sectors en una economia cada vegada més orientada cap als serveis i les indústries tecnològiques.

Aquesta tendència no es limita només al sector primari, sinó que també afecta la indústria agroalimentària, que tradicionalment ha estat estretament vinculada a aquest sector. El nombre de llocs de treball en la indústria agroalimentària ha seguit un camí similar de desacceleració i declivi, amb l'índex d'ocupació caient de 100,0 l'any 2011 a 65,4 el 2023. Aquesta disminució del 34,6% reflecteix les dificultats creixents que enfronta aquesta indústria, incloent-hi la pressió de la competència global, l'augment dels costos de producció i la demanda canviant dels consumidors cap a productes més elaborats i de valor afegit.

Aquest declivi s'explica per diversos factors. En primer lloc, l'automatització i la millora de les tècniques agrícoles han reduït la necessitat de mà d'obra en el sector primari. A més, la competència internacional i la volatilitat dels preus dels productes agrícoles i pesquers han fet que moltes explotacions i empreses agroalimentàries no siguin econòmicament viables, provocant el tancament de negocis i la pèrdua de llocs de treball. Aquesta tendència és preocupant, ja que tant el sector primari com la indústria agroalimentària

no només són fonamentals per a la producció d'aliments, sinó que també són clau per mantenir la vitalitat de les zones rurals i la preservació del paisatge natural.

32. Impuls de la indústria manufacturera, en particular de la fabricació de maquinària i equipament mecànic i de la indústria química

El sector de les altres indústries manufactureres ha mostrat una tendència positiva en els darrers anys, reflectint una capacitat de recuperació i adaptació dins l'economia local. L'índex de llocs de treball en aquest sector ha passat de 100,0 el 2011 a 137,6 el 2023, la qual cosa representa un increment del 37,6% durant aquest període. En termes absoluts, el nombre de llocs de treball ha augmentat de 319 el 2011 a 439 el 2023, amb un guany net de 120 llocs de treball.

Aquest creixement ha estat particularment significatiu en dues subcategories industrials: la fabricació de maquinària i equipament mecànic, i la indústria química, farmacèutica, plàstic i refinat de petroli. El sector de la maquinària i equipament mecànic ha registrat una evolució interessant, amb un increment de l'índex de llocs de treball que ha passat de 100,0 el 2011 a 121,3 el 2023. Tot i algunes fluctuacions, especialment una caiguda notable el 2018 i el 2019, el sector ha mostrat una notable recuperació des del 2020, arribant als 291 llocs de treball el 2023.

D'altra banda, el sector químic, farmacèutic, plàstic i refinat de petroli ha experimentat un creixement encara més impressionant. En termes absoluts, aquest sector ha vist un increment de 40 llocs de treball el 2011 a 79 el 2023. Aquest increment del 102,6% subratlla la creixent importància d'aquest sector dins l'economia local i la seva capacitat per generar ocupació de qualitat.

Aquestes dades confirmen el paper central de la indústria manufacturera en l'economia local, especialment en sectors amb un alt valor afegit com la fabricació de maquinària i la química, que són clau per a la diversificació i resiliència econòmica del territori.

33. Evolució negativa dels serveis a la producció i la seva rellevància en la digitalització i innovació empresarial

Els serveis a la producció han experimentat una evolució negativa en els darrers anys, amb una pèrdua significativa d'ocupació. Des del 2011, el nombre de llocs de treball en aquest sector ha passat de 688 a 603 el 2023, el que representa una disminució del 12,4% en el període. Aquesta tendència a la baixa és especialment preocupant en un moment en què la digitalització i la innovació són més importants que mai per a la competitivitat empresarial. En termes d'índexs, el sector ha caigut del 100,0 el 2011 al 87,6 el 2023, reflectint els reptes estructurals que enfronten aquestes activitats.

Tot i la reducció en l'ocupació, els serveis a la producció segueixen sent fonamentals per a la digitalització i la innovació empresarial. Aquestes activitats proporcionen el suport tècnic i professional necessari per a la implementació de noves tecnologies, l'optimització de processos i la millora de la competitivitat empresarial. En un context on el comerç local i altres sectors necessiten adaptar-se ràpidament a les noves realitats digitals, els serveis a la producció es converteixen en un element clau per assegurar que les empreses puguin innovar i mantenir-se competitives en un mercat en canvi constant.

34. Resiliència i lideratge de la Indústria en temps de crisi

El sector industrial ha demostrat una fortalesa notable en moments de gran incertesa econòmica, consolidant-se com un pilar fonamental per a la resistència de l'economia local durant les crisis. Durant la Gran Recessió (2011-2013), mentre molts sectors experimentaven una forta contracció, la indústria, i en particular el subsector de la maquinària i equipament mecànic, no només va mantenir el seu nivell d'ocupació, sinó que va contribuir activament al creixement global del mercat laboral. Amb un augment de 3,4 punts percentuals en la seva aportació al creixement durant aquest període, el sector industrial va emergir com el motor principal d'una economia que lluitava per superar una recessió prolongada.

L'impacte de la COVID-19 va representar un nou repte per a l'economia mundial, i novament, el sector industrial va destacar per la seva resiliència. En un context de paralització de moltes activitats econòmiques, la indústria, liderada pel subsector de la maquinària i equipament mecànic, va continuar sent un far d'estabilitat. Durant el període 2019-2020, aquest subsector va registrar una contribució positiva del 2,8% al creixement de l'ocupació, demostrant la seva capacitat per adaptar-se ràpidament a les circumstàncies adverses i per mantenir l'activitat productiva.

Aquest comportament no és casual, sinó que és resultat de diverses característiques inherents al sector. La capacitat d'innovació, la diversificació de mercats i la robustesa de les cadenes de subministrament han estat factors clau que han permès al sector industrial no només resistir, sinó liderar en períodes de crisi. A més, la inversió contínua en tecnologia i la formació especialitzada dels seus treballadors han estat fonamentals per mantenir la competitivitat i l'adaptabilitat del sector.

En conclusió, la indústria, amb un èmfasi especial en la maquinària i equipament mecànic, ha mostrat ser un sector estratègic per a l'economia local, capaç de liderar la recuperació en temps de crisi i de sostenir l'ocupació quan altres sectors s'han vist debilitats. Aquesta resiliència reafirma la importància de mantenir i fomentar la capacitat productiva industrial com un dels pilars de l'economia, no només en temps d'expansió, sinó especialment en moments de dificultat.

35. El paper crucial dels Serveis en la recuperació econòmica

Durant la recuperació econòmica posterior a la Gran Recessió (2013-2019), el sector serveis va emergir com el principal motor de creixement, destacant-se per la seva capacitat de revitalitzar l'economia en un context de millora generalitzada. Aquest sector va ser responsable d'un augment substancial en l'ocupació, amb una contribució positiva al creixement de fins a 6,4 punts percentuals en aquest període. Aquest comportament reflecteix la diversificació i expansió de les activitats relacionades amb els serveis, incloent comerç, hostaleria, serveis socials, i serveis empresarials, que van satisfer la creixent demanda interna i van impulsar el dinamisme econòmic.

La força del sector serveis va ser crucial per la recuperació, no només en termes de generació d'ocupació, sinó també per la seva capacitat d'adaptar-se i innovar en resposta a les noves necessitats del mercat. Aquesta expansió va ser un reflex de la creixent dependència de l'economia en sectors com el turisme, la restauració, i els serveis empresarials, que van aprofitar les oportunitats generades per un context de recuperació econòmica, increments en el consum i un entorn favorable per a l'expansió del sector terciari.

No obstant això, la pandèmia de la COVID-19 va posar en evidència la vulnerabilitat inherent d'aquest sector davant crisis sanitàries. Durant el període 2019-2020, el sector serveis va experimentar una contracció significativa, amb una contribució negativa de -2,2 punts percentuals al creixement de l'ocupació. Aquesta caiguda es va deure principalment a les restriccions imposades per controlar la pandèmia, que van afectar durament activitats com la hostaleria, el comerç al detall, i altres serveis presencials. La reducció de la mobilitat, el tancament temporal de negocis, i la disminució de la confiança dels consumidors van provocar una disminució dràstica de la demanda en aquests sectors, posant de manifest la seva exposició a xocs externs.

Aquesta situació evidencia la necessitat d'estratègies de diversificació i resiliència dins del sector serveis per mitigar els efectes de futures crisis. Mentre que el sector va demostrar ser un pilar durant la recuperació post-crisi financera, la pandèmia ha deixat clar que, per mantenir el seu paper crucial en l'economia, és essencial que els serveis s'adaptin i es preparin per a afrontar desafiaments imprevistos, incloent la digitalització i la transformació dels models de negoci. Aquesta adaptació serà clau per assegurar que el sector serveis pugui continuar sent un motor de creixement, fins i tot en contextos de gran incertesa.

36. Debilitament post-pandèmia a les administracions públiques i a la indústria energètica

En el període posterior a la pandèmia (2020-2023), tant el sector públic com les activitats relacionades amb el reciclatge i la distribució d'energia han experimentat una significativa pèrdua d'ocupació, posant en relleu els desafiaments estructurals que aquests sectors estan afrontant.

El sector públic, que inclou activitats com l'administració pública, la defensa, la seguretat social, i altres serveis essencials, ha vist una caiguda destacada en el nombre de llocs de treball, amb una contribució negativa de -3,9 punts percentuals en aquest període. Aquesta reducció pot estar vinculada a diverses causes, incloent les restriccions pressupostàries, l'efecte de les mesures d'austeritat aplicades en la post-pandèmia o els processos d'estabilització impulsats per la reforma laboral. Aquesta situació afecta la qualitat i l'abast dels serveis públics.

En paral·lel, el sector de la distribució d'energia, tradicionalment una àrea clau per a la sostenibilitat de l'economia local, també ha experimentat una significativa contracció, amb una pèrdua d'ocupació que es reflecteix en una contribució negativa de -2,7 punts percentuals. Aquesta reducció en llocs de treball pot ser conseqüència dels canvis en les polítiques energètiques, i l'augment de l'automatització en aquestes indústries. Tot i que la transició cap a fonts d'energia més netes és una prioritat global, la realitat és que les indústries vinculades a la distribució d'energia s'han enfrontat a reptes significatius per mantenir els nivells d'ocupació en aquest context volàtil.

En conjunt, aquests sectors són vitals per al benestar econòmic i social a llarg termini, i la seva debilitació post-pandèmia subratlla la necessitat de polítiques actives per assegurar la seva recuperació i adaptació als nous reptes econòmics i mediambientals.

37. Dinàmiques locals positives en construcció i serveis d'allotjament contrasten amb la desacceleració del sector públic, que és impulsada per factors locals

L'evolució recent de l'ocupació a la MIDIT ha estat influenciada per diversos factors, amb els efectes nacional, sectorial, i regional jugant papers crucials en aquesta dinàmica. L'efecte nacional ha estat un dels impulsors més destacats en alguns sectors com l'energia elèctrica i gas, on ha contribuït de manera significativa a mitigar la pèrdua d'ocupació. A més, altres sectors, com els serveis a edificis i de jardineria, han vist un augment de l'ocupació gràcies a l'efecte nacional, que reflecteix les polítiques i la demanda a nivell de tot l'estat.

D'altra banda, l'efecte sectorial ha tingut un impacte negatiu en sectors com les activitats administratives i serveis auxiliars (que inclou les ETT), així com en l'energia elèctrica i gas, on la dinàmica sectorial ha contribuït a una disminució de llocs de treball contrarestant l'impuls de l'efecte nacional. Això suggereix que les tendències pròpies de cada sector, com les fluctuacions en la demanda o els canvis tecnològics, han tingut un efecte desavantatjós en l'ocupació en aquestes àrees.

Pel que fa a l'efecte regional o local, aquest ha tingut un paper clau tant en sectors amb una evolució positiva com negativa. Per exemple, sectors com la construcció i els serveis d'allotjament han vist un creixement gràcies a les dinàmiques locals positives, mentre que altres sectors, com l'administració pública i la defensa, han experimentat una significativa disminució de l'ocupació degut a factors locals adversos. En conjunt, aquests efectes han configurat un panorama laboral complex a la MIDIT, on les condicions locals i les tendències nacionals i sectorials han influït en diverses direccions.

38. La MIDIT mostra signes de dinamisme emprenedor, però continua per darrere de la mitjana catalana en la creació d'empreses

Durant els darrers anys, la MIDIT ha experimentat una trajectòria marcada per alts i baixos en la creació de noves empreses (societats mercantils). Tot i registrar un pic notable el 2019 amb 35,2 empreses creades per cada 10.000 habitants, la regió ha vist una caiguda significativa en els anys posteriors, situant-se en 16,1 el 2022 i només recuperant lleugerament fins a 26,5 el 2023. Aquest comportament volàtil reflecteix les dificultats per establir un entorn emprenedor sòlid i estable a la regió.

En comparació amb altres comarques catalanes, la MIDIT es manté per sota de la mitjana en la majoria dels anys analitzats. Amb un valor de 26,5 empreses per cada 10.000 habitants el 2023, la MIDIT es troba significativament per darrere de regions com el Barcelonès, que lidera amb 63,2 empreses, i la mitjana catalana, que se situa en 40,5. Això posa de manifest la necessitat d'implementar polítiques i iniciatives que fomentin l'emprenedoria i enforteixin el teixit empresarial local per tal d'igualar-se amb les zones més dinàmiques de Catalunya.

Per superar aquests desafiaments, és essencial fomentar un entorn més favorable a l'emprenedoria, que inclogui suport a la innovació, accés a finançament i l'establiment de xarxes de col·laboració que permetin als nous empresaris créixer i prosperar en un mercat cada vegada més competitiu.

39.El sector serveis impulsa la creació d'empreses a la MIDIT, mentre la indústria i la construcció mantenen una dinàmica modesta

Durant el període 2015-2023, la creació de societats mercantils a la MIDIT ha estat fortament dominada pels sectors dels serveis, en particular els serveis de distribució i els serveis personals. El 2019 va destacar com un any excepcional, amb la creació de 19 noves empreses, la major part d'elles en serveis de distribució (8) i serveis a la producció (6). Tanmateix, després d'aquest pic, la tendència va mostrar una certa volatilitat, amb una reducció de les noves empreses creades a 9 el 2022, abans de recuperar-se fins a 15 el 2023.

La construcció i la indústria, tot i tenir un paper modest en comparació amb els serveis, han mantingut una presència consistent, amb la creació d'una o dues empreses per any en aquests sectors. Tot i això, el nombre total d'empreses en aquests sectors és limitat, fet que indica que la MIDIT encara té espai per créixer i diversificar-se fora de l'àmbit dels serveis. Aquesta situació subratlla la necessitat d'incentivar la diversificació sectorial per enfortir l'economia local i reduir la dependència dels serveis.

40.La MIDIT mostra un creixement empresarial limitat en comparació amb la resta de Catalunya, amb una estabilitat de les empreses però una capacitat reduïda per generar ocupació i guanyar dimensió

L'evolució dels comptes de cotització a la MIDIT reflecteix un baix dinamisme en comparació amb el conjunt de comarques catalanes. Tot i que el nombre de comptes de cotització (empreses ocupadores) ha mostrat una lleugera recuperació en els darrers anys, passant de 280 comptes el 2020 a 303 el 2023, aquest creixement ha estat modest i inferior al conjunt de Catalunya. La MIDIT ha experimentat fluctuacions importants, amb una caiguda significativa del 6,3% el 2020, durant l'impacte de la COVID-19, i una recuperació parcial en els anys posteriors, però encara lluny de l'estabilitat mostrada en altres zones de Catalunya.

Comparativament, les empreses de la MIDIT han demostrat una capacitat limitada per generar ocupació, amb una mida empresarial que ha oscil·lat al voltant dels 11,6 treballadors per empresa, sense grans variacions en els darrers anys. Aquesta estabilitat, però, es veu contraposada per una desacceleració en la creació de noves empreses i una dificultat creixent per expandir l'ocupació a nivells comparables amb altres comarques catalanes. Mentre que Catalunya i altres regions com el Camp de Tarragona han mostrat un cert grau de resiliència, la MIDIT ha tingut dificultats per mantenir el mateix ritme, indicant la necessitat de polítiques que incentivin la creació de noves empreses i l'ampliació de les existents per estimular un creixement més sostingut de l'ocupació.

41.L'energia i l'administració pública lideren la dimensió empresarial a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, mentre els serveis i el comerç mantenen estructures empresarials reduïdes."

L'estructura empresarial a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant es caracteritza per una marcada disparitat en la dimensió mitjana de les empreses segons el sector d'activitat. Les empreses del sector energètic lideren amb una dimensió mitjana de 196 treballadors per empresa, seguit per l'administració pública

amb 50,7 treballadors per empresa, indicant una concentració significativa d'ocupació en pocs comptes de cotització. Aquestes xifres contrasten fortament amb sectors com el comerç, l'hostaleria i altres serveis, on la dimensió mitjana es manté molt més reduïda, amb menys de 10 treballadors per empresa en la majoria dels casos.

En total, el municipi compta amb 3.430 afiliacions distribuïdes en 266 comptes de cotització, amb una dimensió mitjana global de 12,9 treballadors per empresa. Això reflecteix una estructura empresarial que, en gran part, depèn de grans empreses en sectors específics, mentre que la majoria de sectors es mantenen amb estructures més petites i fragmentades.

42. El treball autònom es concentra en el comerç al detall i la construcció, amb una notable presència en sectors tradicionals com l'agricultura i la hostaleria

El treball autònom es distribueix principalment en sectors tradicionals, amb el comerç al detall liderant amb 96 llocs de treball registrats en el Règim Especial de Treball Autònom (RETA) durant el 2023. La construcció, amb 83 llocs de treball autònom, i la hostaleria, amb 84 llocs, també representen una part significativa d'aquesta activitat econòmica. Aquests sectors, juntament amb l'agricultura, ramaderia i pesca, que compta amb 76 llocs, reflecteixen una dependència dels autònoms en àrees tradicionals i serveis bàsics.

D'altra banda, sectors com les activitats professionals, científiques i tècniques (85 llocs), així com les activitats administratives i serveis auxiliars (52 llocs), també tenen una presència important, destacant la diversificació de l'activitat autònoma més enllà dels sectors primaris i de serveis directes al consumidor.

43. El treball autònom en transició cap a activitats més orientades als serveis, amb una creixent presència de professionals autònoms en àrees com la consultoria, la tecnologia i altres serveis empresarial

El treball autònom a la MIDIT ha mostrat una dinàmica de transformació significativa en els darrers anys, reflectint canvis estructurals en l'economia local. Sectors com el primari, que inclou agricultura i pesca, han vist una reducció notable en el nombre d'autònoms, amb un descens de l'índex de 100,0 el 2011 a 60,4 el 2023. Aquest declivi posa de manifest els desafiaments que afronta aquest sector tradicional en un context d'evolució econòmica i canvis en les preferències laborals.

Paral·lelament, el treball autònom en serveis empresarials ha experimentat un creixement notable, amb un augment de l'índex de 94,1 el 2012 a 147,9 el 2023. Aquest increment sembla estar vinculat principalment a la flexibilitat que ofereix el teletreball, que ha facilitat el canvi de residència de professionals cap a aquesta zona, atraient població activa en professions que poden ser exercides de manera independent. Més que un augment generalitzat de la demanda local, aquest fenomen subratlla l'atractiu de la regió per a treballadors autònoms que busquen un entorn de vida diferent mentre mantenen la seva activitat professional a distància. Tanmateix, s'observa la dificultat de crear llocs de treball assalariats en aquest àmbit, fet que suggereix la necessitat de polítiques que potenciïn la consolidació d'aquest tipus de feina i fomentin la creació d'ocupació local.

D'altra banda, sectors com el turisme i els serveis presencials han mostrat una certa estabilitat en aquesta modalitat de treball per compte propi, mantenint-se dins d'un rang d'ocupació relativament constant al llarg dels anys. Aquestes activitats, tot i no experimentar un creixement espectacular, continuen sent fonamentals per a l'economia local, proporcionant ocupació estable per a molts autònoms. No obstant això, la seva moderació també indica la necessitat de diversificar l'oferta i buscar noves àrees de creixement per assegurar la sostenibilitat del treball autònom a llarg termini.

DES DE LA PERSPECTIVA DE L'OCUPACIÓ

44. Tot i la reculada recent, la MIDIT continua sent un àmbit generadors d'oportunitats laborals

Tot i la recent disminució en la ràtio de llocs de treball per població activa (16-64 anys), que ha baixat fins al 68,7% el 2023, la MIDIT continua destacant-se com un dels àmbits territorials amb més oportunitats laborals a Catalunya. Aquesta davallada es deu principalment a l'increment significatiu de la població en edat activa, que ha augmentat en més de 200 persones respecte a l'any anterior, mentre que el nombre de llocs de treball s'ha mantingut pràcticament estancat. Això ha desplaçat la MIDIT del seu lloc consistent en el rànquing comarcal, on habitualment havia ocupat posicions capdavanteres.

Malgrat aquesta reculada, la MIDIT va mantenir una posició destacada en el rànquing comarcal, arribant a situar-se entre les 10 primeres comarques de Catalunya en termes de ràtio llocs/població activa en els darrers anys. La capacitat d'aquesta zona per generar oportunitats laborals ha estat tradicionalment elevada, assolint ràtios superiors al 76% en anys com 2016 i 2018. Aquestes xifres reflecteixen una solidesa en el mercat de treball local que, malgrat els reptes actuals, segueix sent un factor atractiu per a la creació d'ocupació i desenvolupament econòmic. La disminució recent subratlla la necessitat d'estratègies orientades a equilibrar el creixement de la població activa amb la creació de nous llocs de treball per tal de mantenir la competitivitat de la zona.

Es destaca que la dependència estacional de sectors com el turisme afecta la capacitat de la MIDIT per generar oportunitats laborals durant tot l'any. Aquesta estacionalitat limita la capacitat de planificar a llarg termini i afecta la qualitat de vida dels treballadors, especialment a L'Hospitalet de l'Infant, on la inestabilitat laboral és més evident a causa de la concentració de contractes a temporades altes.

45. Les elevades oportunitats laborals no es traslladen a una elevada participació en l'ocupació i a una menor incidència de l'atur

Malgrat que la MIDIT manté una alta ràtio de llocs de treball per població de 16 a 64 anys, situant-se en una de les posicions més destacades del rànquing comarcal català, la realitat laboral presenta ombres que necessiten ser matisades. La taxa d'ocupació registral del 63,1% i la taxa d'atur del 9,3% el 2022, tot i que mostren una millora respecte als anys de la pandèmia, no situen la comarca en una posició competitiva en l'àmbit català, mantenint-se en la part inferior del rànquing en aquests indicadors. La MIDIT ocupa el lloc 32 en ocupació i el 24 en taxa d'atur, una posició que ha empitjorat en els darrers anys i que indica una desacceleració de la participació en l'ocupació.

A més, l'elevada ràtio de llocs de treball per població a la MIDIT podria estar sobreestimada. Gran part d'aquests llocs estan concentrats a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, especialment en el sector energètic, on es comptabilitzen llocs de treball que en realitat corresponen a altres centres, com la central nuclear d'Ascó. Aquesta situació distorsiona la realitat laboral, fent aparent un dinamisme en el mercat de treball que no es tradueix en una millora significativa ni en l'ocupació efectiva ni en la reducció de l'atur entre els seus residents. Aquestes consideracions són clau per entendre el veritable estat del mercat laboral a la MIDIT i la necessitat d'una anàlisi més acurada de les dades disponibles.

Un altre indicador que posa en relleu les dificultats del mercat laboral de la MIDIT és la proporció d'ocupats que treballen a menys de 30 minuts del seu domicili, que es manté constant al 72,3%. Aquesta xifra, suggereix que una part significativa de la població ocupada ha de desplaçar-se més enllà del seu municipi per accedir a oportunitats laborals. En comparació amb altres comarques (la 29a posició respecte les 42 comarques), aquest indicador posa de manifest una falta de proximitat entre les feines i els residents, cosa que pot afegir dificultats logístiques i de conciliació, accentuant les barreres per a una ocupació plena i de qualitat.

Es posa de manifest com la combinació de prestacions socials i la temporalitat laboral crea un desincentiu per a molts treballadors a buscar feina estable. Aquest fenomen perpetua la precarietat i redueix la participació efectiva en el mercat laboral, destacant la necessitat de revisar el sistema de prestacions per facilitar la transició cap a llocs de treball més estables.

46. Un mercat laboral altament estacional

La zona gaudeix d'una situació de plena ocupació durant els mesos d'estiu, especialment a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, on la demanda de treballadors sovint supera l'oferta, dificultant la cobertura de vacants. Aquesta realitat, però, és fortament influenciada per l'estacionalitat del mercat laboral, vinculada al turisme i altres activitats temporals com la recollida de fruita de pinyol a Tivissa. Mentre que Vandellòs i l'Hospitalet experimenten una plena ocupació concentrada en la temporada alta, Pratdip enfronta un atur més estructural, amb menys fluctuació al llarg de l'any.

Aquesta dinàmica posa de manifest la necessitat de diversificar l'economia local per reduir la dependència del turisme estacional i crear oportunitats laborals més estables i sostenibles. La situació actual, tot i ser positiva en termes de plena ocupació estival, no garanteix una estabilitat laboral a llarg termini per a molts treballadors, que es veuen afectats per la manca de feina durant la temporada baixa. Així, és crucial implementar polítiques que fomentin el desenvolupament de sectors econòmics amb menys fluctuació estacional per millorar l'estabilitat laboral i econòmica a la zona.

Hi ha consens en que la diversificació econòmica és clau per reduir la forta dependència del turisme estacional, que genera inestabilitat laboral. Es proposa iniciatives per promoure sectors com l'economia verda o l'agroindústria, que podrien oferir ocupació estable durant tot l'any i minimitzar l'impacte de l'estacionalitat en el mercat laboral.

47. L'alta mobilitat laboral a la MIDIT mostra la necessitat de reforçar les oportunitats locals de treball, mentre es manté una forta dependència de l'exterior

Dels 2.332 contractes realitzats per residents de la MIDIT entre maig de 2023 i abril de 2024, només el 51,1% es van produir dins del Baix Camp, la comarca de residència principal. Això implica que gairebé la meitat dels treballadors han de desplaçar-se a altres comarques per trobar feina, sent el Tarragonès (16,1%) i la Ribera d'Ebre (13,6%) les destinacions més freqüents.

Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant destaca com el municipi amb més contractes realitzats (717 contractes, representant el 30,7% del total), seguit per Mont-roig del Camp i Tarragona, amb 246 i 245 contractes respectivament (el 10,5% cadascun). Aquesta concentració de contractes en uns pocs municipis reflecteix una dependència significativa d'aquestes àrees com a centres d'ocupació dins de la MIDIT.

El fet que el 48,9% dels residents es vegin obligats a treballar fora del Baix Camp demostra una insuficiència en les oportunitats laborals locals. Aquesta situació subratlla la importància de fomentar polítiques que promoguin la creació de llocs de treball dins de la MIDIT, amb l'objectiu de reduir la dependència de l'exterior i millorar l'autosuficiència econòmica del territori.

Es manifesta la manca d'oportunitats laborals qualificades locals i com aquesta situació força molts residents a desplaçar-se per treballar. La falta d'una oferta formativa adequada, adaptada a les necessitats empresarials locals, contribueix a aquest problema, especialment en sectors emergents que no troben perfils formats a la zona.

48. Tot i liderar la creació de llocs de treball al seu context territorial, la MIDIT no aconsegueix compensar l'increment poblacional, explicant la baixa participació en l'ocupació i la major incidència de l'atur

La MIDIT ha mostrat una dinàmica destacada en la creació de llocs de treball en els darrers anys, superant en intensitat altres territoris del seu entorn com el Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre. Aquest creixement, que ha arribat a un 120,5% respecte als nivells de 2008, contrasta amb el 109,2% de la mitjana catalana. No obstant, aquest increment no ha estat suficient per absorbir l'augment poblacional, fet que ha limitat l'impacte positiu en la millora de les condicions del mercat laboral.

Aquesta situació explica en part la baixa participació en l'ocupació a la zona, així com la major incidència de l'atur en comparació amb altres zones. Tot i la creació de nous llocs de treball, l'increment demogràfic ha generat una pressió sobre el mercat laboral que ha minvat els beneficis d'aquest creixement en termes d'ocupació efectiva. Això ha resultat en un ràtio de llocs de treball per habitant que no s'ha pogut mantenir a l'alçada de les necessitats, contribuint a un escenari on la taxa d'atur és superior i la participació laboral és més baixa del desitjat.

Aquest desequilibri evidencia la necessitat d'una planificació més integrada que consideri no només la creació de llocs de treball, sinó també l'evolució demogràfica i les necessitats reals del mercat laboral, per tal d'assegurar una ocupació més equilibrada i sostenible a llarg termini.

Es remarca la fuga de talent juvenil com un dels principals problemes derivats del desajust entre l'oferta formativa i les necessitats empresarials. Molts joves marxen a altres territoris a la recerca d'oportunitats laborals més alineades amb la seva formació, cosa que limita la capacitat de la MIDIT per retenir talent i millorar la participació laboral local.

49. L'estancament del treball assalariat frena la creació de llocs de treball a la MIDIT

Durant els darrers anys, la MIDIT ha destacat per un creixement consistent en la creació de llocs de treball, especialment impulsat pel treball assalariat (RGSS). Entre 2005 i 2021, la regió va experimentar un augment significatiu en els llocs de treball assalariat, arribant a un increment acumulat del 50,5% el 2021. No obstant això, aquest motor de creixement sembla haver-se estancat recentment, amb una lleugera disminució del 3,1% el 2022 i una caiguda addicional del 0,8% el 2023, indicant una pèrdua de dinamisme que preocupa en un context de creixement poblacional.

Mentrestant, el treball autònom (RETA) ha mostrat una tendència molt més estabilitzada. Després d'una important fluctuació entre 2008 i 2010, el nombre de llocs de treball autònom s'ha mantingut relativament constant, amb petites variacions negatives que, tot i no ser dràstiques, contribueixen a l'estancament global de la creació de llocs de treball. El 2023, es va observar una lleugera disminució del 2,2% en els llocs de treball autònom, però aquesta caiguda és menys severa comparada amb la recent estabilització del treball assalariat.

Aquesta situació posa en relleu la necessitat de revitalitzar el mercat laboral de la MIDIT, especialment en el sector assalariat, que fins ara havia estat el principal impulsor del creixement ocupacional. Sense una reactivació en aquesta modalitat de treball, la MIDIT corre el risc de veure limitada la seva capacitat per absorbir la creixent força laboral, la qual cosa podria impactar negativament en l'economia local en el futur proper.

Es posa èmfasi en la necessitat de polítiques per incentivar la creació de llocs de treball assalariat en sectors emergents i menys temporals. Hi ha consens en que els sectors tradicionals tenen limitacions per generar més llocs de treball davant el creixement demogràfic.

50. Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant lidera la creació d'ocupació al MIDIT, mentre Pratdip i Tivissa continuen en declivi

Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant destaca com l'únic municipi dels tres que conformen la MIDIT que ha aconseguit mantenir un creixement sostingut en el nombre de llocs de treball durant els darrers 15 anys. Des del 2008, el municipi ha experimentat un augment del 21,3% del seus llocs de treball, passant de 2.933 llocs el 2008 a 3.626 el 2023. Encara més notable és l'increment del 6,7% entre 2013 i 2019, i tot i que l'últim període (2019-2023) ha mostrat una desacceleració del creixement (+1,9%), continua sent positiu. Aquest creixement sostingut consolida Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant com a nucli de dinamisme laboral dins la MIDIT.

Tivissa ha patit una disminució considerable en el nombre de llocs de treball des de 2008, amb una caiguda del 17,5% en el període 2008-2023. Tot i que va experimentar una petita recuperació del 12,7% entre 2008 i 2013, la seva evolució des de llavors ha estat recessiva, amb una reducció del 4,8% en els últims quatre anys (2019-2023). Aquesta tendència negativa assenyalava problemes estructurals en l'economia local que necessiten ser abordats per evitar una major pèrdua de llocs de treball i estabilitzar la situació laboral.

Pratdip, tot i ser un municipi de menor dimensió, presenta una de les situacions més preocupants. Després d'un creixement important del 47,6% entre 2008 i 2013, el municipi ha vist una forta caiguda en el nombre de llocs de treball, amb una disminució del 30,9% entre 2019 i 2023. Aquest descens suggereix una contracció severa en l'economia local, probablement vinculada a la reducció d'activitats econòmiques claus. La pèrdua de llocs de treball a Pratdip és un senyal alarmant que apunta a la necessitat de polítiques urgents per revertir la tendència negativa.

Aquest contrast destaca la necessitat d'estratègies diferenciades per cada municipi per abordar les seves realitats específiques i impulsar el desenvolupament econòmic en tota la zona.

Es posa de manifest que Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant concentra la majoria d'inversions i ocupació al territori, fet que genera un desequilibri significatiu amb municipis com Pratdip i Tivissa. Es remarca que aquests darrers tenen un alt potencial per a activitats vinculades al turisme sostenible i l'agricultura ecològica, però necessiten suport institucional i incentius específics per atreure inversions i desenvolupar projectes que generin llocs de treball estables.

51. L'evolució positiva de l'atur amaga una elevada volatilitat que evidencia desafiaments persistents en el model econòmic

En termes absoluts, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant ha vist una reducció substancial en el nombre d'aturats, passant de 1.226 persones aturades el 2020 a 637 el 2023. Això representa una disminució de gairebé el 48%. A Pratdip, l'atur ha disminuït de 97 persones el 2020 a 76 el 2023, amb una reducció del 21,6%. Finalment, a Tivissa, el nombre de persones aturades ha passat de 124 a 92, amb una reducció del 25,8%. Aquestes xifres reflecteixen una millora notable en la situació laboral d'aquests municipis.

Els tres municipis de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, Pratdip, i Tivissa han experimentat una millora significativa en les seves taxes d'atur registral en els darrers anys. A Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, la taxa d'atur ha caigut del 15,9% el 2020 al 7,7% el 2023, una reducció del 8,2 punts percentuals. Aquest descens també es reflecteix a Pratdip, on l'atur va passar del 14,7% el 2020 a l'11,4% el 2023, i a Tivissa, on va disminuir del 10,3% al 7,7% durant el mateix període.

Malgrat la millora significativa, l'elevada variació de l'atur en els darrers anys, especialment durant els cicles econòmics de crisi i recuperació, suggereix que aquests municipis encara tenen desafiaments estructurals per superar. La dependència de sectors econòmics limitats i la manca de diversificació econòmica podrien ser factors que dificulten una recuperació més robusta i sostinguda. Així doncs, és

necessari continuar treballant en polítiques actives d'ocupació que permetin una reducció més estable i duradora de les taxes d'atur en aquests territoris.

Es destaca que, malgrat la reducció de l'atur, la MIDIT encara pateix una alta volatilitat a causa de la dependència de sectors estacionals com el turisme i activitats industrials amb cicles molt marcats. Aquesta situació es veu agreujada per la falta de diversificació econòmica i la dificultat d'implantar polítiques que redueixin la precarietat en ocupacions de serveis i llocs elementals.

52. La desigualtat en el mercat laboral del MIDIT es concentra principalment en la participació de la població major de 54 anys i la població estrangera

El col·lectiu amb la major desigualtat en l'accés a l'ocupació a la MIDIT és la població estrangera. La diferència en les taxes d'ocupació entre amb la població nacional és de 22 punts percentuals el 2022, col·locant la MIDIT en la 41a posició del rànquing comarcal. Tot i que la taxa d'ocupació de la població estrangera ha millorat lleugerament des del 2020, passant del 37,2% al 45,3% el 2022, encara es troba molt per sota de la taxa d'ocupació de la població nacional, que és del 67,3%.

Les persones majors de 54 anys també pateixen una notable desigualtat en l'accés al mercat laboral a la MIDIT. La diferència en les taxes d'ocupació entre aquest grup i el de 30-44 anys és de 11,9 punts percentuals, situant la comarca en una posició desfavorable en el rànquing comarcal. La taxa d'ocupació dels majors de 54 anys és del 58,2% el 2022, una millora lleu però constant des del 2020, quan era del 57,1%.

Pel que fa a la diferència de gènere, les dones continuen presentant una taxa d'ocupació inferior a la dels homes, amb una diferència de 8,3 punts percentuals el 2022. Aquesta bretxa ha disminuït lleugerament en comparació amb els anys anteriors, i la taxa d'ocupació femenina ha arribat al 58,9% el 2022, mentre que la masculina és del 67,2%. Tot i les millores, la desigualtat de gènere persisteix, situant la MIDIT en la 26a posició en el rànquing comarcal per aquest indicador.

Els joves menors de 30 anys també es troben en una posició de desavantatge al mercat laboral respecte al grup de 30-44 anys. La diferència en les taxes d'ocupació entre aquests grups és de 27 punts percentuals el 2022, situant la MIDIT en la 26a posició del rànquing comarcal. La taxa d'ocupació juvenil ha millorat des del 2020 (quan era del 35,8%) i s'ha situat en el 43,1% el 2022. Amb tot, està molt per sota de la taxa del grup de 30-44 anys, que és del 70,1%.

Aquestes dades mostren una situació de desigualtat persistent al MIDIT, especialment en els col·lectius de població estrangera i persones majors de 54 anys, que enfronten barreres significatives per accedir al mercat laboral en comparació amb altres zones de Catalunya. Tot i que les dones i els joves també presenten diferències notables en l'ocupació, aquestes han experimentat millores lleus en els darrers anys.

Es posa èmfasi en les dificultats que enfronten els majors de 54 anys i la població estrangera per integrar-se al mercat laboral. Es proposa la implementació de programes de formació contínua específics per a aquests col·lectius, orientats a sectors amb demanda creixent com la logística, els serveis socials i les energies renovables. També es destaca la importància de trencar barreres culturals i lingüístiques per millorar la inclusió laboral de la població estrangera.

53. Desafiament en la integració laboral dels joves: problemes d'actitud i falta d'experiència

La integració dels joves al mercat laboral es presenta com un repte significatiu, principalment per problemes d'actitud i la manca d'experiència. Els empresaris sovint es troben amb joves que no estan prou motivats o que no compten amb la formació adequada per satisfer les demandes dels llocs de treball

disponibles. Aquesta situació crea una bretxa preocupant entre les necessitats del mercat laboral i les competències que ofereixen els joves, dificultant la seva inserció laboral efectiva.

Per abordar aquest desajust, es destaca la necessitat urgent de programes de formació i orientació laboral específics per als joves. Aquests programes haurien de centrar-se tant en el desenvolupament de competències tècniques com en l'orientació actitudinal, ajudant els joves a comprendre millor les expectatives del mercat laboral i a preparar-se per als reptes que trobaran. Aquesta estratègia podria facilitar una integració més fluida dels joves al mercat de treball, assegurant que estiguin millor equipats per satisfer les necessitats dels empresaris i contribuir de manera significativa a l'economia local.

Es subratlla que molts joves enfronten problemes per accedir al mercat laboral a causa de la manca d'experiència i d'actituds professionals alineades amb les necessitats de les empreses. Es remarca la importància d'enfortir les relacions entre empreses i centres educatius per crear programes de pràctiques i formació dual que millorin les competències tècniques i actitudinals dels joves. Així mateix, es suggereix reforçar les polítiques d'orientació laboral i mentoratge per aquest col·lectiu.

54. La desigualtat de gènere i l'envelliment laboral marquen el perfil de l'atur al MIDIT malgrat la millora global

Les dones representen el col·lectiu més afectat per l'atur al MIDIT. L'any 2023, el 64,2% dels aturats eren dones, un augment de 7,4 punts percentuals respecte al 2019. Tot i la disminució global de l'atur en un 20,6%, les dones han patit menys millores que els homes, indicant una major vulnerabilitat dins del mercat laboral.

Els majors de 55 anys són el grup d'edat més afectat, amb un 40% de l'atur registrat l'any 2023, un increment de 8,2 punts percentuals respecte al 2019. Tot i això, aquest augment no només reflecteix les dificultats específiques d'aquest col·lectiu per reincorporar-se al mercat laboral, sinó també un efecte demogràfic, ja que la taxa d'ocupació d'aquest grup ha millorat, indicant un creixement en la seva presència dins del mercat de treball.

Els aturats amb estudis secundaris representen la major part de l'atur registrat, amb un 60% del total el 2023, tot i que han vist una disminució de 6,1 punts percentuals respecte al 2019. Aquest grup, juntament amb els que tenen estudis de formació professional, destaca com un col·lectiu amb major dificultat per trobar feina, malgrat la millora general de la situació laboral.

L'atur a la MIDIT es concentra principalment en les ocupacions elementals, que representen el 28,3% dels aturats el 2023, i en els treballadors de restauració, personals i venedors, que han passat del 24,6% el 2019 al 28,4% el 2023. El sector serveis és el més afectat, amb el 80,4% dels aturats provinents d'aquest sector. Dins d'aquest, les activitats més afectades són el comerç a l'engròs i al detall, que representa el 14,4% dels aturats, i l'hostaleria, que inclou el 17,5% dels aturats. També destaquen les activitats administratives i auxiliars, amb un 11,5% dels aturats, i l'administració pública, defensa i seguretat social obligatòria, amb un 13,9%. Aquestes dades reflecteixen una forta dependència d'ocupacions menys qualificades i sectors amb major vulnerabilitat econòmica.

S'identifica que les dones continuen sent el col·lectiu més afectat per la desigualtat laboral, especialment en sectors de serveis i ocupacions elementals. Es posa èmfasi en la necessitat de dissenyar polítiques específiques que millorin l'accés de les dones a sectors amb millors condicions laborals. Per als majors de 54 anys, es proposa promoure iniciatives d'actualització de competències per facilitar la seva reincorporació al mercat laboral en sectors amb demanda com el sanitari i el logístic.

55. Milliores en sectors industrials i tècnics contrasten amb l'augment de l'atur en ocupacions elementals i serveis

L'evolució de l'atur a la MIDIT entre 2019 i 2023 mostra una recuperació desigual, amb una clara millora en sectors industrials i de construcció, així com en ocupacions tècniques i professionals de suport. L'atur en sectors com les indústries manufactureres ha disminuït notablement, passant del 9,6% al 7,1% (-2,6 punts percentuals), mentre que les ocupacions d'artesans i treballadors de la construcció han experimentat una reducció significativa, del 12,5% al 8% (-4,5 punts percentuals). Aquestes dades suggereixen que aquests sectors han aconseguit recuperar-se més ràpidament que d'altres, reflectint una certa resiliència en ocupacions més qualificades.

No obstant això, aquesta millora contrasta amb l'augment de la precarietat en les ocupacions elementals i en el sector serveis, que continuen sent els més afectats per l'atur. Les ocupacions elementals, tot i haver disminuït lleugerament en termes percentuals (-1,3 punts), encara representen un 28,3% del total d'aturats el 2023. Paral·lelament, el sector serveis ha augmentat la seva presència en l'atur, passant del 77,5% al 80,4% (+3 punts percentuals). Així, tot i una lleugera disminució en la majoria dels grups professionals, l'atur entre els treballadors de restauració, personals i venedors s'ha incrementat en 3,8 punts percentuals, reflectint les dificultats continuades en aquests sectors. Així mateix, el grup d'empleats d'oficina, comptables i administratius manté una presència significativa en l'atur (12,9%), tot i una reducció en termes absoluts. Aquesta situació posa en evidència la vulnerabilitat persistent d'aquests sectors i grups ocupacionals.

S'evidencia que, mentre els sectors tècnics i industrials presenten una tendència positiva, les ocupacions en serveis i llocs elementals pateixen una alta precarietat i dificultats per reduir l'atur. S'assenyala que aquesta situació requereix programes de formació específica per ajudar els treballadors a transitar cap a sectors més estables i amb millors perspectives de futur.

56. L'evolució a llarg termini de l'atur a la MIDIT revela una polarització per sexe i edat, amb el sector serveis com a epicentre de l'atur

L'anàlisi a llarg termini de l'atur a la MIDIT posa de manifest una creixent polarització per sexe i edat, amb un impacte especialment sever sobre les dones i les persones majors de 54 anys. Des de 2005 fins a 2024, la proporció d'atur femení ha augmentat significativament, passant del 50,8% al 64,7%. Aquesta evolució és indicativa d'una bretxa de gènere que s'ha ampliat amb el temps, suggerint que les dones no només han estat més vulnerables a perdre la feina, sinó que també han trobat més dificultats per reincorporar-se al mercat laboral.

Pel que fa als grups d'edat, els majors de 54 anys han experimentat un creixement constant en la seva representació dins del col·lectiu d'aturats, passant del 21,2% el 2005 al 40,1% el 2024. Aquest augment és particularment notable des de 2014, quan es va iniciar un increment sostingut d'aquest col·lectiu en les llistes d'atur. Aquestes dades indiquen que l'envelliment de la població activa ha contribuït a una major dificultat de reinserció laboral per als treballadors d'edat avançada, un fenomen que ha anat accentuant-se amb el temps.

El sector serveis ha esdevingut el focus central de l'atur a la MIDIT, amb la seva proporció sobre el total d'aturats augmentant del 60,6% el 2009 al 80,9% el 2024. Aquest creixement evidencia una desindustrialització progressiva i una dependència creixent d'un sector que, malgrat la seva capacitat per absorbir mà d'obra, ha estat incapaç de proporcionar ocupació estable i de qualitat. En aquest context, les ocupacions elementals, especialment en àrees com la restauració i les activitats personals, han sofert un augment significatiu en les xifres d'atur, indicant la precarització de les condicions laborals en aquests sectors.

Aquests factors combinats revelen un panorama laboral complex, on la dependència d'un sector serveis vulnerable, la polarització per gènere i edat, i la manca de diversificació econòmica han creat una situació

que requereix intervencions polítiques urgents per revertir les tendències negatives i promoure un mercat laboral més equitatiu i resilient.

S'assenyala que el sector serveis concentra una part significativa de l'atur, especialment entre les dones i els joves. Es destaca la necessitat d'oferir formació específica en competències digitals i de gestió per ajudar aquests col·lectius a accedir a ocupacions en sectors en creixement, com l'economia digital o l'energia sostenible. També es posa èmfasi en fomentar la creació d'ocupació de qualitat dins del sector serveis per reduir la vulnerabilitat laboral d'aquest grup.

57. Malgrat les millores recents, la reforma laboral té un impacte limitat en la temporalitat

Tot i que s'han registrat millores en els indicadors de qualitat de l'ocupació com la taxa de temporalitat, la parcialitat i la rotació laboral a la MIDIT, els efectes de la reforma laboral sobre la contractació temporal han estat molt limitats. La taxa de temporalitat ha disminuït lleugerament del 32,8% el 2018 al 28,5% el 2022, mentre que la taxa de parcialitat ha seguit una tendència similar, reduint-se fins al 20,8% el 2022. Aquestes millores són positives, però no reflecteixen un canvi estructural significatiu en el mercat de treball.

La ràtio entre el nombre de contractes temporals i els llocs de treball ha millorat considerablement, passant d'1,0 el 2019 a 0,4 el 2022, la qual cosa indica una disminució en la rotació dels contractes temporals. Això podria suggerir que la reforma laboral ha tingut algun efecte en reduir la inestabilitat laboral associada a la rotació de contractes. No obstant això, aquest avenç es veu contrarestat per l'augment dels contractes de molt curta durada, que han crescut de manera notable fins al 18,2% el 2022, després d'una reducció fins al 10,2% el 2021. Aquest increment assenyala que, tot i les millores en altres àmbits, una part significativa de la contractació temporal continua sent extremadament precària.

Aquestes dades posen en relleu que, malgrat els avenços en alguns indicadors de qualitat de l'ocupació, encara hi ha reptes importants per abordar en termes de seguretat i estabilitat laboral, especialment en la lluita contra la precarietat associada als contractes de molt curta durada.

Es posa de manifest que, tot i les millores estadístiques en la temporalitat derivades de la reforma laboral, la precarietat segueix sent un problema estructural al mercat laboral de la MIDIT. Es destaca que els contractes de molt curta durada continuen sent comuns, especialment en sectors com l'hostaleria, l'agricultura i el comerç. Tot i que els contractes fixos discontinus han substituït en part els temporals tradicionals, no proporcionen la seguretat i estabilitat necessàries per als treballadors.

A més, es remarca que l'impacte de la reforma laboral és limitat perquè no aborda les causes profundes de la temporalitat, com la dependència de sectors estacionalitzats i la falta de diversificació econòmica. Es coincideix en la necessitat d'implementar polítiques que incentivin activitats més estables i sostenibles, reduint la dependència de sectors amb dinàmiques de contractació precària.

58. L'Administració Pública, la Sanitat i l'Educació, activitats amb un representació important del sector públic, els més afectats per la temporalitat

L'anàlisi del grau de temporalitat per sectors a la comarca del Baix Camp revela que, tot i la millora global en la reducció de la temporalitat, determinats sectors com l'Administració Pública i les Activitats Sanitàries i de Serveis Socials continuen registrant nivells elevats de contractació temporal. En l'Administració Pública, el 40,1% de les afiliacions són temporals, situant aquest sector com el més afectat per la temporalitat. Segueixen les Activitats Sanitàries i de Serveis Socials, amb un 29% de temporalitat, i l'Educació amb un 28%, indicant la precarietat laboral persistent en àmbits crucials per al funcionament de la societat.

Així, la tendència general a la millora de la temporalitat global, situant-se en un 14% per a la mitjana total, no ha estat suficient per reduir significativament la precarietat en els sectors públics, on la temporalitat segueix sent un problema destacat.

Es menciona que sectors essencials, com els serveis públics, continuen patint dinàmiques de contractació precària, cosa que genera inestabilitat tant per als treballadors com per al bon funcionament dels serveis que presten.

59. La reforma laboral impulsa el creixement del contracte fix discontinu, especialment en sectors temporals i estacionals

La reforma laboral ha tingut un impacte significatiu en l'augment de la modalitat de contracte fix discontinu, especialment en sectors amb treballs temporals i estacionals. A la comarca del Baix Camp, el percentatge d'afiliacions amb contracte fix discontinu ha assolit un 10,3% el 2023, gairebé duplicant la mitjana catalana, que es situa en un 5%. Aquest increment és més accentuat en sectors com l'hostaleria, on el 45,9% dels treballadors tenen aquesta modalitat de contracte, i en les activitats artístiques i recreatives, amb un 31,3%.

Les dades mostren que l'agricultura també ha experimentat un augment notable, amb un 24,7% d'afiliacions fix discontinu. Aquests sectors, tradicionalment lligats a la temporalitat estacional, han vist com aquesta modalitat de contracte ofereix una solució a la necessitat de cobrir pics de demanda sense recórrer exclusivament a contractes temporals tradicionals.

Aquest canvi ha afavorit especialment els joves i les dones, amb un 18,9% i un 11,8% respectivament, dels quals han trobat una opció laboral més estable en comparació amb els contractes temporals. També a la població estrangera amb un 19,3%. Tot i així, l'augment de la utilització del contracte fix discontinu posa en relleu la importància de la reforma laboral en la configuració del mercat laboral, especialment en comarques amb alta estacionalitat com el Baix Camp.

60. Els contractes a temps parcial mostren una polarització significativa, amb una concentració en sectors de serveis, destacant la desigualtat de gènere en la distribució de la jornada laboral

Els contractes a temps parcial continuen sent una part substancial del mercat laboral, amb un grau de parcialitat del 18,6% a la comarca, segons les dades del 2023. Aquest tipus de contractes és especialment prevalent en el sector dels serveis, que mostra un grau de parcialitat del 22,4%, i en les activitats domèstiques, on s'arriba a un 71,3%. Això evidencia una concentració significativa en sectors amb menys estabilitat laboral, sovint lligats a tasques de menor remuneració.

La desigualtat de gènere és un aspecte clau a considerar en l'anàlisi dels contractes a temps parcial. Les dones, amb un grau de parcialitat del 26,8%, gairebé tripliquen el percentatge d'homes, que és només del 10,8%. Aquest fet posa de manifest les desigualtats persistents en la distribució de la jornada laboral i el rol predominant que les dones tenen en ocupacions menys remunerades i amb menor seguretat laboral.

El sector de l'hostaleria també és destacable, amb un 23,1% de contractes a temps parcial, cosa que reflecteix la naturalesa estacional i la flexibilitat que requereix aquesta indústria. Altres sectors, com l'educació (29,6%) i les activitats sanitàries i de serveis socials (24,1%), també presenten un alt grau de parcialitat, la qual cosa podria estar relacionada amb la necessitat d'adaptar-se a horaris específics o a la manca de contractes a jornada completa en determinades funcions.

El grau de parcialitat en les activitats administratives i serveis auxiliars és especialment destacable, situant-se en un 32%. Aquestes activitats, sovint gestionades per empreses de treball temporal (ETT), exemplifiquen una realitat laboral marcada per la flexibilitat i la temporalitat, amb un alt percentatge de treballadors que no disposen de contractes a jornada completa. Això és indicatiu d'una dependència

creixent de models laborals que prioritzen l'eficiència a curt termini sobre l'estabilitat laboral, afectant la seguretat econòmica dels treballadors.

D'altra banda, les activitats recreatives i d'entreteniment, estretament vinculades al sector turístic, també presenten un grau de parcialitat elevat, del 30,4%. Aquesta dada subratlla la naturalesa estacional d'aquest sector, on la demanda de treball augmenta durant els períodes de major afluència turística, però disminueix considerablement fora de temporada. Això no només genera inestabilitat per als treballadors, sinó que també reforça la necessitat d'una major diversificació econòmica que pugui reduir la dependència del turisme i les fluctuacions estacionals.

En conjunt, aquestes dinàmiques evidencien que, malgrat la reducció global de la parcialitat en els darrers anys, certs sectors continuen depenent fortament d'aquest tipus de contractació, reflectint una estructura del mercat laboral que pot perpetuar les desigualtats i la precarietat en determinats col·lectius, especialment en sectors vinculats al turisme i les ETT.

DES DE LA PERSPECTIVA DE LA FORMACIÓ PEL TREBALL

61. La MIDIT presenta una força laboral altament qualificada

La zona de MIDIT destaca per tenir una força de treball altament qualificada, situant-se al capdavant del rànquing comarcal en termes de nivell d'estudis de la seva població activa. El 38,1% de la població de 16 a 64 anys de la MIDIT posseeix estudis superiors, una dada que supera la mitjana provincial de Tarragona (33,8%) i que és molt propera a la mitjana catalana (39,7%). Aquest alt nivell de qualificació permet que la zona es mantingui en una posició competitiva, adaptant-se millor a les necessitats del teixit productiu.

A nivell més detallat, el 28,1% de la població de la MIDIT té estudis d'ESO, que és lleugerament superior a la mitjana catalana (26,1%). A més, un 14,4% ha completat la FP de grau superior, superant també la mitjana provincial i catalana. Aquestes xifres reflecteixen una població amb una formació sòlida en etapes educatives clau per al desenvolupament professional.

Finalment, si mirem les dades per municipis, a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, per exemple, un 38,5% de la població té estudis superiors, mentre que a Tivissa aquesta xifra és del 36,8%. Això demostra una distribució relativament homogènia de la qualificació al llarg de la MIDIT, fet que pot ajudar a una millor adaptació als requisits dels diferents sectors econòmics de la regió.

Es subratlla que la força laboral altament qualificada de la MIDIT és un dels seus actius principals. Aquesta qualificació elevada, especialment en comparació amb altres àmbits territorials, s'identifica com un factor clau per mantenir la competitivitat del territori i adaptar-se a les necessitats d'un teixit productiu diversificat.

Amb tot, existeixen reptes per optimitzar la connexió entre les qualificacions de la població activa i les demandes específiques del mercat laboral. Aquesta alineació es considera essencial per garantir que la qualificació de la força de treball es tradueixi en oportunitats laborals de qualitat dins del territori, evitant la fuga de talent cap a altres zones amb una oferta laboral més atractiva.

62. El seguiment dels estudis d'FP és elevat però va en descens

Tot i que la taxa bruta d'escolarització en la Formació Professional (FP) per a joves de 16 a 19 anys al MIDIT ha mostrat un descens en els darrers anys, aquesta continua sent relativament elevada en comparació amb altres comarques. Després d'assolir un màxim del 57,6% el 2018, la taxa ha caigut fins al 43,2% el 2022. Aquest descens suggereix una possible disminució de l'atractiu de la FP entre els joves, o bé un desajustament entre l'oferta educativa i les necessitats del mercat laboral.

Malgrat aquesta disminució, la posició del MIDIT en el rànquing comarcal es manté notable, situant-se en l'11a posició el 2022, amb un 43,2% de joves matriculats en FP. Aquest percentatge col·loca el MIDIT per sobre de la mitjana en moltes altres comarques, com ara el Baix Camp (35,6%, 33a posició) i el Tarragonès (33,7%, 37a posició). Aquestes xifres reflecteixen que, malgrat les fluctuacions, la FP continua tenint una forta presència en el territori.

Per assegurar que la FP segueixi sent una via atractiva per als joves, és important abordar les causes d'aquest descens i garantir que les ofertes formatives s'ajustin a les necessitats canviants del mercat laboral. La forta posició en el rànquing suggereix que hi ha potencial per a continuar fomentant la participació en FP, però cal adaptar les polítiques educatives per mantenir i augmentar aquest interès.

Es destaca que el descens podria estar relacionat amb una percepció de desajustament entre l'oferta formativa i les necessitats reals del mercat laboral, fet que limita l'atractiu de la FP entre els joves.

També s'assenyala la importància de reforçar la connexió entre els centres educatius i les empreses per garantir que els programes formatius siguin rellevants i adaptats als sectors emergents i amb més

potencial de creixement. Això es veu com una clau per mantenir la FP com una via atractiva i competitiva, assegurant que els joves trobin oportunitats laborals de qualitat al territori un cop completada la seva formació.

63. Augment del seguiment dels estudis universitaris a la MIDIT

En els darrers anys, la MIDIT ha experimentat un creixement significatiu en la taxa d'escolarització en els estudis universitaris per a joves de 18 a 24 anys. El 2022, aquesta taxa ha arribat al 29,8%, després d'un mínim de 25,4% el 2018 i el 2020. Aquest increment és un indicador positiu que mostra una major atracció cap als estudis superiors per part dels joves de la regió, posicionant la MIDIT en la 17a posició en el rànquing comarcal, un avenç destacable comparat amb anys anteriors.

Tot i que la MIDIT tradicionalment ha ocupat posicions baixes en el rànquing comarcal pel que fa a l'escolarització universitària, la recent millora situa la regió en una trajectòria positiva. Aquest increment en la taxa d'escolarització universitària no només reflecteix un canvi en les prioritats educatives dels joves, sinó també una millor connexió entre l'oferta acadèmica i les oportunitats laborals.

Aquest augment en el seguiment dels estudis universitaris és crucial per al desenvolupament econòmic de la regió. Amb una població més educada i amb estudis superiors, la MIDIT està en una millor posició per atraure empreses que requereixen personal altament qualificat. A més, aquesta tendència pot ajudar a reduir la bretxa entre les necessitats del mercat laboral i les qualificacions dels treballadors, fent de la zona un lloc més competitiu i atractiu per a les inversions.

64. Vandellòs es consolida com un centre clau de formació professional dins la MIDIT, tot i la forta dependència de Tarragona, Reus, i Cambrils

L'anàlisi de la distribució dels alumnes de Formació Professional (FP) residents a la MIDIT revela una marcada concentració en uns pocs nodes formatius, amb Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant destacant-se com un centre educatiu essencial dins l'àmbit. L'Institut Berenguer d'Entença, ubicat a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, ha atret un total de 182 alumnes al llarg dels cursos 2019-2024, cosa que representa el 17,8% del total d'alumnes de FP de la MIDIT. Aquest centre es configura com un punt de referència crucial per a la formació professional a nivell local.

Malgrat la importància de Vandellòs, la major part dels alumnes de FP de la MIDIT es desplaça a altres municipis fora de la MIDIT per completar la seva formació. Tarragona lidera en nombre d'alumnes, acollint-ne 357 al llarg dels cursos 2019-2024 (34,9% del total), seguida de Reus amb 110 alumnes (10,8%) i Cambrils amb 115 alumnes (11,2%). Aquests municipis es troben fora de la MIDIT però són fonamentals per a la formació dels joves residents, evidenciant una forta dependència d'aquests nodes formatius externs.

Aquesta forta dependència d'aquests nodes formatius externs es veu agreujada per les distàncies considerables i els temps de viatge necessaris per arribar-hi. Per exemple, des de Vandellòs, es triga 58 minuts amb transport públic per arribar a Tarragona i 62 minuts per arribar a Reus, mentre que amb transport privat els temps es redueixen a 28 i 25 minuts respectivament. Això suposa una diferència notable de fins a 37 minuts entre el transport públic i privat.

A Tivissa, la situació és encara més complicada, amb un temps de viatge de 110 minuts en transport públic fins a Tarragona i 108 minuts fins a Reus, contrastant amb els 44 i 40 minuts respectivament en transport privat. Pratdip, per la seva banda, no disposa de connexions amb transport públic cap a aquests municipis, deixant com a única opció els 33 minuts en cotxe fins a Tarragona i 27 minuts fins a Reus.

Aquestes dades subratllen la necessitat de millorar les infraestructures de transport públic per facilitar l'accés dels estudiants als centres formatius i reduir la dependència dels municipis fora de la MIDIT. Malgrat aquestes dificultats, Vandellòs es manté com un centre essencial dins l'àmbit MIDIT, sobretot per als joves residents a Pratdip i Tivissa, destacant la importància de reforçar i ampliar l'oferta formativa local per mantenir i incrementar la seva capacitat de retenció d'estudiants.

Es posa en valor la importància de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant com a centre clau per a la Formació Professional dins la MIDIT, però també s'assenyala la dependència significativa de nodes formatius externs com Tarragona, Reus i Cambrils. A més, es destaca que aquesta dependència suposa un repte especialment per a municipis més petits com Tivissa i Pratdip, on l'accés als centres formatius pot ser complicat a causa de les limitacions del transport públic. Aquesta situació impacta tant en els temps de desplaçament com en les oportunitats educatives per als joves.

També es posa èmfasi en la necessitat d'invertir en una ampliació de l'oferta formativa local a Vandellòs per reduir la dependència de centres formatius externs i afavorir la retenció de l'alumnat a l'àmbit MIDIT. A més, es ressalta que una millora en les connexions de transport públic entre els municipis de la MIDIT i els nodes formatius externs podria alleugerir les dificultats de mobilitat, facilitant l'accés a oportunitats formatives més diversificades i de qualitat..

65. Els joves de la MIDIT opten majoritàriament per la formació en serveis socioculturals, sanitat i sectors industrials, en gran part influenciats per l'oferta educativa local disponible

L'anàlisi de la distribució dels alumnes matriculats en la Formació Professional Inicial (FPI) a la MIDIT entre els cursos 2018/19 i 2021/22 mostra que les opcions formatives dels joves estan molt alineades amb les especialitats educatives que s'ofereixen a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant. Així, la família professional de Serveis socioculturals i a la comunitat, que és la més destacada amb 231 alumnes (22,6% del total), reflecteix l'oferta específica del centre local, que se centra en l'atenció a persones en situació de dependència i educació infantil.

Aquesta concentració d'alumnes en serveis socioculturals es complementa amb l'interès en la formació en Sanitat, que ha matriculat 101 alumnes (9,9% del total), en resposta a la creixent demanda de professionals de la salut.

Pel que fa a la formació en sectors industrials, l'interès es distribueix en especialitats com Electricitat i Electrònica, que ha captat 57 alumnes (5,6%), seguit per Transport i manteniment de vehicles amb 49 alumnes (4,8%) i Química amb 36 alumnes (3,5%) entre els cursos 2018/19 i 2021/22. Aquesta orientació cap a sectors tècnics i industrials és essencial per al desenvolupament econòmic de la regió, i està directament lligada a la disponibilitat d'aquests programes formatius en els nodes formatius més propers, com Tarragona, Cambrils i Reus.

Aquestes dades mostren que les opcions formatives dels joves de la MIDIT estan fortament influenciades per l'oferta local.

66. L'oferta formativa al Baix Camp destaca per la seva especialització en sectors industrials i turístics, responenent a les necessitats econòmiques locals

L'oferta formativa del Baix Camp presenta una clara especialització en sectors industrials i de serveis, reflectint les necessitats del mercat laboral local. Durant el curs 2021/22, les famílies professionals d'Instal·lació i manteniment (169 alumnes) i Electricitat i electrònica (141 alumnes) són especialment significatives, representant un 5,9% i un 4,9% del total comarcal, respectivament. Aquestes xifres mostren una especialització superior a la mitjana catalana, evidenciant la importància d'aquests sectors en el desenvolupament econòmic de la comarca.

A més, la formació en Hoteleria i turisme destaca amb 566 alumnes, representant un 19,6% del total comarcal, molt per sobre de la mitjana catalana del 3,0%. Aquesta especialització subratlla la dependència del Baix Camp en el sector turístic, un pilar fonamental per a l'ocupació local. Altres sectors rellevants inclouen l'Agrària amb 211 alumnes (7,3%) i Administració i gestió amb 456 alumnes (15,8%), indicant la diversificació de l'oferta formativa en àrees clau per a l'economia de la comarca.

Aquestes tendències demostren que l'oferta educativa al Baix Camp està íntimament lligada a les necessitats del seu teixit productiu, assegurant que els joves rebin una formació alineada amb les oportunitats laborals disponibles, contribuint així a la consolidació d'una força laboral ben qualificada i adaptada a les demandes locals.

67. Els centres de la MIDIT es nodreixen principalment d'alumnes del Baix Camp, amb una forta presència local i comarcal

L'anàlisi de la procedència dels alumnes del centre de Formació Professional (FP) a la MIDIT durant els cursos 2019 a 2024 revela una clara dominància dels estudiants provinents del Baix Camp, que representen un 83,2% del total d'inscrits. Això subratlla la forta dependència de la població local i regional, especialment de municipis com Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, Mont-roig del Camp, i Cambrils.

En concret, els alumnes de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant constitueixen el 33,9% del total d'estudiants, seguits pels de Mont-roig del Camp amb un 28,1% i Cambrils amb un 13,7%. Aquests tres municipis del Baix Camp aporten tres quartes parts dels alumnes. A més, la Ametlla de Mar (Baix Ebre) contribueix amb un 7,3%, mentre que Reus i Tarragona sumen un 7,5% entre tots dos, consolidant el pes del Baix Camp i comarques adjacents en l'oferta formativa de la MIDIT.

Aquestes xifres evidencien que l'Institut Berenguer d'Entença està fortament lligat a la seva àrea d'influència més immediata, reflectint la seva importància com a node educatiu per als joves de la comarca.

68. La contractació al Baix Camp està molt concentrada en poques ocupacions: Cambrers, venedors de botigues i peons de la indústria representen un de cada tres contractes

La contractació laboral al Baix Camp es concentra significativament en un nombre reduït d'ocupacions, destacant especialment les primeres deu categories que sumen un total de 19.863 contractacions, representant un 76,2% del total de contractes realitzats en els darrers 12 mesos. Aquesta alta concentració revela la importància de certs sectors econòmics per a la regió i la dependència de la mateixa d'aquestes ocupacions clau.

La categoria més contractada és la de cambrers assalariats, amb 4.532 contractacions, equivalent al 17,6% del total. Aquesta ocupació, essencial per al sector de l'hostaleria, és seguida per venedors de botigues i magatzems amb 2.702 contractacions (10,7%) i peons de les indústries manufactureres amb 2.417 contractacions (9,2%), reflectint la forta demanda en els sectors de comerç i indústria.

Altres ocupacions amb un volum significatiu de contractacions inclouen el personal de neteja en oficines, hotels i altres amb 1.493 contractacions (5,8%), ajudants de cuina amb 1.355 contractacions (5,2%), i administratius amb atenció al públic amb 1.232 contractacions (4,8%). Aquestes dades posen de manifest que l'hostaleria, el comerç, la indústria i els serveis associats són fonamentals per a l'economia local, però també assenyalen la vulnerabilitat que pot sorgir d'una excessiva dependència d'aquests sectors.

Es confirma que la concentració de la contractació laboral en poques ocupacions reflecteix una estructura econòmica altament dependents de sectors com l'hostaleria, el comerç i la indústria. Es destaca que aquesta situació és representativa de la realitat econòmica del Baix Camp i que, tot i el volum important de contractacions, aquestes ocupacions solen estar associades a feines amb menor estabilitat laboral i salaris baixos. A més, es remarca la necessitat de diversificar l'economia per reduir aquesta dependència i fomentar llocs de treball de major valor afegit que proporcionin més seguretat i oportunitats per als treballadors.

69. Ocupacions com les d'infermer, conductors de camions, taxis i furgonetes, personal de neteja, cuiners, cambrers i paletes son difícils de cobrir tot i l'elevada demanda empresarial

Al Baix Camp, hi ha diverses ocupacions que es destaquen per una combinació de factors que les fan especialment atractives des d'un punt de vista laboral: una alta demanda empresarial, una escassa oferta de demandants d'ocupació i una elevada qualitat de l'ocupació. Aquestes professions són clau per l'economia local i presenten grans oportunitats per als treballadors que busquen estabilitat i bones condicions laborals.

Al sector sanitari, els infermers no especialitzats lideren aquesta categoria amb 627 contractacions en l'últim any. Aquesta ocupació és vital per al sistema de salut i destaca per la seva alta demanda i qualitat laboral, oferint seguretat i oportunitats de creixement per als professionals del sector.

El sector del transport i la logística amb els conductors assalariats de camions, amb 476 contractacions, formen part d'un sector en creixement constant, on la necessitat de professionals qualificats és alta i l'oferta de treballadors és limitada, creant bones condicions laborals. Aquest grup també inclou els conductors assalariats de vehicles com automòbils, taxis i furgonetes, tot i que amb menys contractacions, mantenen una demanda significativa i oportunitats per als treballadors.

En el sector de la neteja i manteniment, el personal de neteja, amb 722 contractacions, és essencial en sectors com l'hostaleria i els serveis. La seva alta demanda i l'escassetat de treballadors disponibles ofereixen oportunitats sòlides amb bones perspectives de futur.

En el sector de l'hostaleria i turisme, els cambrers assalariats (4.532 contractacions), els ajudants de cuina (1.641 contractacions) i els cuiners assalariats (894 contractacions) són fonamentals per a l'hostaleria, que és un dels principals motors econòmics de la regió. La demanda per aquests perfils professionals és molt elevada, però l'oferta de mà d'obra és limitada, fet que genera una situació de desajustament entre l'alta necessitat de treballadors i la disponibilitat real de personal. Aquesta escassetat fa que aquestes ocupacions siguin especialment demandades, creant un repte per a les empreses que sovint tenen dificultats per cobrir els llocs vacants, especialment en temporada alta.

Per últim en el sector de la construcció, els paletes, amb 591 contractacions, són indispensables en el sector de la construcció, on la demanda de treballadors qualificats continua sent alta. Aquesta ocupació ofereix oportunitats robustes, tant per a la qualitat laboral com per la seguretat en l'ocupació.

Aquestes professions, agrupades per sectors, responen no només a les necessitats immediates del mercat laboral del Baix Camp, sinó que també ofereixen un camí clar cap a la millora professional i la seguretat econòmica, essent fonamentals per al desenvolupament econòmic i social de la comarca.

70. Els oficis tradicionals a la MIDIT es troben en risc per la manca de valoració social i el relleu generacional

Els oficis tradicionals com la fusteria, la lampisteria, la pagesia o els vinculats amb el sector de la construcció i els industrials estan experimentant una situació de vulnerabilitat al territori de la MIDIT, convertint-se en un repte crític per al desenvolupament sostenible de la regió. Aquestes activitats pateixen una doble dificultat: d'una banda, la manca de valoració social, que limita la seva capacitat d'atraure talent jove, i, de l'altra, el problema del relleu generacional, que amenaça la seva continuïtat a llarg termini.

Es posa de manifest que aquests oficis són sovint percebuts com "opcions de segona categoria", fet que desincentiva la formació i la implicació de nous professionals. En conseqüència, sectors com la pagesia, que no només és una activitat econòmica sinó també un element clau per al manteniment ambiental i paisatgístic del territori, estan en declivi.

A més, s'assenyala l'abandonament d'eines formatives com les escoles taller, que en el passat havien estat un instrument clau per transmetre coneixements pràctics i despertar l'interès per aquestes activitats. Aquest buit formatiu agreuja la situació i evidencia la necessitat de mesures concretes per revertir aquesta tendència.

Per tal de fer front a aquest repte, es proposa desenvolupar polítiques que dignifiquin aquests oficis, reforcin la seva percepció com a opcions laborals atractives i sostenibles, i fomentin programes educatius específics que connectin la formació amb les necessitats del mercat local. Aquestes iniciatives haurien de prioritzar la creació de valor social i econòmic al voltant dels oficis tradicionals, garantint la seva sostenibilitat i contribució al desenvolupament territorial.

DES DE LA PERSPECTIVA DE LA COMPETITIVITAT TERRITORIAL O EXTERNALITATS QUE PRESENTA LA COMARCA

71. La concentració de població a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant contrasta amb la dispersió a Pratdip i Tivissa

L'anàlisi de la distribució de la població a la MIDIT revela una concentració significativa en els nuclis principals, amb un 79,2% de la població residint en aquestes àrees. A Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, el nucli principal acull un 84,2% dels habitants, destacant l'Hospitalet de l'Infant amb 5.883 persones, que representa més de la meitat de la població total de la MIDIT. Aquest fet subratlla el rol central d'aquesta àrea com a focus demogràfic i econòmic de la zona.

En contraposició, altres municipis com Pratdip i Tivissa presenten una distribució més dispersa. A Pratdip, per exemple, només el 50,1% de la població resideix en el nucli principal, mentre que un 37,3% es distribueix en altres nuclis com Planes del Rei i Santa Marina, i un 12,6% viu en zones disseminades. Aquest patró de dispersió demogràfica pot suposar desafiaments per a la cohesió territorial i l'accés als serveis bàsics, sobretot en municipis amb una menor concentració de població com Tivissa, on el 29,2% dels habitants es reparteixen entre altres nuclis i zones disseminades.

El nombre de nuclis de població també reflecteix aquesta diversitat en la distribució de la població. Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant concentra el major nombre amb 7 nuclis, en comparació amb només 2 a Pratdip i els 4 nuclis de Tivissa (Tivissa, La Serra d'Almos (EMD), Darmós i Lladeria). Aquesta estructura poblacional assenyala la necessitat de polítiques públiques que abordin tant la concentració en els nuclis principals com els reptes d'atendre adequadament les àrees més disperses, garantint un desenvolupament equilibrat i inclusiu.

72. L'Hospitalet de l'Infant gaudeix d'un accés relativament competitiu al mercat català, oferint un equilibri entre costos d'ubicació i accessibilitat al mercat

L'Hospitalet de l'Infant, com a nucli principal de la MIDIT, presenta un accés relativament competitiu al mercat català, malgrat la seva ubicació allunyada de les principals àrees metropolitanes. Segons els càlculs realitzats, el 25,3% de la població de Catalunya es troba a menys de 90 minuts en transport privat, mentre que un 55,3% de la població catalana es troba a menys de dues hores de distància. Aquesta proximitat permet que les empreses de la zona puguin abastar més de la meitat del mercat català en un temps raonable, tot i que l'Hospitalet de l'Infant es troba a una distància considerable de Barcelona i altres àrees metropolitanes.

Comparant amb altres comarques, el Baix Camp, on es troba l'Hospitalet de l'Infant, ocupa el lloc 20 en el rànquing de distància mitjana al mercat final català, amb una distància mitjana de 82,8 minuts. Aquest posicionament intermig en el context català, reflecteix una certa competitivitat en termes d'accés als mercats.

Tot i la distància, l'Hospitalet de l'Infant pot aprofitar la seva ubicació estratègica per oferir un accés relativament àgil a una part significativa del mercat català, especialment en comparació amb comarques més allunyades. Aquesta situació ofereix a la zona un potencial considerable per atraure empreses que busquen un equilibri entre costos d'ubicació i accessibilitat al mercat.

73. Els municipis de la MIDIT presenten una alta protecció del sòl en comparació amb els municipis de l'entorn

Els municipis que conformen la MIDIT, especialment Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant i Pratdip, es caracteritzen per una protecció significativa del seu sòl no urbanitzable, la qual cosa els diferencia notablement dels municipis de l'entorn. A Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, un impressionant 89,9% del sòl no urbanitzable està protegit per normativa sectorial, reflectint una clara orientació cap a la

conservació del territori. Aquesta proporció és una de les més elevades de la zona, indicant que gairebé tot el sòl no urbanitzable està subjecte a regulacions que limiten la seva utilització.

Pratdip, per la seva banda, també mostra un alt nivell de protecció, amb un 50,5% del seu sòl no urbanitzable protegit per normativa sectorial. Aquesta protecció significativa indica un equilibri entre la preservació del medi ambient i el desenvolupament controlat, en línia amb la filosofia de protecció de la MIDIT.

Tivissa, tot i que amb una proporció de protecció sectorial menor (15,9%), destaca per tenir un 82,9% del seu sòl classificat com a rústic, indicant una gran extensió de terreny dedicat a usos no urbanitzables.

En comparació, els municipis de l'entorn, com Mont-roig del Camp i Reus, presenten nivells de protecció sectorial més baixos, amb el 13,1% i el 0% respectivament. Això suggereix que aquests municipis tenen una orientació més flexible en termes d'ús del sòl, amb menys restriccions per a l'activitat econòmica i urbanística.

Aquesta diferència en la gestió del sòl reflecteix les prioritats diferents entre els municipis de la MIDIT i els de l'entorn. Mentre que en els municipis de la MIDIT es prioritza la protecció del territori, els municipis de l'entorn semblen més inclinats a facilitar el desenvolupament i l'ús econòmic del sòl, oferint un contrast clar en les estratègies de gestió territorial dins de la mateixa regió.

74. Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant és el municipi amb una oferta de sol industrial més important de l'entorn

Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant destaca significativament en la gestió dels Polígons d'Activitat Econòmica (PAE) al Baix Camp, tant per la seva superfície com per la seva capacitat d'ocupabilitat. Amb un total de quatre PAE que cobreixen una superfície de 180,19 hectàrees, el municipi se situa segon en termes de superfície, només darrere de Reus. A més, la relació de PAE per habitant a Vandellòs i l'Hospitalet és notable, amb 5,7 PAE per habitant, una de les més altes de la comarca, indicant una forta presència d'infraestructures industrials en relació a la seva població.

La capacitat d'ocupació d'aquests PAE és també destacable, amb un 66,2% d'ocupabilitat, la qual cosa reflecteix una bona utilització dels espais disponibles. Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant alberga 81 empreses dins dels seus PAE, amb una mitjana de 20,3 empreses per polígon, fet que situa el municipi en una posició avantatjosa respecte a altres localitats del Baix Camp. Això es deu en part a la presència d'infraestructures clau com la Central Nuclear de Vandellòs II i la Central Tèrmica de Cicle Combinat Plana del Vent.

En comparació, altres municipis del Baix Camp com Reus, tot i tenir una major superfície total de PAE i un nombre superior d'empreses, presenten una ocupabilitat més baixa, amb un 57,7%. Altres municipis com Riudoms i La Selva del Camp també mostren bones xifres d'ocupabilitat, però amb superfícies i nombre d'empreses inferiors a les de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant.

Aquesta concentració de PAE i empreses a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant reflecteix la importància estratègica del municipi dins del teixit industrial del Baix Camp i la seva capacitat d'atraure i mantenir activitats econòmiques rellevants.

75. Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant lidera l'oferta comercial dins del MIDIT, però Reus continua dominant a la regió

Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant es destaca dins de la MIDIT com el municipi amb la major oferta comercial, amb una superfície total de venda de 13.795 m² distribuïda en 94 establiments comercials. Això li confereix una densitat comercial de 2.128 m² per cada 1.000 habitants, la més alta entre els municipis de la MIDIT, i una superfície mitjana per establiment de 147 m², indicant un bon equilibri entre la mida i la quantitat d'establiments. Això situa el municipi com un competidor emergent en el context

comercial de la regió, tot i que encara queda molt per darrere de municipis com Reus i Cambrils i també per darrera de Mont-roig del Camp.

No obstant això, és important assenyalar que una part de la població de Tivissa tendeix a desplaçar-se cap a Móra d'Ebre per a les seves necessitats comercials, fet que implica una influència comercial d'aquest municipi sobre la zona nord de la MIDIT. En comparació amb Móra d'Ebre, que compta amb una superfície comercial total de 14.888 m² i 103 establiments per a una població de 5.690 habitants, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant presenta una oferta lleugerament inferior malgrat tenir una població més gran (6.482 habitants). Aquesta diferència es veu reflectida també en la densitat comercial d'establiments, amb Móra d'Ebre registrant 18 establiments per cada 1.000 habitants, mentre que Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant es queda en 15 establiments per cada 1.000 habitants.

D'altra banda, Reus lidera clarament la regió, amb una impressionant superfície de venda de 218.702 m² i una densitat comercial de 2.095 m² per cada 1.000 habitants, reflectint la seva posició com a centre comercial dominant al Baix Camp. Aquesta ciutat també compta amb una alta densitat d'establiments, amb 15 per cada 1.000 habitants, mostrant una oferta comercial molt diversificada.

Cambrils, amb una superfície de venda de 44.954 m² i 464 establiments, es consolida com un dels principals nuclis comercials de la zona. La seva densitat comercial és de 1.326 m² per cada 1.000 habitants, una xifra més baixa que la de Vandellòs, però el nombre total d'establiments i la diversitat de l'oferta comercial li atorguen un pes considerable en el mercat local.

Mont-roig del Camp, per la seva banda, compta amb una superfície de venda de 15.769 m² distribuïda en 116 establiments, amb una densitat comercial de 1.299 m² per cada 1.000 habitants. Tot i tenir una densitat comercial lleugerament inferior a la de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, Mont-roig del Camp es destaca per la seva proximitat i l'oferta de mida similar, que el converteix en un rival directe dins de la regió.

Dins del MIDIT, Pratdip i Tivissa mostren una oferta comercial molt més limitada, amb només 4 i 19 establiments respectivament, i densitats comercials molt més baixes, de 432 i 624 m² per cada 1.000 habitants. Això evidencia una clara concentració de l'oferta comercial a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, deixant els altres municipis amb opcions més restringides i depenent en gran mesura dels serveis comercials del municipi principal.

En aquest context, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant es consolida com un centre comercial emergent dins del Baix Camp, competint de manera efectiva amb Mont-roig del Camp. Tot i tenir una oferta comercial més modesta en comparació amb Reus i Cambrils, la seva densitat comercial més alta indica una major intensitat en l'ús comercial, la qual cosa podria potenciar el seu creixement i atractiu per a noves inversions comercials en el futur.

76. Un important patrimoni cultural

El patrimoni cultural de la MIDIT és un reflex de la seva rica història, amb elements arqueològics i arquitectònics que defineixen la identitat dels municipis de Pratdip, Tivissa i Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant. Aquest patrimoni, que inclou castells, torres de defensa i jaciments arqueològics, no només representa un llegat històric, sinó que també ofereix un gran potencial per al turisme cultural.

A Tivissa, el Castellet de Banyoles és un element central del patrimoni arqueològic. Aquest jaciment, juntament amb altres coves com la Cova del Cingle i la Cova del Ramat, proporciona una visió única del passat prehistòric de la zona, fent de Tivissa un punt d'interès per als amants de l'arqueologia. A més, el patrimoni arquitectònic de Tivissa, que inclou l'Ermita de Sant Blai i l'Església Parroquial de Sant Jaume, destaca pel seu valor històric i artístic, reforçant la importància del municipi com a centre cultural.

Pratdip, amb el seu castell d'origen neolític i les diverses torres de defensa com la Torre del Capet, reflecteix la importància estratègica d'aquest municipi en la història regional. Aquest conjunt patrimonial no només és una mostra del passat militar de la zona, sinó que també atrau visitants interessats en la història i l'arquitectura defensiva.

Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant compta amb una combinació notable de patrimoni arqueològic i arquitectònic. Les torres de defensa, com la Torre de Gavadà i la Torre del Torn, i l'antic Hospital del Coll de Balaguer, destaquen com a testimonis de la rellevància del municipi en rutes comercials i militars històriques. A més, les coves, com la Cova de l'Escoda i la Cova d'en Carles, afegeixen un important valor arqueològic.

Aquest conjunt de patrimoni cultural, distribuït entre els municipis de la MIDIT, no només enriqueix la cultura local, sinó que també ofereix oportunitats per al desenvolupament turístic, atraient visitants que volen explorar el passat històric i la bellesa arquitectònica i arqueològica de la regió.

77. La MIDIT es consolida com un referent en la preservació d'espais naturals emblemàtics, combinant litoral, muntanya i zones fluvials de gran valor ecològic

La MIDIT sobresurt per una significativa proporció de territori dedicat a espais naturals protegits, amb un 55,8% del total de la seva superfície emparada sota alguna figura de protecció ambiental. Aquest percentatge posa de manifest la importància que es dona a la conservació del medi ambient i la protecció del paisatge en aquesta regió, situant-la en una posició destacada a nivell comarcal. De fet, aquesta cobertura de protecció és superior al de les comarques on es circumscriu que se situa al voltant del 30%, demostrant un compromís ferm amb la preservació de l'entorn natural.

Dins dels municipis que conformen la MIDIT, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant és el que té una major superfície protegida, amb un 70,9% del seu territori sota alguna figura de protecció. Aquest municipi, amb 7.277 hectàrees protegides, es posiciona com un referent en la conservació ambiental dins de la regió, reflectint una clara prioritat per mantenir el seu patrimoni natural i paisatgístic.

Pratdip i Tivissa també mostren una elevada proporció de territori protegit, amb un 51,0% i un 49,3% respectivament. Això significa que pràcticament la meitat del territori d'aquests municipis està destinat a la preservació dels seus valors naturals. Aquesta dada és especialment rellevant en el cas de Tivissa, on la protecció no només és elevada en termes percentuals, sinó que també cobreix una extensió considerable de més de 10.000 hectàrees, reflectint la riquesa i diversitat de l'entorn natural en aquesta àrea.

Dins del territori de la MIDIT, alguns dels espais naturals més emblemàtics i protegits tenen una importància ecològica i paisatgística excepcional. Aquests espais no només contribueixen a la biodiversitat de la regió, sinó que també ofereixen paisatges singulars que atrauen tant a visitants com a residents.

Un dels espais destacats és la Serra de Llaberia, un conjunt muntanyós d'alt valor ecològic i paisatgístic, que es caracteritza per la seva geologia singular i una gran diversitat de flora i fauna. La Serra de Llaberia és un referent en la preservació del paisatge interior de la MIDIT, amb penya-segats i formacions rocoses que proporcionen hàbitats únics i refugis per a espècies en perill.

La Rojala-Platja del Torn és un dels espais litorals més reconeguts de la MIDIT. Aquest paratge natural combina bellesa paisatgística amb un alt valor ecològic, gràcies a les seves dunes, la vegetació autòctona i la fauna que habita la zona. La seva conservació és clau per mantenir l'equilibri ecològic de la costa i preservar un dels últims trams de litoral verge de la regió.

Cap de Santes Creus-Litoral meridional tarragoní és un altre espai litoral de gran importància, amb penya-segats impressionants i una rica biodiversitat marina i terrestre. Aquest espai no només protegeix el paisatge costaner, sinó que també té un paper crucial en la conservació de diverses espècies d'interès comunitari. A més, és una àrea vital per a la migració d'aus marines.

En l'àmbit interior, les Muntanyes de Tivissa-Vandellòs representen un paisatge de muntanya amb una biodiversitat destacable. Aquest espai natural inclou una gran diversitat de flora i fauna, amb hàbitats que van des de boscos mediterranis fins a zones rocoses i cingleres. La seva protecció és essencial per mantenir la diversitat biològica de la zona i per oferir un refugi per a moltes espècies en perill.

Finalment, les Riberes i illes de l'Ebre a Tivissa constitueixen un ecosistema fluvial de gran valor, essencial per a la conservació d'espècies aquàtiques i per a la regulació dels cabals del riu Ebre. Aquest espai protegit no només és important des del punt de vista ecològic, sinó que també ofereix oportunitats per al desenvolupament d'un turisme sostenible centrat en la natura i l'observació d'aus.

Aquests espais naturals són testimonis de la riquesa ecològica i paisatgística de la MIDIT, on la combinació de mar, muntanya i riu crea un mosaic d'hàbitats que mereix una protecció rigorosa per assegurar la seva conservació a llarg termini.

En conjunt, la protecció dels espais naturals a la MIDIT no només contribueix a la conservació del patrimoni ambiental de la regió, sinó que també genera un marc favorable per al desenvolupament de turisme sostenible i per a la preservació de la biodiversitat local. Aquest compromís amb el medi ambient reforça el potencial de la MIDIT com a destí d'interès per a aquells que valoren la natura i el paisatge.

78. Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant concentra l'oferta d'allotjament turístic a la MIDIT, amb un destacat protagonisme en càmpings i habitatges d'ús turístic

Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant és el principal focus d'atracció turística a la MIDIT (sobretot l'Hospitalet de l'Infant), amb una oferta d'allotjament que destaca per la seva capacitat i diversitat. Aquest municipi concentra el 71,6% del total de places d'allotjament turístic de la MIDIT, amb 2.151 places en càmpings i 3.108 places en habitatges d'ús turístic.

A nivell de càmpings, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant té un paper central, amb 2.151 places distribuïdes en diverses categories. Aquesta capacitat reflecteix la importància del sector del càmping dins l'oferta turística local, que representa un 34,6% de la capacitat total d'allotjament de la MIDIT. A més, els habitatges d'ús turístic són la tipologia d'allotjament amb més presència al municipi, amb un 54,7% del total de places, fet que reforça la seva posició com a destinació preferida per als visitants que opten per aquest tipus d'allotjament.

Pel que fa a l'oferta hotelera, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant ha mantingut una evolució estable al llarg dels darrers anys, amb 593 places disponibles en establiments hotelers el 2022. Aquesta estabilitat reflecteix una demanda sostinguda en aquest tipus d'allotjament, amb una oferta que ha anat ajustant-se a les necessitats del mercat, especialment en hotels de 3 i 4 estrelles, que constitueixen la major part de les places disponibles. Tot i no experimentar un creixement com altres tipus d'allotjament, els hotels continuen sent una opció important per als turistes que visiten la zona.

El turisme rural, tot i ser menys representatiu en termes de volum comparat amb altres formes d'allotjament, ha mantingut una presència constant, amb 81 places disponibles el 2022. Aquesta xifra indica un lleuger creixement respecte anys anteriors, especialment en categories com la casa de poble independent i la masoveria, la qual cosa suggereix una valoració creixent del turisme més sostenible i de proximitat, especialment entre els visitants que busquen una experiència més autèntica i connectada amb l'entorn natural.

La comparativa amb altres municipis de la MIDIT, com Pratdip i Tivissa, subratlla la diferència significativa en la capacitat i diversitat d'allotjament. Mentre que Pratdip i Tivissa compten amb ofertes molt més modestes, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant emergeix com el veritable hub turístic de la regió, atraient la major part dels turistes i oferint una gamma àmplia d'opcions d'allotjament adaptades a diferents preferències i necessitats.

79. La MIDIT: Un territori de riquesa forestal amb el repte de la gestió sostenible per a la conservació i l'aprofitament

La MIDIT es destaca com una àrea amb una notable riquesa natural, amb el 35,1% de la seva superfície coberta per boscos, una proporció significativa que posa de manifest la importància ambiental d'aquesta regió. Aquesta cobertura forestal es distribueix principalment entre els municipis de Tivissa, Pratdip, i

Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, cadascun amb característiques que contribueixen al conjunt de la MIDIT com una àrea de gran valor ecològic.

Tivissa, amb les seves 8.493,98 hectàrees de bosc, representa el 69,4% de la superfície forestal total de la MIDIT i és el municipi amb més presència forestal, cobrint el 40,6% del seu territori amb boscos. Pratdip aporta 1.132,44 hectàrees, que constitueixen un 9,3% de la superfície forestal de la MIDIT, amb un 31,3% del seu territori cobert de boscos. Finalment, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, amb 2.614,64 hectàrees de bosc, representa un 21,3% de la superfície forestal de la MIDIT, cobrint un 25,4% del seu territori amb aquesta mena de paisatge.

En comparació amb la comarca de la Ribera d'Ebre, on la superfície forestal representa un 62,3% del total comarcal, la MIDIT se situa com una àrea que, tot i tenir una menor proporció de bosc, compta amb un conjunt d'espais naturals protegits d'alt valor, com La Rojala-Platja del Torn, el Cap de Santes Creus-Litoral meridional tarragoní, les Muntanyes de Tivissa-Vandellòs, i les Riberes i illes de l'Ebre. Aquestes àrees protegides reforcen la importància de la MIDIT no només en termes de conservació de la biodiversitat sinó també com a recurs turístic i de desenvolupament sostenible.

En comparació amb la comarca de la Ribera d'Ebre, on la superfície forestal representa un 62,3% del total comarcal, la MIDIT se situa com una àrea que, tot i tenir una menor proporció de bosc, compta amb un conjunt d'espais naturals protegits d'alt valor, com la Serra de Llaberia, La Rojala-Platja del Torn, el Cap de Santes Creus-Litoral meridional tarragoní, les Muntanyes de Tivissa-Vandellòs i les Riberes i illes de l'Ebre. Aquestes àrees protegides reforcen la importància de la MIDIT no només en termes de conservació de la biodiversitat sinó també com a recurs turístic i de desenvolupament sostenible.

No obstant això, la presència de grans extensions de bosc comporta també importants reptes, especialment en termes de gestió forestal. La prevenció d'incendis és una necessitat urgent en aquests municipis, atès el risc que suposen les altes temperatures i la sequera estacional. Una gestió forestal adequada no només ajuda a mitigar aquests riscos, sinó que també pot promoure l'aprofitament sostenible dels recursos forestals, com la fusta i altres productes forestals, que podrien contribuir a l'economia local.

A més, la integració d'iniciatives per a la gestió sostenible dels boscos, com ara projectes de silvicultura o de biomassa, pot oferir oportunitats per revitalitzar l'economia rural i reforçar la protecció ambiental. Això és especialment rellevant en un context on la cohesió entre desenvolupament econòmic i sostenibilitat mediambiental és cada vegada més necessària.

En conjunt, la MIDIT no només es presenta com un territori ric en termes de patrimoni natural, sinó també com una regió que, a través d'una gestió forestal i ambiental adequada, pot assegurar un equilibri durador entre el desenvolupament i la conservació, garantint un futur sostenible per als seus habitants i el seu entorn natural.

80. Un sector agrari en clara recessió i progressiu abandonament

L'anàlisi del sector agrari a la MIDIT entre 1982 i 2020 revela una preocupant tendència a la disminució tant del nombre d'explotacions agràries com de la superfície agrícola. En aquest període, la MIDIT ha experimentat una reducció del 63,1% en el nombre d'explotacions, passant de 1.294 en 1982 a només 478 en 2020. Aquesta disminució és encara més significativa en comparació amb la mitjana de Catalunya, que ha vist una reducció del 56,8% en el mateix període.

La superfície agrària a la MIDIT ha patit una reducció encara més dràstica, amb una pèrdua del 65,1% entre 1982 i 2020. Aquesta reducció és molt superior a la mitjana catalana, que ha experimentat una disminució del 32,7% en la superfície agrària. Municipis com Pratdip i Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant han estat especialment afectats, amb una caiguda de la superfície agrària del 85,5% i 87,4% respectivament.

Aquesta situació ha provocat una variació significativa en la superfície mitjana de les explotacions agràries. Mentre que a Catalunya la superfície mitjana ha augmentat un 55,7% entre 1982 i 2020, a la

MIDIT aquesta superfície ha disminuït un 5,5%, evidenciant un procés de fragmentació i abandonament agrari en algunes zones, especialment a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, on la superfície mitjana s'ha reduït un 53,8%.

Pel que fa a l'activitat ramadera, la MIDIT manté una presència centrada principalment en Tivissa i Pratedip, amb 13 explotacions de cabrum que compten amb 2.823 caps de bestiar i 8 explotacions d'ovins amb 705 caps de bestiar. Aquesta activitat, tot i ser significativa, es troba en un context de vulnerabilitat, especialment si es considera la tendència general de reducció en altres sectors agraris.

Els cultius a la MIDIT també reflecteixen la inestabilitat del sector. Tot i que l'oliverar segueix sent el cultiu predominant amb 949,37 hectàrees en 2023, aquesta superfície ha disminuït lleugerament en comparació amb els anys anteriors. Els fruits de closca i la fruita dolça també representen una part important del sector agrícola, amb 792,28 hectàrees i 396,68 hectàrees respectivament. No obstant això, altres cultius com la vinya, amb només 271,80 hectàrees el 2023, i els cereals, que han caigut a 17,20 hectàrees, mostren una clara tendència a la baixa.

Una conseqüència d'aquesta situació és que les dues agrobotigues de Tivissa (Tivissa i La Serra d'Almos) hagin sigut absorbides pel Celler Masroig i la de Vandellòs tancada, amb les conseqüències que això comporta. Aquesta realitat evidencia la pèrdua de capacitat d'articulació local del sector i limita les oportunitats comercials dels productors locals, reduint les vies de distribució directa i afectant la sostenibilitat de les petites explotacions familiars.

Aquesta situació posa de manifest la necessitat urgent d'intervenció per tal de garantir la sostenibilitat i el futur del sector agrari en la MIDIT, fomentant l'agricultura sostenible i l'aprofitament eficient dels recursos disponibles. La revitalització del sector és clau per al manteniment del paisatge rural i la diversificació econòmica de la zona.

DES DE LA PERSPECTIVA DEL MODEL DE DESENVOLUPAMENT

81. Fort creixement del PIB a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant gràcies a la recuperació del sector energètic, tot i les fluctuacions dels últims anys

L'anàlisi del Producte Interior Brut (PIB) de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant mostra una forta influència del sector energètic sobre l'economia local. Entre 2011 i 2021, el PIB del municipi ha experimentat fluctuacions significatives, passant de 518,7 milions d'euros el 2011 a un màxim de 727,6 milions d'euros el 2021, tot i una forta caiguda entre 2017 i 2019. Aquesta variabilitat reflecteix la dependència de l'activitat energètica, que és sensible a canvis en el mercat energètic i altres factors externs.

Pel que fa al PIB per càpita, també s'observa un augment notable des de 2013, passant de 69,4 milers d'euros a 108,2 milers d'euros el 2021. Aquest augment del 55,9% posa de manifest l'impacte de la indústria energètica en la riquesa per habitant a la zona. Tot i la caiguda temporal, la recuperació fins al 2021 indica una resiliència econòmica en un context industrial complex.

Aquestes dades subratllen la importància de diversificar l'economia local per reduir la dependència d'un sol sector, i per mitigar els riscos associats a fluctuacions en el mercat energètic, alhora que es manté la forta contribució d'aquest sector a l'economia del municipi.

82. La renda per declarant a la MIDIT creix constantment, però amb disparitats significatives entre municipis, amb Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant liderant i Tivissa en una posició menys destacada

La renda per declarant a la MIDIT ha experimentat un creixement constant, però amb disparitats significatives entre municipis. Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant es consolida com el líder indiscutible, mentre que Tivissa es troba en una posició molt menys favorable.

L'evolució de la base imposable per declarant al Baix Camp ha mostrat un augment sostingut des de l'any 2000, amb un increment acumulat del 126,8% fins al 2021, segons l'índex base 100. Aquest creixement, tot i ser més lent que en altres comarques catalanes, ha estat constant al llarg del temps. La base imposable mitjana per declarant a la comarca va passar de 19.137 euros el 2007 a 23.501 euros el 2021, un augment del 21,7%, situant-se lleugerament per sota de la mitjana catalana de 26.049 euros.

A nivell municipal, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant destaca notablement dins del Baix Camp, amb una base imposable de 27.152 euros per declarant el 2021, superant tant la mitjana comarcal com la provincial. Aquest municipi ha experimentat un increment del 12,6% respecte al 2013 i se situa per sobre de la mitjana catalana amb un 104,2% de l'índex de Catalunya. Aquesta dada reflecteix la influència de sectors específics, com l'energètic, en l'economia local, que contribueix a uns nivells de renda elevats en comparació amb altres municipis de l'àrea.

Pratdip, tot i no tenir dades disponibles per a tots els anys, es troba en una situació menys favorable. El 2021, la seva base imposable per declarant era de 21.483 euros, representant només el 82,5% de la mitjana catalana. Tot i que ha mostrat una evolució positiva des del 2019, el municipi segueix per sota de la mitjana comarcal i provincial, indicant una realitat econòmica menys dinàmica que altres zones del Baix Camp.

Per la seva part, Tivissa, amb una base imposable de 17.906 euros el 2021, es posiciona encara més per darrere, representant només el 68,7% de la mitjana catalana. Tot i un increment significatiu del 32,6% des del 2013, continua estant per sota de la mitjana provincial, evidenciant una realitat socioeconòmica més desfavorida en comparació amb altres municipis de l'entorn i de Catalunya.

Aquestes disparitats posen de manifest la diversitat econòmica dins de l'àmbit territorial, amb zones de gran potencial econòmic, com Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, i altres amb reptes majors, com Tivissa.

83. Desigualtat de rendes creixent

Hi ha una creixent desigualtat de rendes entre els residents del territori, amb una bretxa significativa entre els que tenen ingressos alts i els que tenen ingressos baixos. Aquesta desigualtat es manifesta tant en l'àmbit laboral com en la propietat immobiliària, afectant la cohesió social i l'estabilitat econòmica de la comunitat. A més, la concentració de rendes altes en determinades zones provoca una inflació dels preus de l'habitatge, dificultant encara més l'accés a un habitatge digne per a la resta de la població

Els treballadors de sectors d'alt valor afegit, com la central nuclear, tenen ingressos molt elevats. Aquest sector paga salaris significativament més alts que altres sectors, creant una classe de treballadors amb alt poder adquisitiu. Per exemple, algunes famílies arriben a ingressos anuals superiors als 100.000 euros, mentre que altres treballadors del territori guanyen menys de 12.000 euros anuals.

Les persones amb ingressos elevats poden invertir en propietats i terrenys, llogant-los a preus elevats durant les temporades turístiques. Això eleva els preus del lloguer, desplaçant les famílies amb ingressos baixos i fent que sigui difícil trobar habitatge assequible. Aquest fenomen es veu agreujat per la demanda turística, que infla els preus del mercat immobiliari.

La manca d'oportunitats laborals de qualitat per als treballadors amb ingressos baixos perpetua el cicle de desigualtat. Sectors amb salaris baixos, com el turisme i alguns serveis, no proporcionen ingressos suficients per millorar la situació econòmica de molts residents. Això crea una dependència dels treballadors de baixos ingressos en feines mal remunerades, sense oportunitats de progressió.

84. Dependència del sector energètic

L'especialització energètica a la MIDIT és una característica singular que ha definit l'economia d'aquest territori durant dècades. La presència de la central nuclear de Vandellòs és un element clau, no només pel seu impacte directe en l'ocupació, sinó també pel seu efecte multiplicador en altres sectors vinculats, com el manteniment d'infraestructures, serveis tècnics especialitzats, construcció i gestió de residus. Aquest sector, que representa un 25,2% de l'ocupació local, és significativament més alt que la mitjana del Camp de Tarragona (1,7%) i de Catalunya (1,0%), la qual cosa reflecteix la forta dependència de la MIDIT d'aquesta indústria.

No obstant això, aquesta dependència comporta riscos importants. La concentració de l'ocupació en sectors tan específics, com el de l'energia nuclear, fa que l'economia de la MIDIT sigui particularment vulnerable a canvis en les polítiques energètiques, com ara la transició cap a fonts d'energia renovables o la possible descarbonització. Això és especialment rellevant en un context global on la sostenibilitat i la reducció de les emissions de carboni són cada cop més prioritzades per governs i empreses arreu del món. Qualsevol decisió de desmantellar o reduir l'activitat d'aquestes instal·lacions tindrà un impacte devastador sobre l'ocupació i l'economia local.

A més, la fluctuació dels preus de l'energia en el mercat global també pot afectar negativament la viabilitat d'aquestes indústries. En cas de crisi energètica o de caigudes sostingudes en els preus de l'energia, els llocs de treball associats podrien estar en risc, cosa que faria evident la fragilitat d'una economia tan dependent d'aquest sector. Això subratlla la necessitat urgent d'una estratègia de diversificació econòmica que redueixi la vulnerabilitat de la MIDIT.

Diversificar l'economia local implicaria potenciar sectors alternatius que puguin créixer de manera sostenible i oferir noves oportunitats laborals. Això podria incloure l'impuls de sectors com la indústria manufacturera, els serveis empresarials, o la innovació tecnològica, així com el desenvolupament de l'agricultura sostenible i el turisme de qualitat. Una estratègia de diversificació econòmica no només augmentaria la resiliència de l'economia de la MIDIT davant possibles crisis, sinó que també podria contribuir a un creixement més equilibrat i inclusiu, repartint els beneficis econòmics de manera més àmplia entre la població local.

En conclusió, mentre que l'especialització energètica ha estat un pilar fonamental per a la MIDIT, aquesta dependència constitueix un risc que necessita ser gestionat amb precaució. Diversificar l'economia és essencial per reduir aquesta vulnerabilitat i assegurar la sostenibilitat a llarg termini del territori, permetent que la MIDIT pugui fer front amb més eficàcia als desafiaments futurs.

85. Cap a un turisme sostenible: desestacionalitzar per protegir l'economia i la comunitat local

El model turístic actual del territori, fortament estacionalitzat, concentra la major part de les activitats durant set i nou setmanes d'estiu. Aquest fet no només limita les oportunitats econòmiques, sinó que també crea una inestabilitat laboral important, ja que molts treballadors del sector es veuen forçats a sobreviure amb els ingressos d'aquesta breu temporada. Aquesta realitat posa de manifest la necessitat urgent de desestacionalitzar el turisme, expandint les activitats turístiques a altres èpoques de l'any per garantir una economia més resilient i menys dependent de les fluctuacions temporals.

El model actual, centrat principalment en les zones costaneres, exacerba els reptes per a la comunitat local, especialment en termes de sobrecàrrega d'infraestructures i serveis. La concentració massiva de visitants durant l'estiu genera estrès i tensions que es podrien alleugerir amb una distribució més equilibrada de les activitats turístiques al llarg de l'any i en tot el territori. Transformar el turisme en un sector més sostenible, que promogui també el turisme interior, no només contribuiria a descongestionar les zones costaneres, sinó que també oferiria noves oportunitats econòmiques a l'interior, ajudant a diversificar els ingressos i a mantenir l'estabilitat econòmica de la comunitat.

En aquest context, el turisme de segona residència, malgrat aportar activitat econòmica a través dels lloguers i el consum en serveis locals, té un impacte limitat i estacional que no contribueix significativament a la fixació de població ni a la sostenibilitat econòmica a llarg termini. Així, per aconseguir un turisme veritablement sostenible i beneficis per al territori, és imprescindible repensar el model actual, amb un enfocament cap a la desestacionalització i una millor gestió dels recursos per protegir tant l'economia local com la qualitat de vida dels residents.

86. Necessitat de crear ocupació de qualitat, fomentar l'emprenedoria i la innovació per retenir el jovent

Un dels reptes més significatius del model econòmic actual de la MIDIT és la manca de serveis empresarials i sectors terciaris, una situació que limita greument la capacitat de la zona per atraure noves empreses, fomentar l'emprenedoria i retenir talent. Aquesta carència, reflectida en la baixa presència del 9,7% en serveis empresarials, molt per sota de la mitjana catalana del 23,1%, posiciona la MIDIT en una situació de desavantatge competitiu respecte a altres regions més dinàmiques i diversificades.

Els serveis empresarials són fonamentals per a un desenvolupament econòmic equilibrat, ja que proporcionen el suport necessari per a la innovació, la modernització de les indústries locals i l'adaptació als nous reptes del mercat global. Aquests serveis inclouen activitats com el consultoria, serveis financers, tecnologia de la informació, serveis legals, màrqueting i molts altres que són essencials per al bon funcionament i creixement de qualsevol empresa moderna. Sense una base robusta d'aquests serveis, la MIDIT es troba en una posició desfavorable per atraure inversions externes i per fomentar el naixement de noves empreses que puguin aportar diversitat i innovació al teixit econòmic local.

Aquesta situació també contribueix a la "fugida de talent", on els joves professionals i emprenedors amb habilitats i coneixements en sectors terciaris es veuen obligats a buscar oportunitats fora de la MIDIT, en regions amb una oferta més rica i variada de serveis empresarials i amb un ecosistema més propici per a l'emprenedoria. Aquesta pèrdua de talent no només limita el creixement econòmic local, sinó que també afecta la vitalitat social i cultural de la regió, ja que els residents més capacitats i ambiciosos poden no veure la MIDIT com un lloc viable per establir-se i desenvolupar les seves carreres.

A més, la dependència excessiva de la MIDIT en sectors com el turisme i l'energia, tot i ser forts i fonamentals per a l'economia local, crea una vulnerabilitat significativa. Aquests sectors estan subjectes

a fluctuacions externes, com ara les variacions en els preus energètics, les polítiques mediambientals globals, o les crisis turístiques com la que va provocar la pandèmia de la COVID-19. Aquesta dependència limita la resiliència econòmica de la regió i la fa més susceptible als canvis bruscos en el context global, la qual cosa podria tenir conseqüències greus per al benestar econòmic i social de la població.

Per abordar aquests reptes, és essencial que la MIDIT desenvolupi una estratègia enfocada en la diversificació econòmica, amb un èmfasi especial en el foment dels serveis empresarials i altres sectors terciaris. Això podria incloure la creació d'infraestructures adequades, incentius fiscals per a noves empreses, programes de suport a l'emprenedoria, i la promoció de la formació en competències avançades que responguin a les necessitats dels sectors més innovadors. Aquest enfocament no només ajudaria a reduir la dependència dels sectors turístic i energètic, sinó que també podria generar noves oportunitats laborals de qualitat, atraure i retenir talent, i construir una economia més resilient i capaç d'afrontar els desafiaments futurs.

En resum, la manca de serveis empresarials i sectors terciaris és un obstacle clau per al desenvolupament econòmic equilibrat de la MIDIT. L'àmbit necessita diversificar la seva economia i crear un entorn propici per a l'emprenedoria i la innovació, amb l'objectiu de millorar la seva competitivitat i assegurar un creixement sostenible a llarg termini.

DES DE LA PERSPECTIVA MEDIAMBIENTAL

87. El sector industrial de la MIDIT dispara el consum elèctric

El consum elèctric del sector industrial a la MIDIT ha experimentat un increment impressionant, passant de 557.537 kWh el 2013 a 9.237.239 kWh el 2022, un augment del 1.556% en només una dècada. Aquest creixement no només reflecteix una ampliació significativa de l'activitat industrial al territori, sinó que també situa el sector com un dels principals motors de transformació energètica de la zona. La pujada es concentra especialment a partir del 2020, coincidint amb la reactivació postpandèmica i una probable consolidació o diversificació de les activitats industrials a municipis com Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant. Aquesta evolució trenca la tendència més estable d'altres sectors com el terciari i els usos domèstics, que, tot i mantenir un consum elevat, han tingut increments molt més moderats.

El sector terciari continua sent el principal consumidor d'energia de la MIDIT, amb 21,1 milions de kWh el 2022, un augment del 12% respecte al 2013. Tot i això, el seu pes relatiu ha disminuït davant l'ascens del consum industrial, que ha multiplicat la seva presència en el panorama energètic de la comarca. Paral·lelament, els usos domèstics, que tradicionalment representen una part important del consum, s'han mantingut estables, amb oscil·lacions entre els 18 i 19 milions de kWh anuals. Aquests patrons reflecteixen una certa estabilitat en els consums quotidians, contrastant amb el dinamisme del sector industrial, que ha alterat significativament la composició del consum energètic del territori.

Aquest creixement industrial es concentra majoritàriament a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, que destaca com el pol energètic i econòmic més rellevant de la MIDIT. La presència de polígons industrials i activitats econòmiques d'alta intensitat energètica ha convertit aquest municipi en el centre del consum elèctric industrial de la zona. En canvi, Tivissa manté un perfil industrial més modest, amb un consum relativament estable, mentre que Pratdip es queda pràcticament fora d'aquest escenari, ja que no registra un consum industrial significatiu. Aquesta concentració del creixement industrial a Vandellòs posa en evidència les desigualtats internes del territori i la necessitat de diversificar el desenvolupament econòmic per reduir les asimetries entre municipis.

En el context català, la MIDIT sobresurt pel seu dinamisme energètic. Mentre que moltes comarques han estabilitzat o fins i tot reduït el seu consum d'energia, la MIDIT ha augmentat el consum total un 27,5% entre 2013 i 2022, arribant a un índex de consum de 127,5 el 2022, molt per sobre de la mitjana catalana (96,3) i de comarques veïnes com el Baix Camp (98,6) i la Ribera d'Ebre (96,9). Aquesta diferència subratlla el creixement industrial accelerat de la MIDIT, que està impulsant el consum a nivells inèdits. No obstant això, aquest lideratge també comporta reptes importants en termes de sostenibilitat i eficiència energètica, especialment si es compara amb comarques industrials que han adoptat mesures per optimitzar els seus consums.

L'expansió del sector industrial a la MIDIT representa tant una oportunitat com un repte. D'una banda, aquest creixement consolida la MIDIT com un territori dinàmic i amb gran potencial de desenvolupament econòmic. D'altra banda, planteja la necessitat d'implementar mesures urgents per assegurar que aquest creixement sigui sostenible. Caldrà apostar per la transició cap a fonts d'energia renovable, fomentar la col·laboració públic-privada per promoure la innovació tecnològica i l'eficiència energètica, i equilibrar el desenvolupament industrial entre municipis per evitar concentracions excessives.

Es destaca la necessitat d'impulsar comunitats energètiques en polígons industrials, especialment a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, per optimitzar recursos i repartir costos energètics. Aquestes comunitats es veuen com una solució clau per ampliar l'autosuficiència energètica, no només en l'àmbit industrial, sinó també en zones residencials. Tanmateix, es posa èmfasi en els obstacles tècnics i administratius per a la connexió d'instal·lacions renovables a la xarxa elèctrica, amb retards causats per les empreses distribuïdores, un fet que dificulta la transició energètica. A més, es subratlla la importància de comptar amb suport institucional i ajudes financeres per superar aquestes barreres, especialment en petits municipis on manquen els recursos tècnics.

88. La MIDIT lidera a Catalunya la producció energètica amb 205,9 kW per habitant

La producció d'energia elèctrica a la MIDIT destaca de manera extraordinària al conjunt de Catalunya, gràcies a la presència d'instal·lacions de gran capacitat, especialment a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant. Aquest municipi és l'eix central de la producció energètica de la zona, concentrant la majoria de les instal·lacions i comptant amb tecnologies diverses, que van des de la generació nuclear fins a cicles combinats, eòlica i fotovoltaica. Aquesta elevada capacitat instal·lada posiciona la MIDIT com un territori estratègic per al subministrament elèctric no només a la demarcació de Tarragona, sinó també del conjunt de Catalunya.

La potència instal·lada més significativa a la MIDIT prové de la central nuclear Vandellòs II, que amb 1.087.140 kW és una de les infraestructures energètiques més grans de Catalunya i representa el nucli de la producció de la zona. A més, Vandellòs compta amb dues plantes de cicles combinats, Plana del Vent I i II, que aporten conjuntament gairebé 833.000 kW, consolidant aquest municipi com un gran productor d'energia elèctrica basada en tecnologies tradicionals. Complementant aquestes instal·lacions, hi ha fonts renovables com el parc eòlic "El Motarro" (2.640 kW) i diverses plantes fotovoltaïques amb una potència conjunta de 330 kW, que encara tenen un pes menor però contribueixen a diversificar el model energètic.

Pel que fa als altres municipis de la MIDIT, Tivissa i Pratdip tenen una presència molt més modesta en termes de capacitat de producció. Amb diverses instal·lacions fotovoltaïques que sumen 94,2 kW a Tivissa i 72,2 kW a Pratdip, aquests municipis mostren un perfil molt més limitat i centrat exclusivament en la producció renovable. Això evidencia un desequilibri territorial en la distribució de les instal·lacions de producció, amb Vandellòs liderant indiscutiblement com a motor energètic del territori.

En comparació amb la resta de Catalunya, la potència instal·lada per càpita a la MIDIT és de 205,9 kW per habitant, molt per sobre de la comarca que ocupa la segona posició, la Ribera d'Ebre (110,2 kW per habitant), i de la mitjana catalana, que és d'un modest 1,6 kW per habitant. Aquest valor col·loca la MIDIT com la primera zona de Catalunya en potència instal·lada per càpita, destacant de manera clara com un territori clau per a la generació energètica del país. La comparativa reflecteix no només la importància de la MIDIT, sinó també la concentració d'infraestructures energètiques d'alta capacitat en una regió específica, que contrasta amb altres comarques com el Baix Penedès o el Garraf, que no arriben ni al 0,2 kW per habitant.

Aquest panorama situa la MIDIT com un territori estratègic per a la producció energètica, però també comporta importants reptes. D'una banda, és fonamental mantenir la fiabilitat i sostenibilitat de les grans instal·lacions, com Vandellòs II i Plana del Vent, assegurant la transició cap a models més renovables i amb menor impacte ambiental. D'altra banda, hi ha una clara oportunitat per incrementar la producció renovable als municipis amb menor pes energètic, com Tivissa i Pratdip, aprofitant el potencial solar i eòlic del territori. Aquest enfocament equilibraria el model energètic i reforçaria la contribució de la MIDIT a la sostenibilitat del sistema elèctric català.

Tot i liderar en potència instal·lada per càpita, es remarca la necessitat de diversificar el model energètic cap a fonts renovables, com l'eòlica i la solar, per reduir la dependència de tecnologies tradicionals com la nuclear i els cicles combinats. Es suggereix que els terrenys comunals es podrien destinar a la instal·lació de nous parcs eòlics i fotovoltaïcs, tot integrant les comunitats locals per garantir que els beneficis econòmics arribin al territori. També es destaca la possibilitat d'enllaçar la producció energètica amb la generació de llocs de treball en sectors tecnològics avançats, aprofitant el dinamisme del territori per atraure inversions.

89. La MIDIT accelera la transició energètica amb un creixement exponencial en autoconsum fotovoltaic

La implantació d'instal·lacions d'autoconsum fotovoltaic a la MIDIT ha experimentat un creixement exponencial en els darrers anys, consolidant-se com un element clau en la transició energètica del

territori. Amb un total de 198 instal·lacions noves entre 2019 i 2024, i una potència total instal·lada de 1.780 kW, la MIDIT avança progressivament cap a un model energètic més descentralitzat i sostenible, tot i que encara es manté per sota de les comarques més avançades en aquest àmbit. Aquest creixement reflecteix tant l'augment de la consciència ambiental com el suport institucional i les facilitats tècniques per implementar sistemes d'autoconsum.

L'evolució de les instal·lacions és significativa: el nombre d'instal·lacions noves ha passat de només 2 l'any 2019 a 82 el 2023, amb un màxim de potència instal·lada de 677 kW aquest mateix any. La potència mitjana per instal·lació també ha anat incrementant, des de només 2,3 kW l'any 2019 fins als 22,0 kW el 2024, fet que indica una major penetració de sistemes més potents, especialment en l'àmbit industrial o comunitari. Això es confirma amb la distribució per trams de potència: el 72,7% de les instal·lacions corresponen a petites dimensions (≤ 25 kW), però el 25,3% restant concentra el gruix de la potència instal·lada, amb sistemes més grans que arriben fins als 180 kW.

Els municipis de la MIDIT mostren disparitats en la capacitat instal·lada per càpita. Tivissa lidera amb 247,3 kW per 1.000 habitants, seguida de Pratdip (217,9 kW) i Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant (174,5 kW). Tot i ser una dada positiva per al territori, la mitjana de la MIDIT (190,6 kW per 1.000 habitants) queda per sota de les comarques capdavanteres de Catalunya, com el Lluçanès (656,8 kW per 1.000 habitants) o el Solsonès (506,0 kW per 1.000 habitants). Això indica que, tot i el creixement, la MIDIT encara té marge per consolidar-se com un territori líder en autogeneració renovable.

En comparació amb la mitjana catalana, situada en 148,4 kW per 1.000 habitants, la MIDIT se situa per sobre, però encara necessita accelerar la implantació d'instal·lacions per competir amb altres comarques amb més penetració de renovables. El perfil del territori, amb un alt potencial solar i un model energètic en transició, ofereix grans oportunitats per expandir l'autoconsum fotovoltaic, especialment a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, que, tot i tenir un volum destacable, concentra una gran part de la seva producció elèctrica en tecnologies tradicionals com la nuclear i els cicles combinats.

En conclusió, el creixement de l'autoconsum fotovoltaic a la MIDIT és una fita positiva en el camí cap a la sostenibilitat energètica, però també revela reptes importants. Per assolir un model més equilibrat i alineat amb les comarques líders, serà necessari continuar impulsant instal·lacions d'autoconsum, especialment en sectors residencials i comunitaris, i fomentar polítiques que incentivin la implantació de sistemes fotovoltaics més grans, aprofitant l'alt potencial solar del territori. Amb aquestes mesures, la MIDIT pot consolidar-se com un referent en transició energètica a Catalunya.

Es manifesta la necessitat de consolidar el model d'autoconsum compartit a través de comunitats energètiques, especialment en zones industrials, amb l'objectiu d'estendre'l progressivament als àmbits residencials. A més, es subratlla la importància de superar les barreres reguladores i tècniques que limiten la instal·lació i ús efectiu d'aquestes tecnologies. Es destaca que la manca d'un marc normatiu clar i d'un suport financer estable ha estat un fre per a la implementació a gran escala de sistemes d'autoconsum renovable al territori. Es ressalta també que caldria impulsar campanyes de sensibilització per informar la població dels beneficis de les instal·lacions fotovoltaïques i fomentar una implicació activa en aquests projectes.

90. L'autoconsum i les energies renovables: pilars del futur sostenible de la MIDIT en un context de transició energètica

El desenvolupament estratègic de la MIDIT està íntimament lligat a la seva capacitat per gestionar els recursos energètics de manera sostenible i eficient. La transició cap a energies renovables i l'autosuficiència energètica no només és una prioritat per reduir la dependència de fonts d'energia no renovables, sinó que també és fonamental per preparar el territori davant futurs canvis en la disponibilitat energètica. En aquest context, la implementació de polítiques que fomentin l'ús d'energies renovables, com l'energia fotovoltaica, i l'eficiència energètica és imprescindible. A més, és essencial

educar la població i els sectors industrials sobre pràctiques sostenibles per construir una comunitat conscient i resilient davant les crisis energètiques que podrien sorgir.

Una de les iniciatives més destacades en aquesta línia és la instal·lació d'una planta d'autoconsum compartit als polígons industrials de la MIDIT, impulsada per l'empresa municipal de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant (IDETSA). Amb 213 plaques fotovoltaiques finançades per la gestió de la zona regulada, aquesta planta permet distribuir l'energia generada entre els empresaris locals de manera eficient i ajustada a les seves necessitats reals. Aquesta iniciativa no només facilita la transició cap a una economia més verda i sostenible, sinó que també ofereix un model de negoci rendible i autosuficient a llarg termini. No obstant això, la implementació de l'autoconsum compartit encara enfronta resistències en certs sectors, principalment pel canvi de model de negoci i la pèrdua de control sobre la producció i distribució d'energia. Per superar aquests obstacles, serà crucial continuar treballant en la sensibilització i l'adaptació dels actors locals als nous paradigmes energètics.

Aquestes accions no només posicionen la MIDIT com a líder en la transició energètica dins del seu territori, sinó que també ofereixen oportunitats econòmiques significatives, especialment en la creació de parcs fotovoltaiques propers a nuclis de població gràcies a la nova legislació que permet la distribució d'energia fins a dos quilòmetres del punt de producció. En conjunt, aquests esforços encaminats cap a l'autosuficiència energètica i la sostenibilitat no només redueixen la dependència de les fonts d'energia no renovables, sinó que també marquen el camí cap a un futur econòmicament i ambientalment sostenible per a la MIDIT.

91. L'energia eòlica: reptes de viabilitat i potencial econòmic

El desenvolupament de l'energia eòlica a la MIDIT presenta tant oportunitats com desafiaments en el seu camí cap a una economia energèticament sostenible. Tot i que la instal·lació de parcs eòlics no genera una ocupació significativa, com s'ha observat en zones com la Terra Alta, aquests projectes poden contribuir econòmicament al territori a través dels impostos generats. Aquesta aportació financera, encara que limitada en termes de creació directa de llocs de treball, pot oferir ingressos addicionals als municipis que poden ser reinvertits en altres sectors clau per al desenvolupament local.

No obstant això, la viabilitat de l'energia eòlica a la MIDIT està condicionada per la constància del vent, un factor crític per a l'eficiència dels parcs eòlics. A diferència d'altres regions amb vents més regulars, la MIDIT presenta una variabilitat que pot dificultar la implementació de parcs eòlics rendibles. Aquesta incertesa exigeix una avaluació acurada de les condicions locals abans d'emprendre projectes d'aquesta magnitud, per evitar inversions que no puguin assolir els nivells d'eficiència necessaris.

A més, encara que la resistència a la instal·lació de parcs eòlics a la MIDIT pot ser menor que en altres territoris, és fonamental considerar els impactes ambientals i comunitaris abans de tirar endavant nous projectes. Un dels aspectes més crítics és l'impacte que aquestes instal·lacions poden tenir sobre la biodiversitat, especialment en espècies protegides com la Cuabarrada (*Hieraaetus fasciatus*). Aquesta àliga és un rapinyaire vulnerable que ja es troba en risc a Catalunya, i la presència de molins de vent en les seves zones de caça i nidificació podria agreujar la seva situació, alterant el seu hàbitat i augmentant el risc de col·lisions amb els aerogeneradors. Per tant, la protecció d'espècies emblemàtiques com la Cuabarrada ha de ser un criteri clau en qualsevol projecte eòlic que es vulgui dur a terme a la MIDIT, assegurant que el desenvolupament energètic no comprometi la supervivència d'aquesta espècie i el seu ecosistema.

La inclusió de la comunitat en el procés de decisió és vital per garantir que els beneficis de l'energia eòlica es distribueixin de manera equitativa entre els residents locals. Això no només assegura una acceptació més àmplia dels projectes, sinó que també promou un model de desenvolupament que respecta l'equilibri entre creixement econòmic i sostenibilitat social i ambiental.

92. Limitacions de la governança local per afrontar la transició energètica

Els municipis petits de la MIDIT, com Tivissa i Pratdip, afronten dificultats significatives a l'hora de liderar la transició energètica, principalment per la seva limitada capacitat tècnica i econòmica. La manca de personal especialitzat en energia, així com de recursos per accedir a finançament, condiciona la seva capacitat per implementar projectes clau com les instal·lacions d'autoconsum fotovoltaic o les comunitats energètiques. Això no només retarda el seu progrés cap a un model energètic més sostenible, sinó que també agreuja les desigualtats territorials respecte a municipis amb més recursos, com Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant.

Aquesta situació posa de manifest la necessitat urgent d'un suport supramunicipal més sòlid que pugui oferir assistència tècnica, ajudes financeres i coordinació territorial per equilibrar les capacitats dels diferents municipis. També es destaca la importància d'un marc normatiu més flexible i específic per a zones amb limitacions estructurals, que permeti adaptar les polítiques energètiques a les realitats locals. Aquest enfocament és clau per garantir que tota la MIDIT pugui avançar de manera homogènia cap a la transició energètica, evitant que les desigualtats internes dificultin l'assoliment d'un model sostenible i inclusiu.

93. Diferències internes a la MIDIT dificulten l'assoliment d'un model homogeni i sostenible de gestió de residus domèstics

La MIDIT presenta disparitats significatives entre els municipis en termes de generació de residus per càpita i recollida selectiva, fet que posa de manifest la necessitat d'un enfocament territorialitzat en les polítiques de gestió. Les diferències en hàbits de consum, infraestructures i comportaments entre els municipis dificulten l'assoliment d'un model uniforme i sostenible, ja que cada municipi mostra una evolució i una situació particular que requereix solucions adaptades.

Pratdip destaca pel seu lideratge en recollida selectiva, amb un 66,8% el 2021, el percentatge més alt de la MIDIT. Aquest èxit posa de manifest un bon sistema de separació i una sensibilització ciutadana elevada. No obstant això, és també el municipi amb el coeficient de generació de residus més alt, passant de 2,15 kg/hab./dia el 2011 a 2,40 kg/hab./dia el 2021, un increment del 11,6% en deu anys. Aquesta elevada generació indica un patró de consum intensiu que contrasta amb la sostenibilitat esperada en un municipi amb bons nivells de recollida. Per a Pratdip, el repte més gran és implementar estratègies per reduir la generació de residus, promovent hàbits de consum més responsables i menys intensius.

Tivissa presenta un perfil oposat al de Pratdip. Amb un coeficient de generació de residus molt baix, de només 1,19 kg/hab./dia el 2021, és el municipi amb la menor generació per càpita de la MIDIT, gairebé la meitat de Pratdip. Aquesta xifra suggereix patrons de consum més continguts o una menor activitat generadora de residus. No obstant això, Tivissa té el percentatge de recollida selectiva més baix de la MIDIT, amb només un 37,9% el 2021, molt per sota del 66% de Pratdip. Això apunta a mancances estructurals en el sistema de recollida o a una baixa implicació ciutadana en la separació de residus. Per a Tivissa, les estratègies han de centrar-se en millorar l'eficiència de la recollida selectiva, amb campanyes de conscienciació i millores en les infraestructures.

Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, el municipi amb més població i volum total de residus generats, presenta una situació ambigua. Tot i haver reduït el coeficient de generació de residus de 2,20 kg/hab./dia el 2011 a 1,81 kg/hab./dia el 2021, mantenint una tendència positiva, ha experimentat un retrocés preocupant en la recollida selectiva, passant del 64,2% el 2011 al 54,9% el 2021, una caiguda del 14,5%. Aquest retrocés suggereix un debilitament en els mecanismes de separació de residus o una pèrdua d'implicació ciutadana, que cal revertir amb mesures específiques. El municipi, que genera una part important del total de residus de la MIDIT, hauria de prioritzar recuperar l'eficiència perduda en la recollida selectiva.

Les diferències entre els municipis dificulten la consolidació d'un model territorial homogeni de gestió de residus a la MIDIT. Mentre que Pratdip lidera en recollida selectiva però genera massa residus, Tivissa destaca per la seva baixa generació però queda enrere en separació, i Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant

ha patit un retrocés que afecta el balanç global de la zona. Aquestes situacions reflecteixen la necessitat de polítiques adaptades a les especificitats de cada municipi, amb accions focalitzades en la reducció de residus a Pratdip, la millora de la recollida selectiva a Tivissa i la recuperació de l'eficiència a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant.

En comparació amb comarques properes, com la Ribera d'Ebre (1,18 kg/hab./dia), Baix Ebre (1,66 kg/hab./dia) o Baix Camp (1,59 kg/hab./dia), el coeficient de generació de residus de la MIDIT és significativament superior, especialment a Pratdip i Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant. Pel que fa a la recollida selectiva, la MIDIT presenta percentatges similars als del Baix Camp (60%-65%) però per sota del Baix Ebre (58%-62%), evidenciant un cert marge de millora per assolir els estàndards de sostenibilitat de les comarques més avançades. Aquesta situació reforça la necessitat d'un enfocament territorialitzat que permeti reduir les disparitats internes i elevar la sostenibilitat global de la MIDIT al nivell de les regions veïnes més eficients.

94. La MIDIT, amb un 41% de valorització, necessita impulsar la sostenibilitat industrial

El percentatge de valorització total dels residus industrials a la MIDIT és del 41%, una xifra que reflecteix una eficiència limitada en comparació amb el conjunt de Catalunya. Aquest resultat posa en evidència que, tot i que el territori disposa d'infraestructures i mecanismes de valorització, encara hi ha un marge important de millora per assolir nivells de sostenibilitat industrial que converteixin els residus en recursos útils.

Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, que genera el 69% del total de residus industrials de la MIDIT, només valoritza un 38,5% dels residus que produeix. Aquest municipi ha generat 20.838 tones de residus entre 2011 i 2021, amb pics com les 3.223 tones el 2012 i les 2.773 tones el 2021. Tot i ser el centre industrial més gran de la MIDIT, el seu percentatge de valorització queda molt per sota de comarques com el Baix Ebre (85%) o el Baix Camp (72%), que mostren com la gestió dels residus pot ser més sostenible. A més, Vandellòs no realitza cap valorització energètica, una pràctica que podria millorar significativament els resultats de sostenibilitat.

Tivissa, amb només el 31% dels residus industrials generats a la MIDIT, és el municipi amb el millor comportament en termes de valorització, assolint el 61,9% el 2021. Aquesta dada es deu principalment a la valorització externa (690 tones) i una petita contribució de valorització en origen (20 tones). Tot i aquest lideratge, Tivissa genera menys residus industrials en termes absoluts, amb una tendència descendent des del pic de 1.136 tones el 2015 fins a només 313 tones el 2021. Això limita l'impacte general del seu bon rendiment en valorització sobre la sostenibilitat global de la MIDIT.

Pratdip no genera residus industrials segons les dades analitzades (només tenen l'obligació de declarar aquells establiments que superin les 10 tones de residus especials o perillosos), fet que el situa fora de les dinàmiques industrials de la MIDIT. Aquesta absència d'activitat industrial redueix el focus d'intervenció per millorar la gestió de residus en aquest municipi, però també evidencia la concentració de la càrrega de sostenibilitat en Vandellòs i Tivissa, on sí que hi ha activitat industrial rellevant.

En el context català, la MIDIT es troba a la cua en termes de valorització de residus industrials. Mentre que supera comarques com la Ribera d'Ebre (14,5%), queda molt per darrere de comarques com el Pla d'Urgell (96,6%), la Terra Alta (93,7%) o el Baix Ebre (85%), que lideren la gestió sostenible de residus industrials a Catalunya. Aquesta situació posa de manifest que, tot i que la MIDIT té elements destacables com el bon comportament de Tivissa, encara necessita millorar en infraestructures, innovació i pràctiques de valorització, especialment a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, que concentra la major part dels residus del territori.

Amb un percentatge de valorització del 41%, la MIDIT necessita impulsar polítiques actives de sostenibilitat industrial que incloguin la promoció de la valorització energètica, la millora de les infraestructures de valorització externa i el foment de la col·laboració públic-privada. L'augment de la capacitat de valorització a Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant hauria de ser una prioritat, mentre que Tivissa pot servir de model de bones pràctiques per la seva eficiència relativa. Amb aquestes accions, la

MIDIT podria avançar cap a un model de gestió més sostenible, reduint la seva bretxa amb les comarques capdavanteres i maximitzant el valor dels residus generats per la seva activitat industrial.

S'identifica la baixa taxa de valorització de residus industrials com un aspecte crític que requereix inversions en infraestructures més eficients i innovadores. Es suggereix fomentar la valorització energètica com una solució per reduir l'impacte ambiental dels residus i millorar la sostenibilitat del sector industrial. A més, es destaca la necessitat de promoure la col·laboració públic-privada per desenvolupar tecnologies que incrementin la recuperació de materials, reduint així la dependència d'abocadors. També es posa èmfasi en la sensibilització de les empreses locals sobre la importància de la gestió sostenible dels residus com a part del seu compromís amb la transició ecològica.

95. La MIDIT avança cap a un ús més eficient de l'aigua amb una reducció sostinguda del consum domèstic

La MIDIT ha experimentat una reducció constant en el consum domèstic d'aigua per persona i dia, passant de 175,4 litres el 2012 a 144,7 litres el 2023, una disminució del 17,5%. Aquesta tendència és un indicador positiu que reflecteix tant la conscienciació ciutadana com l'efectivitat de les polítiques locals d'estalvi d'aigua i millora en les infraestructures de subministrament. En un context de creixents reptes mediambientals, aquest comportament posiciona la MIDIT com un exemple de territori compromès amb la sostenibilitat, destacant especialment en el conjunt català per la seva evolució favorable.

Comparativament, la MIDIT es troba en una posició intermèdia respecte a les comarques catalanes. Amb 144,7 litres/persona/dia el 2023, se situa per sota de territoris com la Val d'Aran (366,6 litres/persona/dia) o l'Alta Ribagorça (322,3 litres/persona/dia), que registren els consums més elevats. Tanmateix, encara queda marge per millorar en relació a zones amb nivells més eficients, com el Baix Camp (127,8 litres/persona/dia) o el Baix Ebre (114,1 litres/persona/dia). Aquesta posició reflecteix els avenços fets a la MIDIT, però també assenyalava la necessitat de continuar treballant per consolidar-se com a referent en la gestió sostenible del recurs hídric.

Dins la mateixa MIDIT, però, hi ha diferències notables entre municipis, que evidencien desigualtats en l'ús de l'aigua. Prats de Moya destaca per un consum més elevat, amb 187,7 litres/persona/dia el 2023, tot i que ha reduït significativament el consum des dels 253,1 litres/persona/dia del 2012 (-25,8%). Per la seva banda, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant també ha experimentat una reducció rellevant del 22,5%, passant de 186,8 litres/persona/dia a 144,8 litres/persona/dia en el mateix període. Tivissa, tot i mantenir un consum més baix, ha registrat variacions més moderades, i el 2023 se situa amb un consum de 124,9 litres/persona/dia. Aquestes dades reflecteixen que, mentre alguns municipis han avançat significativament en l'estalvi, d'altres encara presenten reptes importants que cal abordar.

Es destaca que la renovació d'infraestructures d'aigua és un repte urgent per garantir l'eficiència en el subministrament, ja que moltes xarxes antigues causen pèrdues significatives. Es posa èmfasi en la necessitat de recarregar aquífers mitjançant tècniques d'infiltració artificial i l'aprofitament d'aigües pluvials, així com en la reutilització d'aigües residuals per usos no potables, com el reg agrícola i la neteja de carrers. També s'assenyalava la importància de coordinar esforços entre administracions i entitats locals per implementar solucions tecnològiques que millorin l'eficiència en la gestió hídrica, com el reg per degoteig o sistemes de monitoratge intel·ligent.

96. La sequera: un problema estratègic que requereix una gestió urgent i canvis d'hàbits

La sequera s'ha convertit en un dels problemes més urgents per al desenvolupament sostenible de la MIDIT, afectant de manera transversal sectors com l'agricultura, la gestió forestal i el turisme. La persistència d'aquest fenomen climàtic ha tingut un impacte devastador en la producció de cultius, posant en perill la seguretat alimentària i la viabilitat econòmica de moltes explotacions agràries. Al mateix

temps, la gestió forestal es veu seriosament compromesa, amb un augment del risc d'incendis que posa en perill la integritat dels boscos de la regió.

El sector turístic, un pilar econòmic de la MIDIT, també es troba amenaçat per la manca d'aigua. Destinacions naturals que abans eren atractives per la seva riquesa hídrica ara poden perdre atractiu, i les activitats recreatives que depenen de l'aigua veuen reduïda la seva viabilitat. Aquesta situació no només afecta l'economia local, sinó que també pot desencadenar conflictes, especialment en els mesos d'estiu, quan la demanda d'aigua augmenta significativament.

Davant d'aquesta realitat, es fa imprescindible una gestió integrada i sostenible dels recursos hídrics. A més de la necessitat d'inversions en tecnologies de conservació i eficiència, és fonamental implementar canvis d'hàbits entre la població i els sectors econòmics. Accions com la prohibició de reomplir piscines i l'adopció de pràctiques agrícoles més sostenibles són mesures necessàries per adaptar-se a les condicions de sequera persistents. La MIDIT es troba en un moment crucial on la gestió eficaç de l'aigua determinarà la seva resiliència davant les futures condicions climàtiques adverses.

97. La falta de sensibilització, un repte crític per a la gestió sostenible dels recursos hídrics i dels residus a la MIDIT

La manca de conscienciació sobre la gestió sostenible dels recursos hídrics i els residus representa un obstacle significatiu per a la sostenibilitat del territori. A la MIDIT, les pèrdues d'aigua per xarxes de distribució obsoletes són habituals sense que es percebi suficientment la gravetat d'aquests problemes. Aquesta situació, agreujada per la manca d'accions clares per fomentar el consum responsable d'aigua, posa de manifest la necessitat d'una implicació més activa de la ciutadania i els sectors productius en la gestió del recurs.

Pel que fa als residus, els nivells de reciclatge i valorització es mantenen baixos, tant en l'àmbit domèstic com en l'industrial. Els sistemes de recollida tradicionals no són suficients per assolir els nivells desitjats, mentre que iniciatives com la recollida porta a porta han demostrat ser efectives, però encara estan lluny d'una implantació generalitzada. Aquesta manca de sensibilització i acció també s'estén al sector empresarial, que sovint veu la sostenibilitat com una càrrega reguladora més que com una oportunitat per millorar la competitivitat i reduir costos a llarg termini.

Per revertir aquesta situació, es fa imprescindible la implementació de campanyes de sensibilització que involucrin tots els actors del territori, des de la ciutadania fins a les empreses. Aquestes accions han d'anar acompanyades d'inversions en tecnologies modernes per millorar les infraestructures i fomentar pràctiques més sostenibles.

98. Necessitat urgent d'una política clara de gestió forestal per reduir el risc d'incendis i protegir l'economia local

La MIDIT es troba en una situació crítica pel que fa a la gestió forestal, amb un alt risc d'incendis que amenaça tant la seguretat del territori com la seva economia local. Tot i les mesures preventives bàsiques, com la neteja de sotabosc, l'absència d'una política clara i definida per part de les autoritats i la manca de suport institucional per part de la Generalitat exposen la zona a greus perills. La gran quantitat de pins caiguts i secs no només incrementa el risc d'incendis, sinó que també desincentiva el turisme, un sector clau per a la zona. Aquesta situació subratlla la necessitat urgent de desenvolupar una política de gestió forestal que sigui proactiva i estratègica.

Per abordar aquest desafiament, és essencial implementar una planificació a llarg termini que no només se centri en la prevenció, sinó que també inclogui l'ús de tecnologies innovadores i programes de formació i sensibilització. Aquesta política hauria de promoure la col·laboració entre sectors i actors locals per assegurar una gestió forestal efectiva i sostenible, que redueixi els riscos d'incendi i protegeixi l'atractiu turístic i l'economia de la MIDIT. La integració d'aquestes mesures permetria no només la protecció ambiental, sinó també l'aprofitament dels recursos forestals, com la biomassa, tot i els desafiaments identificats en la qualitat de la fusta i l'atomització de les propietats forestals.

El desenvolupament d'una política de gestió forestal clara és crucial per garantir la sostenibilitat de la MIDIT en el futur. Només amb una estratègia ben definida, que inclogui tant la prevenció com l'aprofitament dels recursos, es podrà assegurar que la MIDIT sigui capaç de resistir els reptes ambientals i econòmics que l'amenacen.

99. Dificultat per implementar la silvopastura i altres models agroforestals

Un dels reptes més destacats per a la gestió sostenible dels boscos de la MIDIT és la dificultat d'implementar models agroforestals com la silvopastura, una pràctica que combina pastura controlada amb la gestió forestal. Tot i que aquests models podrien aportar beneficis significatius, com la reducció del risc d'incendis, l'aprofitament de recursos naturals i la regeneració dels ecosistemes, la seva aplicació al territori es veu limitada per diversos factors.

S'identifica que la falta de coordinació entre propietaris forestals i administracions, juntament amb l'atomització de les propietats, és un obstacle principal. Moltes finques són petites i gestionades de manera individual, la qual cosa dificulta l'adopció de pràctiques integrades i eficients com la silvopastura. A més, la manca de programes específics de suport institucional, tant en termes tècnics com econòmics, frena l'expansió d'aquests models agroforestals al territori.

Un altre factor destacat és la reducció progressiva del nombre de ramaders que podrien participar en aquest tipus de gestió. La manca de relleu generacional i les dificultats econòmiques en el sector ramader fan que hi hagi poca disponibilitat per a introduir bestiar en zones forestals. Això s'agreuja amb la percepció negativa de part de la societat envers les pràctiques agroforestals, sovint considerades incompatibles amb la protecció ambiental, tot i que poden ser eines claus per a la sostenibilitat dels ecosistemes.

Per abordar aquest repte, es proposen diverses accions, com ara la creació de consorcis públics-privats que integrin propietaris forestals, ramaders i administracions per gestionar zones més àmplies de manera col·laborativa. També es suggereix l'impuls de programes de formació per als ramaders i tècnics forestals, així com campanyes de sensibilització per destacar els beneficis ambientals i econòmics d'aquests models. A més, es subratlla la necessitat d'incentius financers, com subvencions per a l'adquisició de bestiar i equipament, i ajudes per a la millora de les infraestructures forestals.

En conclusió, tot i les barreres actuals, la silvopastura i altres models agroforestals representen una oportunitat clau per avançar cap a una gestió més sostenible dels boscos de la MIDIT, contribuint a reduir el risc d'incendis i dinamitzar l'economia rural. No obstant això, és imprescindible un marc d'acció clar i coordinat que superi les limitacions estructurals i promogui la col·laboració entre tots els actors implicats.